

נזר הבארדיטשעווער

לקט מתורותם של
דבותינו נשיאינו - חב"ד זקני החסידים,
על הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב

בנושאים:
גדלותו ומעלותו, סניגורן של ישראל,
תורותיו וקשרי הידידות בינו לאדמו"ר הזקן

תשורה מחתונת
מנחם מענדל ומוזשקא אלפעדין
זיטאמיד אוקדאינה
ה' שבט ה'תשע"ח

נלקט ונערך על ידי
הרב שלמה זילהלם
שליח כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש
רב העיר זיטאמיד ומערב אוקדאינה

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושמונה לבריאה

כתובת המוציא לאור:

Rabbi Shlomo Wilhelm
7 Malaya Berdichevskaya str
Zhitomir, Ukraine 10014
+380-412552794
wilhelm.zhitomir@gmail.com

בישראל:

054-2255393

עימוד ועיצוב:

טל: +972 (0)8-8502771
www.chazak.co.il
office@chazak.co.il

מפתח ענינים

פתח דבר.....ז

הקדמה.....ט

פרק ראשון -♦- מדריגתו וגדלותו.....טז

תוקף התקשרותו לאלוקות / התמסרותו לתורת הבעל שם טוב
והמגיד / התפעלות ומוחין / היה עמקן גדול / כ"ק אדמו"ר מהר"ש
מבקר בבארדיטשוב / כ"ק אדמו"ר מהורש"ב מבקר בבארדיטשוב /
הבעל הבית של רבי לוי יצחק / רוח הקודש / אור בהיר מובדל
מגשמיות / מפליא לעשות / מחשבות זרות / עד הפירור האחרון /
"אשה כשרה עושה רצון בעלה" / הזכרת שמו ועירו

פרק שני -♦- עבודתו בקודש.....כד

דביקותו בעבודת השם / שמחה בברכת 'שלא עשני גוי' / מיד בירך
הברכה 'שלא עשני גוי' / מקפל בעצמו את הטלית ותפילין / חוש
הציור / תפילותיו של הרה"ק ר' לוי יצחק / תענוג מעשיית מצוה /
המתיק את הרע

פרק שלישי -♦- במעגל השנה.....כט

ראש השנה - כתיבה וחתימה טובה / אמירתו לפני תפילת מעריב
של ראש השנה / ענין תקיעת שופר / רבי לוי יצחק כבעל תוקע /
אמירתו לפני תפילת מוסף / שמיעת כתר - פוקד עקרונות / שמע
קולנו ה' אלקינו - יום הכיפורים - חתימה וגמר חתימה טובה /
ביום הכיפורים - מי רוצה לאכול?! / ולא יצטרכו עמך ישראל
זה לזה ולא לעם אחר / הניגון שלפני תפילת קדיש של נעילה /
"סלחתי כדבריך" / בודאי התפילות נתקבלו - סוכות - נישק את סכך
הסוכה / בירך על אתרוג מ'קורפו' / נישק את הלולב והאתרוג /
היה ער בלילה הראשון של סוכות / סוכות - ראשון לחשבון עוונות -
שמחת תורה - מוצאי שמחת תורה - תפילת ערבית - חנוכה - הטעם
שמהדרין מן המהדרין דוקא בחנוכה - פסח - קשר"ק לפני פסח /
שם החג - ל"ג בעומר - ל"ג בעומר במירון - שבועות - שבועות

- עצרת - שבת חזון - המשל מהרה"ק רבי לוי יצחק / ראיית בית
המקדש בשבת חזון - תשעה באב - מי יכול לאכול ביום זה ?

פרק רביעי - ♦ - סניגורן של ישראל.....ג

סניגורן של עם ישראל / תוארו 'אוהב ישראל' ו'מליץ יושר' / רועה
ישראל / אהבה מקרבת / התעסקות ב'אהבת ישראל' / שלוש
דרגות באהבת ישראל / מקרב רחוקים / מלמד זכות ומסנגר על
עם ישראל / הקים את 'היכל הזכות' / לימוד זכות אמיתי / מסר
את נפשו למצוא זכות / מליץ טוב על כל הדורות / גודל פעולת
ה'לימוד זכות' / לימוד זכות - כלפי הקב"ה / מעולם לא השתתף
במריבה / השכינה וכנסת ישראל / גם אומות העולם הבחינו במידת
רחמנותו

פרק חמישי - ♦ - ביאת המשיח.....נט

הציפיה לביאת המשיח / הבטחתו שלא יכנס לגן עדן עד שיפעל
ביאת המשיח

פרק ששי - ♦ - יחס אדמו"ר הזקן להרה"ק רבי לוי יצחק.....סב

התארים שאדמו"ר הזקן כותב להרה"ק לוי יצחק מבארדיטשוב /
מצטט אותו בלקוטי תורה / צדיק למעלה וצדיק למטה / בדוגמת
מלאך מיכאל / התכתבות הלכתית / גאון כמו התבואות שור /
משיח כבר בא / חוש הריח / מניין נוטלים יצר הרע / שאבו מהנהר
דליים מלאי דגים / לא כל מה שיש ביכולת לעשות צריך להראות /
עין הרע מזיקה ברוחניות / הסכמה על הדפסת הש"ס / הזכרת שמו
ועירו / קברי צדיקים אינן מטמאים / לא על כל "קדוש" צריכים
לרקוד / ר' לוי יצחק מבארדיטשוב יכול לעזור

פרק שביעי - ♦ - יחס הרה"ק רבי לוי יצחק לאדמו"ר הזקן..עא

גודל הידידות עם אדמו"ר הזקן / הליץ טוב עבורו / שייכותו
לאדמו"ר הזקן ולחסידות חב"ד / אדמו"ר הזקן לקח חלק המובחר /
פתגמו - "זלמן" אותיות "לזמן" / תארים מיוחדים / צדיק למעלה
וצדיק למטה / תנא ונביא / מימות הרי"ף והרמב"ם לא קם כמוהו /
המגיד הפליג מאד בשבחיו / תורת הבעל שם טוב והמגיד / וירא כי
יש שבר במצרים / יסורי המאסר / בזה הדרך ישכון אור ה' / מכוין

אל האמת / רועד לשמו ולזכרו / אדמו"ר הזקן סובל הכל / מוכן
 ומזומן לתפילה / דו-שיח בין רבנו הזקן לרב הקדוש מבארדיטשוב /
 שולח לאדמו"ר הזקן אתרוג / אמירת "ושמר" בליל שבת / "על
 הארץ ועל המחיה"

פרק שמיני - ♦ - יחסו לספר התניא..... פד

א-ל גדול בספר קטן / באופן נעלה ביותר / חושך שלמעלה מאור /
 התניא צמוד אליו / מאיר, מאיר

פרק תשיעי - ♦ - תורותיו..... פז

"והי' עקב תשמעון" / החומה מימות יהושע בן נון / מנחה - עת
 דין או עת רצון

צילומים..... צא

פתח דבר

בעזה"ת

שלום וברכה!

לזכרון טוב ליום כלולות צאצאינו, הננו בזה לכבד את כל הנוטלים חלק בשמחת לבבנו, מקרוב ומרחוק, בתשורה המוסגרת בזה – בהתאם למנהג כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע בחתונת כ"ק אדמו"ר זי"ע והרבנית הצדקנית ע"ה – לקט מתורת רבותינו נשיאינו ומדברי זקני החסידים על הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב נ"ע.

קשר של קיימא קושר את כ"ק אדמו"ר זי"ע להרה"ק רבי לוי יצחק נ"ע. האחרון שנודע כ"סנגורן של ישראל", כמו הראשון, רבם ואוהבם של ישראל בדורנו, חלקו מבט אחד משותף על כל יהודי, מבט שמוצא את הטוב שבכל יהודי, יהיה מי שיהיה. קונטרס זה מבקש להפנות תשומת לב לאותו קשר ולאותו מבט משותף.

התודה והברכה מובעות בזה לקרובינו, ידידינו ומכירינו, שבאו מקרוב ומרחוק, לשמוח איתנו ביום שמחת לבבנו. הא-ל הטוב, הוא יתברך, יברך אותם ואנשי ביתם יחיו, בתוך כלל אחב"י בברכות מאליפות מנפש ועד בשר.

בגלילות זיטומיר ובארדיטשוב, עד להשתלטות הסובייטים ולפרוץ מלחמת העולם השנייה, התגוררו רבבות אלפי ישראל, מאות בתי-כנסת שקקו חיים, ועשרות אדמו"רים ("גוטע אידן") הנהיגו את צאן מרעיתם. בארדיטשוב הייתה עיר ואם בישראל בזכות עצמה, וגם יתד ופינה ל"אידישקייט" ול"חסידישקייט" לכל הסביבה כולה.

בשנים האחרונות חווה בארדיטשוב סוג של תחייה. ציונו הקדוש של רבי לוי יצחק נ"ע שב להיות אבן שואבת להמוני בית ישראל, הפוקדים את המקום, מעתירים בתפילה, ושואבים כוחות וישועות בגשם וברוח. שלוחי הרבי בעיר ובאזור הפיחו רוח חיים בקרב יהודי בארדיטשוב, וקוממו את הקהילה הוותיקה שהתקיימה בעיר.

על מלאכה זו זכו לנצח הורי הכלה תחי', כאשר נפלה בחלקם הזכייה לצאת בשליחות כ"ק אדמו"ר זי"ע לעיר ז'יטומיר, ולכהן ברבנות העיר ועירי מערב אוקראינה, ובתוכם בארדיטשוב שהיא אחת מערי "מחוז ז'יטומיר".

אנו תקווה שקונטרס זה יתקבל בחיבה אצל הקוראים ויתרום את חלקו להעמקת הידע בדברי ימי החסידים ורבותיהם, ויעורר ולו במעט ללכת בדרכיהם אשר הורנו, ובפרט דרך אהבת ישראל, שבהם הצטיינו והתייחדו הרה"ק מבארדיטשוב נ"ע וכ"ק אדמו"ר זי"ע.

משפחת אלפערין
ס. פאולו, ברזיל

משפחת וילהלם
ז'יטומיר, אוקראינה

הקדמה

הקשר בין רבי לוי יצחק מבארדיטשוב לחסידות חב"ד, עובר כחוט השני בכל שנות קיומה של חסידות חב"ד ודרך כל אדמו"ריה. החל מהדור הראשון, עליו נכתב רבות, אודות האהבה והחיבה הגדולים ששרר בין שני קדושי עליון, הוד כ"ק רבנו הזקן נ"ע והרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב נ"ע,

ידידות זו החלה כבר עוד בהיותם בשבת תחמוני אצל הרב המגיד ממעזריטש, וכפי שכתב רבי לוי יצחק להרה"ק רבי אברהם מקאליסק נ"ע, בשעה שרבי אברהם חלק בחריפות על רבנו הזקן בנוגע למעות ארץ הקודש ודרך הפצת החסידות:

"הנה מאשר מתרעם מעלתו על הנהגותיו ואומר שאינו כפי הדרך של אדמו"ר המגיד זללה"ה נ"ע.. איך יעלה על הדעת להיות מתרעם על הנהגותיו של אדמו"ר, אשר זה הי' כל עיקר הנהגותיו של אדמו"ר הה"מ זללה"ה נ"ע.. ואדרבה מי שאיננו נוהג ע"פ דרך זה אינו לפי דרך מורנו נ"ע וכל המתרעם על זה הדרך כאלו מתרעם ח"ו על כ' אדמו"ר נ"ע, כי עיקר עבודתו והנהגותיו הקדושים הי' רק ע"ד זה, ומאד יפלא בעיני עליו, אשר הי' באמנה אתנו אצל אדמו"ר נ"ע שיפלא ממנו דרך זה.. אך את זה אני מעיד בעדות גמורה, שמאד הי' יקר כבוד הרב מחותני הגאון נ"י בעיני מורנו נ"ע עד אין שיעור, והי' מפליג אותו תמיד עד אין שיעור מאד".

המשכה של ידידות מופלאה זו, באה לידי ביטוי כשרבנו הזקן הדפיס את ספר התניא בשנת תקנ"ז. כאשר רבי לוי יצחק קיבל את ספר התניא ועלעל בו, התבטא על הספר (הלשון מועתק מרשימות הוד כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו זי"ע, שם כתוב "א' מאדמו"רים הגדולים" ובמקומות אחרים מפורש שהכוונה לרבי לוי יצחק):

"א פלא אַז גרויסען רבוננו של עולם אריין שטעלען אין אַזא קליין ספר" (פלא להכניס רבוננו של עולם גדול כזה בספר קטן כזה).

משפט זה נחקק כאחד ההתבטאויות הנפלאות ביותר אודות ספר התניא, וככזה שמבטא ומקפל במשפט קצר וקולע, את כל אריכות מהותו ועניינו של ספר התניא (ממש כפי שרבי לוי יצחק עצמו אמר על אדמו"ר הזקן).

"כמים הפנים לפנים" הביע רבנו הזקן את חיבתו והערכתו הרבה אל רבי לוי יצחק מספר פעמים. אחד מהם אירע, בשנת תקמ"ו, כאשר רבנו הזקן שלח אגרת לרבי לוי יצחק לנחמו על פטירת בנו, הרה"ק רבי מאיר נ"ע (ונדפסה באגרת הקדש סי' כח).

כמו וכן, אחר פדייתו בשלום ממאסרו הראשון ביי"ט כסלו, כתב רבנו הזקן אגרת מיוחדת לרבי לוי יצחק (וכן להרה"ק רבי ברוך ממעזיבוז נ"ע) לבשרו בבשורה, ובראשה כתב:

"הנה ברך לקחתי וברוך אשיבנו, לכבוד אהובי הרב הגאון הגדול בו"ק (בוצינא קדישא) חסידא ופרישא פ"ה ע"ה נ"י (פטיש החזק עמוד הימיני נר ישראל) כמוהר"ר לוי יצחק, ולכל המסתופפים בצלו צל החכמה תחי' וחיים עד העולם ובפרט לבניו הנחמדים המסולאים שיחיו".

היחסים ביניהם היו כה קרובים עד כדי כך שלאחר הסתלקותו של רבי לוי יצחק (בכ"ה תשרי תק"ע) נסע רבנו הזקן (בעת מסעו בוואהלין לגיוס כספים למגורשי הכפרים) באופן מיוחד לבארדיטשוב, כדי לנחם את משפחת רבי לוי יצחק ושהה שם זמן רב עד שהמסע כולו מכונה "מסע בארדיטשוב" על שם ביקור זה.

ביטוי נוסף להערכה זו ניתנה בשעה שכתב תשובה (שו"ת סי' יב) להסכים לפסק דין של רבי לוי יצחק בנוגע לסירכא, וזלה"ק:

"השבתי לשואלי דבר להסכים ולבא אחר המלך אשר כבר עשהו הלא הוא מחותני הגאון החסיד המנוח זצ"ל אב"ד דק"ק בארדיטשוב".

ועוד דבר מפליא, שרבנו הזקן הזכיר את "הגאון החסיד ר' לוי יצחק ז"ל מבארדיטשוב" במאמר דא"ח (לקוטי תורה שה"ש יח, ג) דבר שאינו מצוי במאמרי חסידות חב"ד שמזכירים ביאור בשם מי שאינו מרבותינו נשיאי חב"ד.

המשכו של יחס מיוחד זה ממשיך ביתר שאת עם קישורי התנאים והנישואים הכפולים בין הנכדים. הראשונה: שרה, נכדתה של אדמו"ר הזקן מבנו אדמו"ר האמצעי, עם הרב אליעזר דרבמיקר, נכדו של רבי לוי יצחק מבנו רבי מאיר דרבמיקר (בעל כתר תורה). השניה: ביילא, בת נוספת של אדמו"ר האמצעי, השתדכה ונישאה לרב יקותיאל זלמן, נכדו של רבי לוי יצחק מחתנו הרב יוסף בונים. בחתונה זו שנערכה בעיר ז'לוביץ, דובר וסופר גדולות רבות ונפלאות עד שזכתה לכינוי "החתונה הגדולה בז'לוביץ".

יחס מיוחד זה לרבי לוי יצחק המשיך גם בדורות הבאים:

כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע נסע לבארדיטשוב ונכנס לאהל של רבי לוי יצחק והזכירו במאמריו, וכמו כן מכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע וכ"ק אדמו"ר מהורי"צ נ"ע נשמעו התבטאויות מיוחדות וסיפורים על רבי לוי יצחק, ונודע שכאשר נהגו לנסוע במסעותיהם לאוהלי רבותינו נשיאינו, הקפידו לפקוד בדרכם גם את ציונו של רבי לוי יצחק מבארדיטשוב.

ובפרט בדורנו זה, מהוד כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו זי"ע נשמעו התבטאויות מיוחדות מאד לגבי רבי לוי יצחק ועבודתו:

כ"ק אדמו"ר דרש את שמותיו ואת שם משפחתו, כנהו בתארים נעלים, הביא משלים ממנו, וסיפר עליו מספר פעמים, ובפרט הזכיר את עבודתו המיוחדת של רבי לוי יצחק באהבת כל אחד מישראל ולימוד זכות עליהם.

דומה שמאז רבי לוי יצחק, לא היה גדול בישראל שנצנצה בו אותה רוח עילאית של אהבת ישראל ללא גבול, כמו שראו אצל כ"ק אדמו"ר. גיצי אהבת ישראל שביטא רבי לוי יצחק בקרב חסידיו ואוהדיו, יישם אותם כ"ק אדמו"ר הלכה למעשה כלפי כל יהודי באשר הוא, ללא יוצא מן הכלל.

מאות פעמים הזכיר כ"ק אדמו"ר את רבי לוי יצחק מבארדיטשוב, הפליא לתאר את אהבת ישראל שבו, את השימוש בכל כוח הסברה והפלפול כדי שלא יימצא אף יהודי שלא יהיה בגדר נאהב. כמה מפתגמיו של רבי לוי יצחק היו שגורים תדיר בפי כ"ק אדמו"ר, ואחדים מהם הפכו לעקרונות יסוד בשיטתו של כ"ק אדמו"ר.

תורתיו של רבי לוי יצחק אף נכנסו, חלק מהם, למאמרים של כ"ק אדמו"ר, דבר שלא כל כך מצוי. ומתלמוד למעשה - הגישה של כ"ק אדמו"ר לכל יהודי והדרישה של כ"ק אדמו"ר מכל יהודי - תאמה באופן מופלא את הרעיונות שהביע רבי לוי יצחק.

ניתן לסכם ולומר ששאיפתו של רבי לוי יצחק, התגשמה בפעולותיו של כ"ק אדמו"ר. אפשר אולי להסתכן ולומר, שרבי לוי יצחק כמו הקדים את זמנו ו כ"ק אדמו"ר הוא זה שהפך את החזון שיצא מבארדיטשוב, הפיץ אותה בכל תפוצות ישראל ועד לחזרתה לבארדיטשוב - החיית הקהילה היהודית שם ובסביבותיה, כמו בשאר העולם.

עיקר הקובץ שלפניכם הוא ליקוט מדברי כ"ק אדמו"ר על רבי לוי יצחק כשנוספים עוד ספורים רבים מכתבי שאר רבותינו נשיאנו וגדולי החסידים.

כ"ק אדמו"ר, שהוא אוהב ישראל באמת ומלמד זכות עליהם בכל עת, ממשיך את דרכו של רבי לוי יצחק ומנחיל אותה לחסידיו, ויה"ר שבזכות אהבת ישראל זו נזכה במהרה בימינו לגאולה האמיתית והשלימה ותיכף ומיד ממש.

נזר הבארדיטשעווער

לקט מתודותם של
דבותינו נשיאינו - חב"ד זקני החסידים,
על הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב

הענין של התעוררות והחינוך

פדק דאשון מדריגתו וגדלותו

תוקף התקשרותו לאלוקות

להעיר, שבב' שמותיו [של הרה"צ ר' לוי יצחק מבארדיטשוב] מודגש תוקף ההתקשרות לאלוקות: "לוי" - על שם "הפעם ילוה אישי (הקב"ה) אלי" (ויצא כט, לד. וראה תו"א ר"פ ויחי. לקו"ת ר"פ שמיני. ובכ"מ), ו"יצחק" - על שם "צחוק עשה לי אלקים כל השומע יצחק לי" (וירא כא, ו).

(תורת מנחם-התוועדויות תנש"א ח"ב ע' 362)

התמסרותו לתורת הבעל שם טוב והמגיד

ידוע הרדיפות והזלזולים שסבל הרה"ג הרה"ח הרה"צ כו' רבי לוי יצחק מברדיטשוב בעד מסירתו לתורת הרב המגיד ממעזריטש והבעל שם טוב . . . ואשר כל רדיפות אלו לא רק שלא החלישו חס ושלום התקשרותו לחסידות ועניני', אלא שנעשה לעמוד אש ועמוד אור בכל מקום שהגיע, חום ואור חסידותי בסביבתו הקרובה ובסביבתו הרחוקה.

(אגרות קודש חי"ד ע' תלט¹)

התפעלות ומוחין

ידוע כי לא כל התלמידים [של המגיד ממעזריטש] היו חוזרים כל הדברים ששמעו [מרבם] מחמת ההתפעלות, ואאמו"ר [מוהרש"ב] אמר כי הרב הצדיק מבארדיטשוב לא הי' שומע לעולם כל התורה מרבו.

(ספר השיחות (מכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ) תרצ"ז ע' 195)

1. ראה לשון הרבי: "וכתורת הבעל שם טוב שרבי לוי יצחק מברדיטשוב הי' חוזר עלי' תמיד" (תורת מנחם-התוועדויות תשמ"ג ח"ב ע' 808).

...על אף שאדמו"ר הזקן היה מתון, וכפי שידוע שבעת שהמגיד אמר תורה, שאר התלמידים לא יהיו יכולים להחזיק את עצמם, ור' לוי יצחק מברדיצ'וב ור' מענדל מהורודוק היו רוקדים וכו', מה שאין כן אדמו"ר הזקן היה שומע את התורה בשלימות, רק אחר כך היה משלשל, והוא מפני שהתורה הוציאה אותו לגמרי מההגבלות, גם מההגבלה להיות מבולבל [בעת אמירת התורה], אף על פי כן בשעה שאמר תורה, נהג להתגלגל [על הארץ].

(שיחות קודש תשל"ו (בתרגום) ח"ב ע' 322. שם תשל"ה ח"ב ע' 181)

כשהרב המגיד ממעזריטש היה אומר "תורה", היה הרה"ק ר' לוי יצחק מברדיצ'וב מתפעל מאוד עד שהיה רוקד על גבי השולחן. לעומתו, הרה"ק רבי מנחם מענדל מהורודוק ורבינו הזקן, שהיו בטבעם בעלי מוחין, לא היו מתפעלים כל כך.²

פעם, כשחזר רבינו הזקן "תורה" שאמר הרב המגיד, שאל אותו הרה"ק מברדיצ'וב: "היכן שמעת דברי תורה אלו?" השיב לו רבינו הזקן: "מרכינו". שאל הרב מברדיצ'וב: "ומדוע אני לא שמעתי?" ענה לו רבינו הזקן: "כיון שבאותה השעה היית בהתפעלות כה גדולה, שרקדת על השולחן ונאלצו להוציא אותך החוצה".

הפטיר על כך הרה"ק מברדיצ'וב: "בהלכות טריפות מובא, שבמקרים מסויימים, כאשר יש אבר בבהמה שהוא טרף, צריך להוציא אותו החוצה מיד, ואם לאו, עלול להיות מאוחר מדי"...

(ר' מענדל (פוטערפאס) ע' 333)

היה עמקן גדול

הרב מברדיצ'וב היה עמקן גדול. פעם אמר ענין בנגלה והחל בפסוק (ישעיהו ט, א): "הנה ה' רוכב על 'עב יק"ל". ואמר ע"ב קושיות וק"ל פירוקים. הוד כ"ק אדמו"ר הזקן כתב על כך ארבע מאות גליונות.

(ספר השיחות (לכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ) תש"ג [בתרגום] ע' קכד)

2. להעיר, מהמובא לעיל (בקטע הקודם) משיחות קודש', שגם רבי מנחם מענדל מהורודוק היה רוקד בעת אמירת התורה. המו"ל.

כ"ק אדמו"ר מוהר"ש מבקר בבארדיטשוב

כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ מספר:

בהיותי במאריענבאד – כך החל הסבא [כ"ק אדמו"ר מוהר"ש] את סיפורו – החלטתי לנסוע חזרה הביתה דרך ורשה ולבקר בכרדיצ'וב, וזאת בחשאי שאף אחד לא ידע מכך, ורק הגבאי פנחס ליב (הגבאי השני של כ"ק אדמו"ר מוהר"ש) ילווה אותי.

כבואי לכרדיצ'וב השכם בבוקר, נסעתי אל אחד המלונות, התפללתי ויצאתי לבקר את ה"אוהל" של הרב מברדיצ'וב.

(ספר השיחות תורת שלום (מילואים) ע' 418. ליקוטי דיבורים ח"א ע' 258)

כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב מבקר בבארדיטשוב

כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ כותב ביומנו משנת

תרס"ג:

בבוקר שעה הששית חזר אבי (המוהרש"ב) ממסעו שנסע ביום ד' י"ח טבת – כנזכר ברשימתי מחדש טבת שנה זו – לבקר את היכלי קודש כ"ק מורנו הבעל שם טוב, הרב המגיד ממזריטש, הרב המלאך הקדוש, הרב מברדיטשוב, הוד כ"ק אדמו"ר הזקן והוד כ"ק אדמו"ר האמצעי.

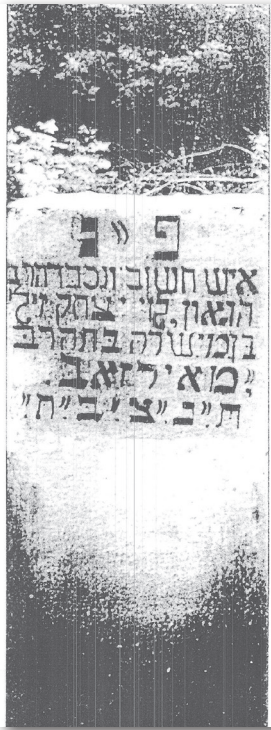
(ספר התולדות - אדמו"ר מוהרש"ב - (גליצנשטיין) ע' 295)

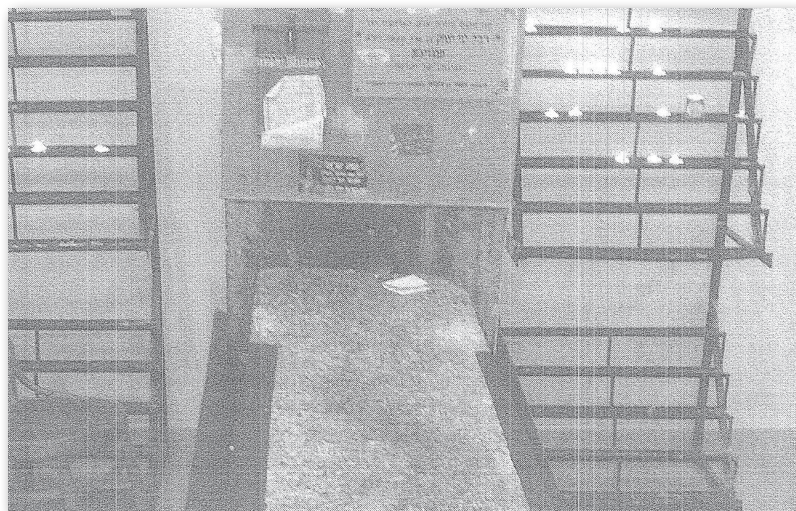
וראה באגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ו

ע' רפ, וז"ל:

ביום השלישי כ"א מרחשון תרנ"ח עשה הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק זצוקלה"ה נבג"ם זי"ע את מסעו לבקר את היכלי ציוני הקודש במעזיבוז, פאסטוב, אניפאליא, ברדיטשוב, האדיאטש ונעזשין, ודרך אגב קרא ועידות לצרכי עניני הכלל בערים קיוב זיטאמיר וברדיטשוב.

המצבה הישנה של רבי לוי יצחק מבארדיטשוב

ציון רבי לוי יצחק מברדיטשוב

הבעל הבית של רבי לוי יצחק

יהודי מגושם, מאנשי עיירתו של רבי לוי יצחק מברדיטשוב, הפסיד בדין תורה שערך אצלו. כעס אותו יהודי על שרבי לוי יצחק לא זיכהו בדין, ואיים לגשת לפריץ העיירה ולהלשין בפניו על רבי לוי יצחק ולהעליל עליו דברים שיחייבוהו עונש מר.

האיץ בו רבי לוי יצחק: "נו, לך – גש מיד ותלשין".

מכיון שהייתה זו שעת לילה מאוחרת, ענה האיש כי בשעה מאוחרת זו אינו יכול לגשת, שהרי הפריץ ישן כעת, והוא עצמו עלול להיענש על שהפריע את שנתו.

אמר רבי לוי יצחק – אהה, הפריץ שלך ישן עכשיו. אבל הבעל הבית שלי אינו ישן. הוא נמצא בין ביום בין בלילה, תמיד יכול אני לגשת אליו.

הבין היהודי את הכוונה – שלא כדאי להתחיל עם הרב, וחזר בו מתוכניתו.

(גאון וחסיד (אסטולין) ע' 243)

רוח הקודש

בעיר אחת למדו שני אברכים שולחן ערוך יורה דעה והתקשו להבין פירושו של הט"ז במקום מסויים. נכנסו אל רב העיר – שהיה מן המתנגדים – ושהיה מפורסם ללמדן, ושאלו ממנו את הט"ז, אולם גם הוא התקשה בזה. עברו כמה ימים ועדיין אין הרב יודע את פירושו של הט"ז, דבר שגרם לו צער רב. כעבור זמן קצר בא הט"ז בחלום הלילה אל הרב ויאמר לו, הנני מוכן לומר לך את הפירוש בתנאי שתתן לי תקיעת כף שתסע אל הרב המגיד ממזריטש. הרב הסכים לכך והט"ז אמר לו פירוש דבריו.

בבוקר הזמין הרב את שני האברכים ויאמר להם את אשר היה מוקשה בעיניהם, אך הוא נזכר שעליו לקיים את הבטחתו לנסוע אל הרב המגיד למזריטש.

הרב בא אל הגר"א מוילנה וסיפר לו את המעשה שהיה ושאל לעצתו, האם לנסוע אל הרב המגיד.

הסכים הגר"א, אך ציווה עליו שבבואו למזריטש יתן את דעתו לשני דברים:

(א) אם תלמידי הרב המגיד הם בעלי רוח הקודש.

(ב) אם יש להם מורא מפני רבם הרב המגיד.

כן ביקש הגר"א את הרב שיזאיל להיכנס אל הרב המגיד לשאול אותו משהו בספר הזוהר.

הרב נסע למזריטש. והנה בהיכנסו לבית המדרש שמע את אחד התלמידים מהחבריא קדישא [כפי המקובל – היה זה הרב הקדוש רבי לוי יצחק מברדיצ'וב] לומד בקול את הגמרא בבבא מציעא (יב, ב): "אי כשחייב מודה אמאי לא יחזיר" והוא מפרש לעצמו את הגמרא: אי כשחייב מודה, אם הגר"א מוילנה מודה שבמזריטש יש משהו, אמאי לא יחזיר, מדוע אין הוא עצמו בא לכאן...

נכח הרב לדעת שלתלמידים יש רוח הקודש, שהרי הרגישו מיד בזה שהוא נכנס לבית המדרש.

כעבור זמן מה שמעו קול דפיקות של קביים ומיד נפל אימה ופחד על התלמידים [כידוע שהרב המגיד היה חולה ברגליו והיה מהלך על גבי קביים].

נכח כבר הרב לדעת שיש לתלמידים פחד מפני רבם.
 כעת היה עליו לקיים את הדבר השלישי אותו נתבקש על ידי הגר"א.
 ויהי כאשר אך נכנס לחדרו של הרב המגיד פתח הרב המגיד ואמר:
 - בשני הדברים עמדנו בנסיון, ואם רצונו לדעת את הדבר השלישי, יואיל
 נא הגר"א בעצמו לבוא לכאן ואז נפרש לו את מאמר הזוהר.
 הרב חזר לוילנה ויספר הכל להגר"א.

כאשר שמע הגר"א זאת, לקח את הטלית והתפילין על מנת ללכת
 למזריטש, אולם בגלל סיבה לא אסתייע מילתא והגר"א נשאר בביתו (מסיפורי
 הגה"ח רבי חיים שאול ברוק).

(אוצר סיפורי חב"ד (גליצנשטיין) ח"ד ע' 251)

אור בהיר מובדל מגשמיות

אגרת הרבני הותיק והחסיד המפורסם בחסידות ופרישות מוהר"ר יוסף
 מנעמירוב ז"ל, תלמיד הרב הצדיק הקדוש בוצינא קדישא חסידא ופרישא
 אספקלריא המאירה מוהר"ר לוי יצחק מבארדיטשוב:

...מה שכתבת שדנת שמצאתי באר מים חיים ושיתי נוזלים וכו' הטבת
 לראות, שכל הדברים שכתבתי באגרת הקודמת ממקום קדוש יהלכון ממעין
 היוצא מקדשי קדשים הוא הרב הקדוש מופת הדור בוצינא קדישא מו"ה דוב
 בער ממעזריטש נ"ע. אך אני לא זכיתי לראות המעין הנ"ל ולשתות בצמא
 את דבריו, כי אם מהנהר המתפשט מהמעין והיה לנחל שוטף אצל תלמידו
 הק' שהייתי אצלו, הרב הגאון הקדוש המפורסם מוה"ר לוי יצחק נ"י מק'
 פינסק, והייתי אצלו זמן לא כביר וראיתי אותו אור בהיר בשחקים מופשט
 ומובדל מכל עניני גשמיות ודבוק בדבקות נפלא בכוונות המצות ותהלתו
 נשמעת למרחוק.

(מצרף העבודה (וויכוחא רבא) מאת הרה"ח יעקב קאדאניר³ ע' 37)

3. מגדולי החסידים של כ"ק אדמו"ר האמצעי וכ"ק אדמו"ר הצמח צדק מחבר הספרים: סיפורים
 נוראים, ביאור תניא.

מפליא לעשות

אחרי החתונה הגדולה [בזלאבין] אמר אדמו"ר הזקן לרבי לוי יצחק מבארדיטשוב שיסע דרך דובראוונא (כידוע שאדמו"ר הזקן הי' נותן לצדיקים "מארשוטז" [=דרך נסיעה]), ולהיות בביתו של ר' נחמיה מדובראוונא. לר' נחמיה הי' אחיינית שהיתה משותקת בידיה ורגליה והי' אצל הרבה רופאים ולא יכלו לעזור. כשהגיע ר' לוי יצחק לביתו, רצה לבקש ממנו שירפא את הנערה, אבל לא יכול לגשת אליו מכיון שהי' כל הזמן בדביקות.

פעם כשהלך רבי לוי יצחק להתפנות, חיכה לו ר' נחמיה בחוף עם כלי מים ליטול ידיים. כשיצא רבי לוי יצחק וניגש ליטול ידיו, הלך ר' נחמיה אחורה, והבין ר' לוי יצחק שהוא (רבי לוי יצחק) ילך אחריו. וככה הלך אתו עד ליד פתח חדרה של הנערה, ואמר ר' נחמיה שהנערה הזאת משותקת מלידה, ורוצה שיברך אותה שתתפא. נטל רבי לוי יצחק את ידיו ובירך "אשר יצר" וסיים "רופא כל בשר ומפליא לעשות" וכפל עוד הפעם "רופא כל בשר ומפליא לעשות" וכפל עוד הפעם "רופא כל בשר ומפליא לעשות", ותתפא הנערה.

(צדיקים וידידים (גורארי) ע' 70)

מחשבות זרות

בשעת החתונה בזלאבין, ניגש חזן אחד, בעל תפילה אל רבי לוי יצחק ואמר לו: "רבי, קח ממני את ה"מחשבות זרות". ענה לו רבי לוי יצחק בזה הלשון: "סערצע, קוק אויף מיין הארץ - וועסט נישט האבען קיין מחשבות זרות" [=אהובי, הבט על לבי - ולא תהיינה לך מחשבות זרות].

(תשורה (חתונת רייכמו) ע' 77)

בנוסח אחר:

החסיד רבי שלמה שו"ב בצאסניק בנו של רבי ישראל [מדוברובנה מחסידי אדמו"ר הזקן, והיה מנגן גדול], הוא היה גם כן חסיד גדול ומנגן ובעת נגנו בכנור היה נמש לב השומע וניגוניו מפורסמים הם בעולם. הוא היה גם כן מהמנגדים בחתונת זלאבין ופעם אחת רקדו רבנו הזקן ורבי לוי יצחק מבארדיטשוב, ורבי שלמה עמד לידם וניגן, גילה רבי לוי יצחק את לבו ויאמר לרבי שלמה: סערצא הסתכל בלבי ולא יהיה לך מחשבות זרות בעת התפלה. . והעיד רבי שלמה שמזמן ההוא לא היה יודע משום מחשבות זרות בעת התפלה.

(ספר התולדות - אדמו"ר הזקן - (גליצנשטיין) ח"ד ע' 1236)

עד הפירוד האחרון

הרה"צ ר' לוי יצחק זצ"ל מברדיטשוב לא הי' שוכב לישון עד שהי' מחלקים את כל הלחם בביתו לעניים. פעם שכב לישון, ולא יכול היה להרדם, קם ואמר להרבנית "למה השארת לחם בבית", השיבה הרבנית שכבר נתנה את הכל, אמר הרב הצדיק שאין יכול להיות, כי אינו יכול להרדם. הלכה הרבנית לחפש בבית, ומצאה שבקערה שלשים בה את הבצק, נשאר פירורים על הדפנות, גירדה אותם ונתנה לשכנים העניים, ורק אז הי' יכול ר' לוי יצחק לישון.

(רשימת סיפורים (חיים אליהו מישלובין, תשורה גלובסקי, תשע"ב) ח"ב ע' 18)

"אשה כשרה עושה רצון בעלה"

רבי לוי יצחק מברדיטשוב כשהי' רב בעיר פינסק (ושם כל העיר כמעט הי' מתנגדים וזה הי' בעיצומה של המחלוקת בין המתנגדים והחסידים) רדפה אחריו אשה אחת ובידה דלי מלא מי שופכין. ושפכה עליו את כל הדלי וברחה. רדף אחריה עד שנתקרב אליה ואמר בחפזון: "את אשה כשרה עושה רצון בעלה (תנא דבי אליהו פ"ט), השם יתברך יתן לך עבור זה זרע טוב".

(שם ע' 16)

נוסח אחר:

באחד הימים הלך רבי לוי יצחק ברחובה של עירו ריצ'וול, עודנו צועד והנה דלי מלא במים עכורים ומלוכלכים נשפך על ראשו, רבי לוי יצחק נעצר בתמהון והביט סביבו.

"זו אני האישה ששפכה עליך דלי זה" – אמרה לו אישה אחת, בהמשיכה לחרפו ולגדפו ולקללו בקללות שונות.

היה זה בתקופה בה ירדו לחייו והציקו לו על שהוא מתרועע עם האנשים הפשוטים ופוגע ב"כבוד התורה". רבי לוי יצחק צעד מיד לבית הכנסת כשהוא רטוב עד לשד עצמותיו ובגדיו מטונפים. עמד ליד ארון הקודש ואמר: "ריבנו של עולם, אנא סלח נא לאישה עלובה זו. הרי אישה זו עשתה את רצון בעלה ("המתנגד") וכבר אמרו חז"ל "איזהו אישה כשירה העושה רצון בעלה"...

(לאורם נתחנך (הרטמן) ח"ב ע' 187)

הזכרת שמו ועירו

פעם ישבו במסיבה ואמרו, שאם מזכירים את שמו של הרה"ק ר' לוי יצחק זצ"ל מבארדיטשוב, גורמים בזה לימוד זכות על ישראל. והוסיף אחד מהמסובים: אפילו כשמזכירים את שם העיר בארדיטשוב – גם זה די לעורר זכות על ישראל. והביא ממשנה תמיד (ג, ב. ראה גם יומא ג, א) ממה שהי' אומר "האיר פני כל המזרח. עד שבחברון? ואותן העומדים למטה שואלים אם האיר פני כל המזרח עד שהוא בחברון, והוא אומר הן". והוא, להזכיר זכות אבות הקבורים בחברון. וכן איתא בגמ' שם, ומובא בפ"י הרע"ב על המשנה.

(לקוטי ספורים (פרלוב) ע' תז)

כ"ק הרה"צ מוהר"ר אברהם יהושע העשיל מאפטא אמר: אם מזכירים במוצאי שבת קודש את כ"ק הרה"צ מוהר"ר לוי יצחק מבארדיטשוב – זהו סגולה לפרנסה, ואפילו כשמזכירים את שם העיר בארדיטשוב בלבד.

והביא ראי' על זה מגמרא: "מתיא בן שמואל אומר האיר פני כל המזרח. עד שבחברון", ופרש"י: "ומצינו בתלמוד ירושלמי (פ"ג ה"א): כדי להזכיר זכות אבות מזכירין חברון" (היינו זכות אבות).

(רשימות דברים (חטריק) [הוצאה חדשה] ע' 211)

פרק שני

עבודתו בקודש

דביקותו בעבודת השם

באחת מרשימות הסיפורים ששלחו לי לאחרונה, מספר החסיד הרושם על דבר מאורע שאירע פעם בהיותו אצל כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בעת התוועדות ואמירת מאמר, שהי' אז קהל רב, ובמילא הי' דוחק גדול, וכד הוי דוחקא דציבורא – נשבר השולחן שהיסב עליו אדמו"ר נ"ע, וכדי שלא לבלבל את אדמו"ר נ"ע – שישב בעינים עצומות ואמר מאמר דא"ח – הוציאו בחשאי את קרשי השולחן, חלק מכאן וחלק משם, אל מחוץ לדלת. (כ"ק אדמו"ר שליט"א המשיך לספר בבת שחוק): כאשר אדמו"ר נ"ע סיים אמירת המאמר ופתח את עיניו – ראה שהשולחן איננו, ושאל: היכן השולחן? וכשסיפרו לו מה שאירע, נענה ואמר: אספר לכם סיפור אודות ר' לוי יצחק מבארדיטשוב:

כאשר ר' לוי יצחק מבארדיטשוב למד שחיטה, הנה בגמר הלימוד – בהתאם לדרך הלימוד שלו בהיותו למדן – והקבלה כו', כשהגיע להמעשה בפועל, שהוצרך לשחוט עוף – הביאו לו עוף, ולקחו בידו, והתחיל לברך על השחיטה.

בעת אמירת הברכה, ובפרט שהיתה זו פעם הראשונה שמברך ברכה זו – הי' ר' לוי יצחק מבארדיטשוב בתנועה של דביקות ("ער האט זיך פאר'דביקות"), ונמשך אריכות זמן, (כ"ק אדמו"ר שליט"א שחק וסיים): ובניתיים – פרח העוף.

וכשסיים את הברכה ופתח את עיניו, שאל: "נו, היכן הוא התרנגול" ("ווי איז דער היץ"? ...!)

וכמו כן יכול להיות בנוגע ללימוד התורה – שמרוב הדביקות בהלימוד, עלול לשכוח אודות המעשה בפועל, ובניתיים, יפרחו להם הגוף ונפש הבהמית, ואחר כך יתעורר מהדביקות, ויתחיל לצעוק "ווי איז דער היץ"! ...

הן אמת שתובעים ממנו דביקות בלימוד פנימיות התורה ונגלה דתורה, עליו ללמוד את ההלכות, וגם את הכוונות, ובשעת מעשה צריך גם "דביקה/עין זיך" [=להיות בדביקות], אבל, ביחד עם זה, צריך לפעול גם על

הגוף ונפש הבהמית, להוציאם מה"געשמאק" [=מהתענוג] בענינים גשמיים לה"געשמאק" של עניני קדושה, תורה ומצוותי'.

(תורת מנחם-התוועדיות ח"ו ע' 54. ראה "שמועות וסיפורים" ח"א ס"ע 157)

מסיפורי אנ"ש אודות הרה"ח המשפיע ניסן נעמאנוב:

הרה"צ ר' לוי יצחק מבארדיטשוב בעת עשייתו הבדלה הי' מרקד מרוב דביקות ולכן הי' נשפך מכוס ההבדלה אשר בידו והי' עומד השמש עם בקבוק בידו וממלא את כוס ההבדלה שלא ישפך וישאר הכוס ריק בידו.

("ביאור הרב ניסן על התניא" ע' קמח)

שמחה בברכת 'שלא עשני גוי'

...חבל שלא מצאתי במכתבו פרטים על דבר השפעתו גם כן על אחרים לשמח את לבם, וכסיפור הידוע של הרה"צ הרה"ג כו' וכו' מוה"ר לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע, שפעם מצאווהו באור בוקר רוקד בשמחה גדולה, ועל השאלה לשמחה מה זו עושה, ענה שכאשר התעמק בברכת השחר בהברכה שלא עשני גוי, והסתכל ממה ניצול ומה טוב חלקו גורלו וירושתו שהוא יהודי, הנה אין לך שמחה גדולה מזו, ולדידן הנה נוסף על זה גם כן מה שגילו לנו את תורת הבעל שם טוב דעבדו את ה' בשמחה אשר בתוספת על מה שמבואר בהלכות דיעות להרמב"ם שאפשר לעבוד את ה' "בכל דרכיך" היינו גם באכילה ושתי' וכו' הנה נתוסף שלב אחד שכל זה אפשר להיות בשמחה אמיתית.

(אגרות קודש" ח"ה ע' קעו)

באחד הימים ראה רבי לוי יצחק מבארדיטשוב את ידידו הצדיק רבי משה לייב סאסובר (מסאסובר) כשהוא עליז ושמח. שאל אותו רבי לוי יצחק: "לשמחה זו מה היא עושה?"

ענה לו רבי משה לייב: "ברכתי בבוקר בכוונה את הברכה "שלא עשני גוי", ועל זה אני שמח, שהקב"ה זיכני להוולד יהודי". המשיך רבי לוי יצחק

והקשה: "הרי גם אני ברכתי היום ברכת "שלא עשני גוי" ובכל זאת אין לי שמחה כזו"?...

ענה לו רבי משה לייב: "וואס פארגלייכסטו דיין שלא עשני גוי, צו מיין שלא עשני גוי" [=כלום משהו אתה את ה"שלא עשני גוי" שלך לשלי], אילו היית חס ושלום נולד גוי, מה היה יוצא ממך, סתם איזה "גויק'ל" (גוייצי'יק קטן, רבי לוי יצחק היה רזה לעומת רבי משה לייב שהיה בעל בשר). ואילו אני, אילו הייתי נולד חס ושלום גוי, הרי הייתי איזה גוי מגושם. ממילא לי יש יותר על מה לשמוח".

(גאון וחסיד (אסטולין) ע' 243)

מיד בדרך הברכה 'שלא עשני גוי'

מסופר שרבי לוי יצחק מברדיצ'וב הגיע פעם לבית הכנסת ואמר ברכות השחר, ולא בירך "שלא עשני גוי". אמר לו חסיד אחד: רבי, החסרתם ברכה. שאל רבי לוי יצחק: איזו ברכה? ענה החסיד: "שלא עשני גוי". ענה לו רבי לוי יצחק: כשקמתי בבוקר ונזכרתי שאני יהודי, מיד בירכתי "שלא עשני גוי".

("המשפיע ר' שלמה חיים קסלמן" ח"ב ע' 825)

מקפל בעצמו את הטלית ותפילין

הרה"ק ר' לוי יצחק מבארדיטשוב זצ"ל פלעגט אליין צונויפלייגן זיין טלית ותפילין, האט מען אמאל בא אים גיפרעגט פארוואס גיט ער דאס ניט טאן זאיינע תלמידים אדער די מקורבים, וואס יעדערער האט דאס זייער גיוואלט טאן מיט דעם גרעסטן פערגיניגין. [בתרגום חופשי: הרה"ק ר' לוי יצחק מבארדיטשוב זצ"ל נהג לקפל בעצמו את הטלית ותפילין שלו. פעם שאלוהו מדוע אינו נותן זאת לתלמידיו או מקורביו, שכל אחד היה חפץ מאוד לעשות זאת ומתן תענוג גדול ביותר].

האט הרה"ק רל"י זצ"ל גיענטפערט [=ענה ר' לוי"צ], השם יתברך האט זיך מטפל גיווען בכבודו ובעצמו עם גופו של משה רבינו [=השם יתברך טיפל בכבודו ובעצמו בגופו של משה רבינו (ראה סוטה ט, ב. פרש"י ברכה לה, ו. ועוד)], דער גוף [=הגוף] גם לאחר ההסתלקות של הנפש ממנו הוא גוף קדוש, טלית ותפילין בעת קיום המצות הוא גוף עצמות רצון העליון ובו מאיר כל הגילוי אורות שבכל סדר ההשתלשלות ושלמעלה מההשתלשלות,

וגם שלפני הצמצום ואיך שהוא בעצמות אין סוף ברוך הוא, ולאחר שעשה את המצוה ופושט הטלית ותפילין הם גוף קדוש, ומשום זה חפץ בעצמו להתעסק בזה.

(ספר השיחות תרצ"א (מכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ) ע' 247)

חוש הציור

חוש הציור הוא אחד מחשובי כוחות וחושי הנפש, המביאים לענינים גדולים, הן בענין של השכלה והן בענין של עבודה, והוד כ"ק אבותינו רבותינו הקדושים הוקירו מאד את בעלי חוש הציור.

הוד כ"ק אאזמו"ר הרבי ה"צמח צדק" סיפר סיפור ארוך מהרה"צ הרה"ק ר' לוי יצחק זצוקללה"ה מבארדיטשוב, ממנו רואים עד כמה הוקירו את מי שניחן בחוש הציור.

(לקוטי דיבורים (לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ) [המתורגם] ח"א ע' 228)

תפילותיו של הרה"ק ר' לוי יצחק

שמעתי מגיסי הרב הצדיק הר' אבנר לארבערבוים זצ"ל, שפעם אחת הי' הרה"ק הרב לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע בעיר טשערנוביץ, והרב דשם הגאון בעל המחבר ספר באר מים חיים זצ"ל בחזרתו מתפלתו בבית הכנסת הגדול עבר דרך בית המדרש של החסידים לשמוע את תפלתו של הרה"ק הנ"ל. כבואו לביתו ישב אל השולחן שהי' ערוך ביין ובמעדנים לכבוד שבת קודש כנהוג, אבל הוא ישב בעמקי עשתנותיו ולא קידש, וכשזוגתו הרבנית שאלתו מדוע אינו מקדש, השיב לה שעדיין לא התפלל. ושאלתו בפליאה עצומה מה זה ועל מה זה הלא איחרת יותר מן הרגיל, ואיפה היית כל הזמן, השיב לה שמעתי עכשיו איש יהודי מתפלל ונודע לי אשר מעולם לא התפללתי עדיין.

(מגדל עוז (מונדשיין) ע' רסט)

אפיקורס אחד היה בברדיטשוב, שהיה לועג להצדיק ר' לוי יצחק ולחסידיו. אמרו לו החסידים: אילו היית בבית הכנסת בשעת תפילתו של ר' לוי יצחק היית אף אתה חוזר בתשובה. צחק ואמר: אלך ואראה לכם שלא אתפעל כלל. הלך ועמד מתחילת התפילה עד אחר שמונה עשרה, והראה

להחסידיים תנועה של שחוק, כאומר: ניצחתי אתכם. אבל כשהתחיל הרב לומר "ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב", כפל כמה פעמים את המלים "ולשבי פשע ביעקב" בהתלהבות רבה מעמקי הנפש, ולא יכול אותו איש לעמוד, כי נגעו הדברים עד לכו, ולא זו משם עד שנעשה בעל תשובה גמור.

(ספורי חסידים - תורה (זיון) ע' 475)

תענוג מעשיית מצוה

כ"ק הרה"צ הרב לוי יצחק מבארדיטשוב אמר: תענוג אחד מעשיית מצוה בעולם הזה חביב מכל תענוגי עולם הבא.

(רשימת דברים (חיטריק) [הוצאה חדשה] ע' 211)

לפני פטירתו [של הרב לוי יצחק] שהיתה אחר חג הסוכות [כ"ה תשרי] אמר למקורביו הייתי צריך להסתלק לפני ראש השנה, והתפללתי להשם יתברך שיתן לי רשות לקיים מצות שופר, תענית יום הכיפורים, סוכה ולולב מצוות יקרות, ונענו לי מן השמים.

(רשימות דברים (חיטריק) ח"ג ע' רצט)

המתיק את הרע

ר' זוסי' אניפאליער הי' [מפרש] "כפירים רשו ורעבו" (תהלים לד, יא), היינו הכופרים הם חסרים תמיד רשו ורעבו, אבל "דורשי ה' לא יחסרו" אבער בא ערליכע אידן פעלט גאר ניט, ווייל "כל טוב" - אלץ איז דאך גוט [=אבל אצל יהודים יראים לא חסר כלום, כי "כל טוב" - [אצלם] הכל הוא טוב]. שמעתי מרש"ל (הרה"ח ר' שמואל לויטין) החילוק בין ר' זוסי' לר' לוי יצחק ברדיטשעווער, ר' זוסי' האט קיין שלעכטס ניט געזעהן און דער בארדיטשעווער האט דאס ממתיק געווען [בתרגום חופשי: ר' זושא לא ראה כל רע, לעומת זאת ר' לוי יצחק מבארדיטשוב המתיק את הרע]. ר' זוסי' הוא על דרך "ולא אבה כו' לשמוע אל בלעם" [דברים כג, ו] (כלומר, שאין בכלל ענין של היפך הברכה), אבל אצל הבארדיטשעווער הוא "ויהפוך את כו' לברכה" [שם] (שהופכים את היפך הברכה לברכה). זהו החילוק בין ראש השנה ליום הכיפורים, בראש השנה, המקטרג מקטרג, אבל "לא אבה לשמוע". ויום הכיפורים הוא "ויהפוך" - אשר זדונות נעשים לו כזכות.

(תשורה (גאלדמאן, תשנ"ח) ע' 44, בשם הרה"ח ר' יחנן גורדון)

פרק שלישי במעגל השנה

ראש השנה

כתיבה וחתומה טובה

תכליתה של הכתיבה וחתומה דראש השנה היא – שתהי' כתיבה וחתומה טובה דוקא, וכפתגם ר' לוי יצחק מבארדיטשוב (ראה תולדות רלוי"צ מברדיטשוב שבסו"ס קדושת לוי סס"ב), שמכיון שהכתיבה אסורה בראש השנה וביום הכיפורים, הרי אם הכתיבה היא לטובה – הרי זהו פיקוח נפש והכתיבה מותרת, אבל אם לאו – הרי הכתיבה אסורה, וממילא בהכרח שתהי' כתיבה וחתומה טובה.

(תורת מנחם-התוועדות ח"ב ע' 157)

אמידתו לפני תפילת מעריב של ראש השנה

כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ מספר:

כ"ק הרה"ק הרב לוי יצחק מבארדיטשוב, דער בארדיטשובער רב, האט אין איינע פון די זמנים ערב ראש השנה פארנאכט פאר מעריב געזאגט [=באחד הזמנים, ערב ראש השנה לפנות ערב, לפני מעריב, אמר]:

רבנו של עולם, איך זה קורה שאני לוי יצחק מבארדיטשוב צריך לבקש עבור בניך יחידיך. גם אני אב, האם אמתין עד שיבואו לבקש עבור כני? אני מאחל להם כל טוב בכל עת ובכל שעה. כל היהודים הינם בניך יחידיך, כל יהודי הינו בן יחיד, ואתה הוא החכם האמיתי והחסדן האמיתי, אם כן "איזה פנים" יהיו לי ואיזו שטות זו תהיה, אם אני יבוא לבקש עבור בניך, בניך יחידיך, הענק להם מעצמך מידך המלאה הפתוחה והקדושה השפעה מרובה בכל עיניהם הגשמיים והרוחניים. כן יהי רצון, אמן ואמן.

הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק סיים: מנשמה בגוף נדרש הסדר של בקשה, צריך לבקש אצל האב המתוק והטוב שבשמים, והאבא נותן בני, חייא ומזונא באופן של רויחא.

(ספר השיחות (לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ) (בתרגום) תש"ט ע' 271)

ענין תקיעת שופר

א. המשנה אומרת לגבי ראש השנה: מצות היום – בשופר (ראש השנה כו, ב).

ישנו משל ממורנו הבעל שם טוב (מובא בהמשך וככה תרל"ז אות ע) לגבי ענין השופר, שהוא כבן שצועק אבא, אבא, הצילני!

כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר בשם רבותינו הקודמים, שפעם שלחו למסור לציבור בבית המדרש, שאין העיקר כאן ה"אבא, אבא, הצילני!", כי אם ה"צועק".

פירוש הדברים: בצעקה זו ישנם שני ענינים – א) הצעקה עצמה, ב) תוכן הצעקה. אין העיקר, איפוא, תוכן הצעקה כי אם הצעקה עצמה (ראה ספר המאמרים – קונטרסים – עמוד 642).

בתוכן הצעקה אין כולם שווים, מה שאין כן הצעקה עצמה שייכת היא לכל יהודי. כל יהודי צועק, אם בקלא פנימאה דאשתמע [=בקול פנימי הנשמע] או בקלא פנימאה דלא אישתמע, אבל בנפשו פנימה הוא צועק.

וזוהו ענין התקיעות – עצם הצעקה, וזה מתקבל למעלה.

וכפי המשל שהמשיל הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב, לילד שחשקה נפשו בתפוח ואביו סירב לתת לו – מיהר הילד ובירך על התפוח, ובעקבות זאת נאלץ אביו לתת לו את התפוח.

דברים אלו אמורים כשהאב אינו רוצה לתת – ומכל שכן כאשר האב רוצה לתת ואי הנתינה אינה אלא כדי לבחון את פקחות הילד – שבוודאי יתנהו לו.

למעלה – הקב"ה רוצה לתת, וכביטוי (פסחים ק"ב, א): "יותר ממה שהעגל רוצה לינק כו", וכך גם נאמר לגבי למעלה: "למעשה ידיך תכסוף" (איוב יד, טו), שהקב"ה רוצה שיעבדוהו.

– בשעה שבני ישראל מברכים "שומע תרועת עמו ישראל" ו"ברחמים", ולפי ההלכה, ספק ברכות – להקל (שולחן ערוך אדמו"ר הזקן קפד, א. ראה גם אגרת התשובה פרק יא), הרי אם פסקו אנשי כנסת הגדולה שיש לברך ברכה זו –

ממילא הם גם פסקו שהקב"ה מקבל תרועת עמו ישראל – הצעקה של בני ישראל, שזהו ענין התקיעות – ברחמים.

ומפני שהקב"ה מקבל תרועת עמו ישראל ברחמים – נמשכת "המשכה" לכל בני ישראל, לכל אחד ואחת, בכל הענינים שהם צריכים, הן ברוחניות והן בגשמיות, בבני, חיי ומזוני.

וכיון שהקב"ה נותן מידו המלאה, הפתוחה, הקדושה והרחבה – הרי הבני, חיי ומזוני ה"נמשכים" הם – רויחי.

וכל זה כלול בלשון: "לשנה טובה ומתוקה", ונמשך בגשמיות, למטה מעשרה טפחים, בטוב הנראה והנגלה.

ב. כ"ק מו"ח אדמו"ר חיבב מאוד קיצורים.

הקיצור ונקודת התמצית של כל ארבעים ושמונה השעות של ראש השנה – הוא שתי נקודות: נקודה למטה ונקודה למעלה.

הנקודה למטה היא, שיהודי משעבד את עצמו אל הקב"ה בקבלת עול, מצד ענין המלכות, והנקודה למעלה היא, שהקב"ה משעבד עצמו, כביכול, לבני ישראל, ואומר (ויקרא כו, ד): "ונתתי גשמיכם בעתם גו'", וכל הענינים הכתובים בפרשה.

(לקוטי שיחות (המתורגם) ח"ב ע' 107)

...ומובן ע"פ שני המשלים שהובאו על תקיעת שופר (בהמשך וככה תרל"ז פרק

:ע)

משל אחד מהבעל שם טוב ז"ל (הועתק גם בהוספות לכתר שם טוב (הוצאת קה"ת) סי' קח) – מ"מלך שהי' לו בן יחיד מלומד היטב שהי' חביב אצלו כבבת עינו ממש, ועלה בדעת האב ובנו שיסע למדינות אחרות ללמוד חכמות ולידע הנהגת בני אדם, אז נתן לו אביו המלך שרים ומשרתים והון רב שילך ויתור במדינות ואיי הים למען יגיע הבן למעלה יתירה יותר מכמו היותו אצל אביו בביתו. ויהי ברבות הימים וכל אשר נתן לו אביו הלך על הוצאות הדרך מהצטרכות תפנוקיו שהי' מורגל, והעיקר במה שהוסיף תאוה על תאוותו. . עד שמכר כל אשר לו, ובין כך הלך למדינה רחוקה עד שגם אביו לא נודע שם כלל. . בצר לו, עלה בלבו לחזור למדינת אביו, אבל מחמת אריכות הזמן שכח גם לשון מדינתו, ובבואו למדינתו מה יכול לעשות מאחר שגם הלשון שכח. והתחיל לרמוז להם שהוא בן מלכם. . עד שהגיע לחצר המלך והתחיל לרמוז להם שהוא בן המלך ולא השגיתו עליו

כלום. עד שהתחיל לצעוק בקול גדול בכדי שיכיר המלך קולו, וכשהכיר המלך קולו אמר הלא זהו קול בני צועק מתוך דוחקו ונתעורר אצלו אהבת בנו וחבקו ונשקו כו'.

וכך יובן הנמשל למעלה, שנשמות ישראל נק' בנים למקום . . והוריד הנשמה בגוף, שזהו כמשל בן המלך שהלך בדרך רחוקה בכדי להתלמד, היינו שעל ידי מצות ומעשים טובים על ידי זה מתעלים הנשמות בעילוי יותר נעלה מכמו שהי' מקודם, ואמנם, על ידי אהבת הגוף ותאוות . . נתרחק מאד למקום שאינו יודע כלל שם אביו . . ששכח גם הלשון . . עד שהתחיל לשוב ולצעוק בקול פשוט . . וזהו התקיעה בקול שופר, שהוא בחי' צעקה פנימית מעומקא דלבא איך שהוא מתחרט על העבר ומקבל על עצמו להבא לשמוע בקול אביו, ועל ידי צעקה זו מתעורר ממה"מ הקב"ה ומראה חיבתו לבנו יחידו ומוחל וסולח לו על העבר כו'".

ומשל הב', מהרה"צ ר' לוי יצחק מבארדיטשוב (קדושת לוי דרוש לר"ה (צו), א) ד"ה בחצוצרות) – כידוע שהי' מלמד זכותן של ישראל, והלימוד זכות שלו פעל למעלה, ונמשך גם למטה, לא רק ברוחניות אלא גם בגשמיות – מ"מלך בשר ודם שנסע ליער גדול . . ולא מצא הדרך הנכון והישר לשוב לביתו, וראה ביער אנשים כפרים ושאלם על הדרך . . ולא ידעו . . עד שמצא איש חכם ונבון ושאלו על הדרך, אז הבין החכם שהמלך הוא . . ויראהו את הדרך, כי מרוב חכמתו ידע את הדרך המלך הנכון והישר, ויולך את המלך לבית המלוכה ויושב אותו על כסא מלכותו . . ויהי אחרי ימים רבים חטא אותו האיש למלך, ויקצוף עליו המלך ויצו לשרים . . לשפוט אותו . . ויצר להאיש מאד . . ויפול לפני המלך ויבקש על נפשו, שקודם שיצא דבר משפטו, ימלא שאלתו בדבר א', והוא, להלביש אותו בגדים הראשונים שלו בשעה שהולך את המלך מהיער, וגם המלך ילבוש בגדים שלבש אז . . ויהי כאשר לבש המלך את בגדיו הנ"ל והאיש את בגדיו הנ"ל, זכר המלך את גודל החסד שעשה עמו אשר החזיר אותו לבית המלוכה וישיבהו על כסא מלכותו, ויכמרו רחמיו עליו . . והשיבהו על כנו.

ככל המשל הזה כן אנחנו בני ישראל, בשעת מתן תורה החזיר הקב"ה התורה על כל אומה ולשון ולא קבלוה (ע"ז ב, ב. ספרי ופרש"י ברכה לג, ב), ואנחנו בני ישראל קבלנו התורה בשמחה ועונג עד אשר קדמנו נעשה לנשמע . . לכן אנחנו תוקעים בשופר, היינו באותו הלבוש שהי' במתן תורה . . כמו שכתוב ויהי קול השופר וכו'".

ויש לומר, שהתוכן דב' משלים הנ"ל הוא בהתאם לב' הענינים ד"מלכיות" ו"זכרונות":

במשל הראשון מודגשת פעולתו של בן המלך, ששב וצועק בקול פשוט ומקבל על עצמו עול מלכותו יתברך – שזהו ענין "תמליכוני עליכם": ואילו במשל השני מודגש הזכרון אודות מעלתם של ישראל (שבאה לידי גילוי) במתן תורה – שזהו הענין ד"יבא לפני זכרוניכם לטובה".

ועל פי זה מובן הפירוש ד"ובמה בשופר", שב' הענינים ד"תמליכוני עליכם" ו"יבא לפני זכרוניכם לטובה", נעשים בפועל על ידי השופר – שהרי השופר הוא דוגמת הצעקה בקול פשוט ("תמליכוני עליכם"), וכן דוגמת הלבוש שהי' בשעת מתן תורה ("יבא לפני זכרוניכם לטובה"), כמובן מב' משלים אלו.

(לקוטי שיחות⁵ חל"ד ע' 183)

שאלו את הרבי: הרבי הזכיר בהתוועדות (ש"פ נציבים-וילך תש"ל) את דברי הרס"ג שאחד הרמזים דתקיעת שופר הוא להזכיר לעם ישראל את קול השופר דמתן תורה (והרי זה גם כן מפסוקי שופרות, ויתירה מזו – התחלת וראש ברכת שופרות "אתה נגלית כו' ובקול שופר עליהם הופעת כו'").

מהו החילוק בין טעם זה להמשל דהרה"ק וכו מהרלווי"צ ז"ל מבארדיטשוב?

ענה הרבי: החילוק העיקרי בין טעם הרס"ג להמשל דהרלווי"צ הוא בפשטות: הרס"ג מזכיר את מתן תורה, שאז היו ישראל בדרגת צדיקים, הרלווי"צ מזכיר משל מענין הלבושים כשהמלך הי' ביער (שאינם בגדי מלכות כלל), היינו מאחד שהנהגתו אינה כדבעי.

(המלך במסיבו ח"ב ע' קעו. ראה לקוטי שיחות חכ"ד ע' 553)

רבי לוי יצחק כבעל תוקע

רבי לוי יצחק מברדיטשוב שימש בקהילתו גם כבעל תוקע. לפניו היו מונחים כעשרים שופרות, ותוך כדי התקיעות, היה מחליף לפעמים בין השופרות.

באחת השנים לא עלתה בידו להוציא שום קול מהשופר. השופרות הוחלפו בפיו בזה אחר זה, אך "מעשה שטן" – שום תקיעה לא נשמעה.

5. ראה גם תורת מנחם-התוועדיות ח"ב ע' 13. ראה גם שם חט"ו ע' 11. תשמ"ו ח"ב ע' 468. תורת מנחם-ספר המאמרים מלוקט ח"א ע' נו. וע' סד.

במאמץ רב ניסה את השופרות האחרונים אך גם שופרות אלו סירבו לשתף פעולה.

קודם שניסה את השופר האחרון, הניח רבי לוי יצחק את השופרות על הבימה ופנה לקב"ה: "רבונו של עולם, אנו ניסינו בכל כוחנו לקיים את מצוותך שציווית עלינו לתקוע בראש השנה בשופר, אולם אתה מסרב לאפשר לנו לקיים את המצווה; רוצה אתה שאיוון הגוי יתקע, אם כך הוא רצונך - אז נחכה לאיוון שהוא יתקע".

לאחר שסיים להרצות את דבריו כלפי מעלה, ניסה רבי לוי יצחק את השופר האחרון, וכל הקולות יצאו כהוגן.

(גאון וחסיד (אסטולין) ע' 244)

אמידתו לפני תפילת מוסף

ר' לוי יצחק מבארדיטשוב הי' מתפלל מוסף בראש השנה לפני העמוד, וקודם קדיש הי' אומר:

דער פריישישער קייזער זאגט איך בין קייזער, דער רוסישער קייזער זאגט איך בין קייזער, און איך לוי יצחק בן שרה זאגט יתגדל ויתקדש שמי' רבא [הקיסר הפרוסי אומר שהוא הקיסר, הקיסר הרוסי אומר שהוא הקיסר, ואני לוי יצחק בן שרה אומר: יתגדל ויתקדש שמי' רבא].

(ספר השיחות (לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ) תרפ"ב ע' 29.

שם תרפ"ט ע' 48. תש"ב ע' 128 בשינוי קצת)

שמיעת בתר - פוקד עקרות

ר"ח מברסק הי' מספר מעשיות מצדיקים. הי' איש חכם מאד. ספר בשעת האסיפה בפטרבורג. .: זהו דבר ידוע ששמיעת "כתר" מר' לוי יצחק מבארדיטשוב בימים הנוראים הי' פוקד עקרות, ויש לזה מקור בש"ס. והתחיל להציע הראי', והיו שם הרבנים ר' מנחם מענדל חן [מניעזין] ור' יצחק יואל ראפלאוויץ נ"י [מקרעמענטשוג], ונתפלאו במאד מאד.

(ספר השיחות (לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ) תרצ"א ע' 229.

תורת מנחם-רשימת היומן ע' קצו)

שמע קולנו ה' אלקינו

פעם אמר ר' לוי יצחק בראש השנה: "רכונו של עולם תנאי אני עושה עמך, שמע קולנו ד' אלקינו, לא תשמע מקולנו, רק הדיבורים "ד' אלקינו" ולא יותר כו".

(המשפיע (הבליון) ע' קלג)

יום הכיפורים

חתימה וגמר חתימה טובה

שהקב"ה יתן חתימה וגמר חתימה טובה, הכתיבה כבר היתה. הרב מבארדיטשוב אמר פעם לאדמו"ר הזקן: הכל הולך אחר החיתום – כשמאן דהו כותב, אפילו דבר שאינו מעוניין בו, צריך הוא לחתום. הקב"ה שיש לו הנאה מכך שליהודים טוב, בוודאי יתן שנה שנה טובה.

(משיחת ליל תשרי תש"ז. נדפס בספר השיחות תש"ז
(לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ) [בתרגום] ע' 62)

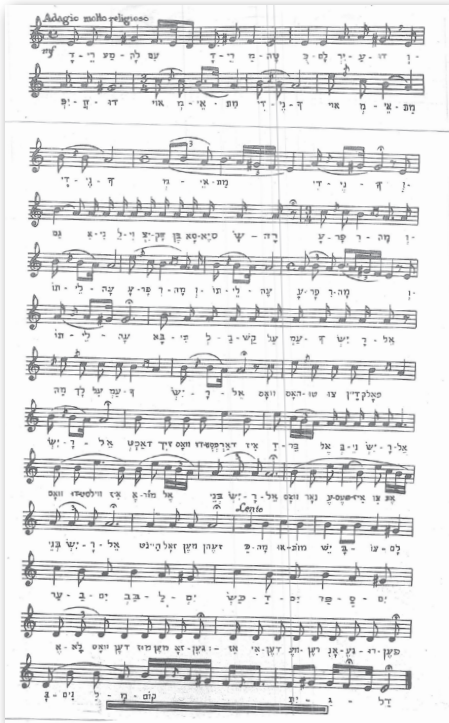
ביום הכיפורים – מי רוצה לאכול?!

ביום הכיפורים – שאז הוא עיקר הענין דעבודת הקטורת כו' – כל בני ישראל הם "דוגמת מלאכי השרת" (שו"ע אדה"ז או"ח סתר"י ס"ט), שאין אצלם אכילה ושתי' כו' (כל ה' הדברים). וע"ד מ"ש הרמב"ם (הל' תשובה רפ"ח): "הטובה הצפונה לצדיקים היא חיי העולם הבא... (ש)אין בו לא אכילה ולא שתי' ולא דבר מכל הדברים שגופות בני אדם צריכין להן בעולם הזה".

והנה, ידוע הפתגם שאומרים בשם הרה"צ מבארדיטשוב אודות איסור אכילה ושתי' ביום הכיפורים ותשעה באב.

...שבעצם אין כל צורך בציווי על כך: בתשעה באב – מי יכול לאכול? !
וביום הכיפורים – מי רוצה לאכול? !...

ועד כדי כך, שהתענית דיום הכיפורים הוא ענין של עונג, כידוע בענין "להחיותם ברעב" (ראה לקו"ת שה"ש יד, יב).

הניגון שלפני תפילת קדיש של נעילה

וזהו הקשר להמדובר לעיל – דמכיון שביום הכיפורים מאיר אצל כל אחד ואחת מישראל בחי' פנימיות הלב, פנימיות ועצם הנפש, אינו זקוק לציווי שלא לאכול ולשתות, על דרך הענין ד"אשר לא צוה אותם" (שמיני י, א).

(תורת מנחם-התוועדויות)
תשמ"ה ח"ג ע' 1957)

ולא יצטרכו עמך ישראל זה לזה ולא לעם אחר

ולא יצטרכו עמך ישראל זה לזה ולא לעם אחר (נוסח תפילת הכהן גדול ביום הכיפורים, נאמרת בתפילת מוסף ליום הכיפורים – "סדר עבודה") – הרב לוי יצחק מבארדיטשוב עמד וצעק: "מה יהי' רע אם יבא קאזאק לחנות יהודי, ויקנה סחורה בעד כמה מאות רובל כסף", אך הנה כשמביאין האדם לדין למעלה ונמצא שחטא, אזי מביאין אדם אחר שחטא יותר, והראשון צדיק נגדו, וכן הלאה עד הרשע האחרון, ואז מביאין מעם אחר . . וממילא גם הוא צדיק נגדו – וזהו "לא יצטרכו כו' זה לזה כו'" רק להיות צדיק וטוב מצד עצמו כו'.

(פניני אברהם אליהו (פלאסקין) ע' ריב)

הניגון שלפני תפילת קדיש של נעילה

הרה"ק ר' לוי יצחק מבארדיטשוב ביום הקדוש יום הכיפורים לפני הקדיש דנעילה הי' מנגן ניגון זה בתפלתו לפני התיבה :

6. ראה גם ספר השיחות (כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ) תרצ"ז ע' 157. לקוטי שיחות חל"ב ע' 104. שיחות קודש תשל"ג ח"ב ע' 349.

”דרי מעלה עם דרי מטה, כולם ירעדו ויפחדו מאימת דינך. וגם אני לוי יצחק בן סאסיא שרה, עפר רימה ותולעה – באתי לבקש על עמך ישראל: מה לך על עמך ישראל, [מכאן בתרגום ללה”ק]: מה יש לך מעם ישראל? נראה כי מה שאתה צריך – זה ”דבר אל בני ישראל”. מה שאתה רוצה – זה ”אמור אל בני ישראל”. על מה שלא יהיה – ”צו את בני ישראל”. והלא כמה אומות יש בעולם: ערבים, בבליים, כשדים, פרסים! אלא מה, מוכרחים לומר שהיהודים נקראים ”בנים למקום” – יתגדל...”.

(שיעורים בחסידות⁷ (תרס”ו, גופין) [בתרגום] ע’ 507)

”סלחתי כדבריך”

במוצאי יום כיפור אחרי תפילת נעילה, עלה רבי לוי יצחק על הבימה והכריז בקולו הצלול והנעים: ”מורי ורבותי! חכמינו ז”ל אמרו (אבות פ”ו, מ”ו): ”כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם”. רוצה אני לומר דבר בשם אומרו, בשם ה’. כתוב: ”ויאמר ה’ סלחתי כדבריך” (שלח יד, כ).

(לאורם נתחנך (הרטמן) ח”ב ע’ 481)

בנוסח אחר:

כשהגיע הרב הקדוש רבי לוי יצחק מברדיצ’וב ז”ל פעם בתפלת ”כל נדרי” לפסוק ”ויאמר ה’ סלחתי כדבריך”, הפסיק רגע ואמר: ”רבותי, כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם, ובכך נאמר נא דבר בשם אומרו: ”ויאמר ה’ סלחתי כדבריך”.

בודאי התפילות נתקבלו

שמחתי לקבל את מכתבו בו מתבטא, אשר ”בטח עם העזר וסיוע כו” התקבלו התפילות שלי”. וכידוע הסיפור בשם הרה”צ והרה”ג הרה”ח מגדולי תלמידי המגיד הגדול ר’ לוי יצחק מברדיצ’וב, זצוקלה”ה נבג”מ זי”ע, שהכריז בסיום אחת התפילות בימים נוראים.

7. ראה גם לקוטי רשימות מעשיות (מונדשיין) ע’ טו (נוסח אחר). וראה בספר הניגונים ח”א ע’ מט שהנ”ל ה’ לפני הקדיש של תפילת מוסף בראש השנה ויום הכיפורים.

ידוע שספק ברכות להקל, וכיון שבתורתו הקדושה של השם יתברך ישנו פסק דין ברור, שיעשו ברכה בשם ומלכות, מלך מוחל וסולח לעונותינו ולעונות עמו בית ישראל, הרי זה דבר ודאי, שלא יכול להיות בזה כלל שום ספק וספק ספיקא.

וכמו בענינים רבים, שתורת החסידות מוסיפה ביאור ברוחב ובעומק, כך גם בענין זה – הדבר מובן יותר על ידי התוכן של פרק י"א באגרת התשובה לרבנו הזקן.

ומשם גם מובן שהאמור לעיל אינו רק ביום הכפור, כפי שנראה מפשטות הלשון של הסיפור הנ"ל, אלא גם בכל יום כיון שאז אומרים, חנון המרבה לסלוח, המרבה דוקא.

אף שכמובן, יום כפור הוא מחילה וסליחה כללית על כל השנה, ובאופן שעצמו של יום מכפר, ובתפילה של כל יום הרי עיקר הקשר הוא רק עם אותו יום, כמובן נוסף על המבואר באגרת התשובה שם אלא שיום כפורים מכפר כו', עיין שם.

(אגרות קודש (מתורגמות) ח"ב ע' 317. ראה גם תורת מנחם-התוועדויות ח"י ע' 87)

סוכות

נישק את סכך הסוכה

הרבי כותב ביומנו:

...הרה"צ ר' לוי יצחק מבארדיטשוב – הי' מנשק סכך הסוכה, ובקפצו, הי' פוסל הסוכה.

(תורת מנחם-רשימת היומן ע' רסג)

בירך על אתרוג מ'קורפו'

והוסיף אדמו"ר נ"ע על דבר הרה"צ ר' לוי יצחק מבארדיטשוב . . על זה שהוא הי' מברך על אתרוג קורפו⁸ [עצמות אין סוף השליך גרעין – הוא

8. ראה אגרות קודש אדמו"ר מוהרש"ב ח"ב ע' תתקכו: "ומה שהרב מבארדיטשוב זצ"ל בירך על אתרוג קורפו, הנה בשבילו נפל גרעין מאתרוג וצמח אילן ואתרוג והוא שבא לידו". השק"ט בזה – ראה

(העצמות) בעצמו, לא על ידי מלאך, כי מלאך הי' עושה מעשה קונדס, שכן, עבור מלאך, עשיית מעשה קונדס לנשמה היא העונג הכי גדול].

(שם)

נישק את הלולב והאתרוג

הרבי מוהריי"צ מספר:

באותה התוועדות (י"ט כסלו תרנ"ג) דובר על צדיקי פולין ("גוטע אידן"), ועל הרב הצדיק רבה של בארדיטשוב שנהג לנשק את האתרוג בליל סוכות. אבא שוחח אודות מקור נשיקה זו, וביאר מענין חיבת המצוה, העונג של מצוה. והיה תענוג לשמוע את הדברים.

(ספר השיחות (לכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ) [בתרגום] תרח"ץ ע' 250)

ועל דרך המסופר אודות הרב לוי יצחק מבארדיטשוב, שבמשך כל ליל סוכות, קודם נטילת לולב ואתרוג, הנה מרוב החביבות הי' מנשק הלולב והאתרוג (ופעמים רבות היו כמה מהם נפסלים מרוב הנישוק והחיבוב...), אף על פי שבליילה אין חיוב נטילת לולב ואתרוג.

(תורת מנחם-התוועדויות חל"ו ע' 242)

היה ער בלילה הראשון של סוכות

הרבי מוהריי"צ מספר:

ידוע שרבי לוי יצחק מבארדיטשוב היה נוהג בלילה הראשון של סוכות להמתין כל הלילה עד אור הבוקר - שיוכל לברך על הלולב - והיה נוהג לשלוח בכל רגע את משרתו לבדוק אם האיר היום.

(ספר השיחות (לכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ) [בתרגום] תש"ט ע' 279)

שאלו את הרבי: ישנו סיפור על ר' לוי יצחק מבארדיטשוב זצ"ל שהי' ער כל הלילה הראשון של סוכות מתוך ציפיה לחכות לרגע שיוכל כבר לברך על האתרוג, מדוע נהג כך דוקא במצוה זו?

ענה הרבי: גם בנוגע למצות תפילין הי' כך, כשעברו תשעת הימים של יום טוב וחול המועד שלא הי' מניח תפילין, הי' מחכה להרגע שיוכל וכו'.

אחר כך אמר: בשופר הרי לא הי' הדבר תלוי בו כי הי' צריך להמתין לחזון.

(המלך במסיבו⁹ ח"ב ע' רא)

רבי לוי יצחק מברדיטשוב, נהג להיות ער כליל א' דחג הסוכות, במשך הלילה, וממתין מתי יבוא הבוקר ויהיה באפשרות לקיים כבר את מצוות נטילת ד' מינים. מיד כשהפציע השחר היה מזנק לקיים את המצווה.

אירע שנה אחת שרבי לוי יצחק חלה מאוד והיה מוטל במיטתו החליטו המקורבים להעמיד את האתרוג כנגד מיטתו בתוך ארון מעבר למחיצת זכוכית, במשך הלילה הביט רבי לוי יצחק ממושכות על האתרוג בהשתוקקות, מתאוה לברך עליו. כשהגיע הזמן – מרוב התלהבות זינק ממיטתו לעבר האתרוג, כמי שלא חלה מעולם, ובלא להבחין במחיצת הזכוכית תחב את ידו דרכה, הזכוכית התנפצה...

(אאון וחסיד (אסטולין) ע' 243)

סוכות – ראשון לחשבון עוונות

הרבי מוהריי"צ מספר:

בשנת תרנ"ד שאל אאמו"ר (מוהרש"ב) מהרשב"ץ אימא מהני מילי מעלייתא, ואמר הרשב"ץ כי בשנת תרי"ט בהסוכה של הצמח צדק היו ג' אברכים מאחורי הדלת של הסוכה והוא הי' אחד מהם, ושמעו כי מדברים אודות תלמידי הרב המגיד וכשהגיעו להרה"צ מברדיטשוב אמר: אונזער מחותן [=המחותן שלנו], וספר הרב"ש שהברדיטשובער אמר על מארז"ל (תנחומא אמור כב) על פסוק ולקחתם לכם ביום הראשון (אמור כג, מ), ראשון לחשבון עוונות, וביאר המאמר על פי הגמרא יומא (פו, ב) שעל ידי תשובה מיראה זדונות נעשים כשגגות, ועל ידי תשובה מאהבה, זדונות נעשים כזכיות, והנה בראש השנה ויום הכיפורים ידוע שהעבודה הוא ביראה, ואם כן הזדונות נעשים רק כשגגות, ואינם נחשבים למצות, אבל בחג הסוכות התשובה היא מאהבה שזדונות נעשים כזכיות, וזהו ראשון לחשבון עוונות שהעוונות נחשבים לזכיות.

9. ראה תורת מנחם-התוועדיות תשנ"ב ח"א ע' 130 (הערה 241). סדר הדורות החדש (לבוב תרכ"ה)

ואמר אדמו"ר הצמח צדק: אז דער זיידע איז מבאר אז דאס איז די ד' ימים
[=הסבא מבאר שאלו הארבעה ימים ש] בין יום הכפורים לסוכות נגד ד'
אותיות הוי' שהוא שם הוי' שלמעלה מסדר השתלשלות.

(ספר השיחות¹⁰ (לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ) תרצ"ז ע' 161)

שמחת תורה

מוצאי שמחת תורה – תפילת ערבית

אצל הוד כ"ק רבנו הזקן בליאזנא היו שני "מנינים" שם התפללו. מנין
אחד היה בבית הרבי ומנין השני בחצר – המנין של החצר. פעם אחת, היה זה
במוצאי שמחת תורה, ובמנין של הרבי כבר הכריזו על תפלת ערבית והחלו
לומר "והוא רחום", ציווה הוד כ"ק רבנו הזקן שלא יתפללו עדיין מעריב,
מפני שאצל המחותן [הכוונה על הרב לוי יצחק מבארדיטשוב] עדיין לא
סיימו תפלת מנחה. בשמים – המשך הוד כ"ק רבנו הזקן – מחכים ל"והוא
רחום" של המחותן. למרות שאין זה הסדר שלנו, אבל צריכים להתחיל
ב"והוא רחום" של המחותן.

סיפור זה שמעתי מהחסיד ר' אברהם ששמע זאת מהחסיד ר' משה
ווילנער.

(ספר השיחות (לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ) [המתורגם] תש"ה ע' 5)

חנוכה

הטעם שמהדרין מן המהדרין דוקא בחנוכה

הרבי מסביר מדוע נשתנתה מצות נר חנוכה שמצינו בה מהדרין ומהדרין
מן המהדרין משאר המצות:

בספר קדושת לוי (לקוטים סוף קדושה ד): התענוג של כל דבר נקרא דקה מן
הדקה לכן היתה הקטורת של יום הכיפורים דקה מן הדקה שיום הכיפורים
כנגד עולם התענוג כו' שהרוחניות של כל דבר הוא דקה והתענוג של

10. ראה גם תורת מנחם-התוועדיות חכ"ד ע' 45. שם חכ"ט ע' 70. חל"ח ע' 48 (הערה 10). שיחות
קודש תשל"א ח"א ע' 626.

הרוחניות הוא דקה מן הדקה, ולכן כיון דפלוגתייהו של בית שמאי ובית הלל אם מוסיף והולך או פוחת והולך דפליגי איזה תענוג יותר או תענוג של גוף (קיום) המצות (דתענוג זה מוסיף מיום ליום) או תענוג כיון שנתגלה להם שיוכלו לקיים המצוה (דפוחת מיום ליום) כו' ולכן הוא מהדרין מן המהדרין כמו דקה מן הדקה והוא כנגד עולם התענוג עכ"ל.

(אגרות קודש ח"א ע' רכה. לקוטי שיחות ח"ה ע' 452)

פסח

קשר"ק לפני פסח

הרב הקדוש מברדיצ'וב - סיפר אחד הזקנים - פעם בראש השנה, אחר ה'יהי רצון' שלאחר תקיעת השופר, בו נמנים המלאכים היוצאים מן השופר, מן התקיעה שברים תרועה תקיעה, ואחרי זה נאמר שם "ומן קשר"ק", אמר:

"אב מתוק, אב רחום, באם המלאכים שיצאו מן השופר שתקע לוי יצחק בן שרה, היו מלאכים חלשים, שיבואו המלאכים הקדושים והבריאים שנבראו מעבודתם ויגיעתם של עמך בני ישראל לפני פסח, וואס זיי (=שהם) קראצען, שאבען, רייבען, קשרן - קשר'ן (מקרצפים, משפשפים, מגרדים ומכשירים) די כלים (=את הכלים), לכבוד פסח לשם הידור מצוה, וימליצו טוב בעדינו אמן".

(לקוטי דיבורים ח"א¹¹ (המתורגם) ע' 180)

כללות החילוק בין חודש ניסן לחודש תשרי הוא, שבניסן ההמשכה היא בדרך אתערותא דלעילא - "דודי לי ואני לו" (שה"ש ב, טז), ואילו בתשרי ההמשכה היא בדרך אתערותא דלתתא - "אני לדודי ודודי לי" (שם ו, ג).

...כלומר:

האור הנמשך בחג הפסח - גם עתה הוא אור של אתערותא דלעילא, כי, אף שלאחר מתן תורה נמשך גם אור זה על ידי עבודה, מכל מקום, הרי זה אור נעלה ביותר שאינו לפי ערך העבודה כלל, והמשכתו היא מבחי' שאין בכח עבודת הנבראים להגיע שם כלל, כי אם מה שנמשך מצד עצמו.

11. ראה גם תורת שמואל - ספר השיחות ע' 117. ספר השיחות - תורת שלום [מילואים] ח"א ע' 419.

ולאידך גיסא – יש בהמשכת אור זה גם מעלת העבודה, שהרי סוף כל סוף בפועל היתה המשכת אור זה על ידי יגיעת האדם (אלא, שעל ידי יגיעתו המשיך ענין שלמעלה הרבה יותר מעבודתו, כנ"ל).

...ועל פי זה יובן הפתגם שאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר (שיחת חה"פ תרצ"ד ס"כ (לקו"ד ח"א קל, ב)) בשם הרה"צ ר' לוי יצחק מבארדיטשוב, שפירש הראשי תיבות ד"קשר"ק", לגבי ענינים של עבודה קודם הפסח – דלכאורה, איך שייך להשוות את ענין התקיעות, שהוא ענין העבודה דאתערותא דלתתא שיש בה המעלה ד"קב שלו", לחג הפסח, שענינו גילוי בדרך מלמעלה למטה? ועל פי הנ"ל מובן, כיון שגם בחג הפסח ישנה המעלה ד"קב שלו", כנ"ל.

(תורת מנחם-התוועדויות חי"ט ע' 255)

שם החג

...ועוד דיוק בהשם "אחרון של פסח" – שה"אחרון" ("מאסף לכל המחנות", התיקון והשלימות) הוא "של פסח" דוקא:

ובהקדים דבר פלא, לכאורה, ששמו של היום טוב על פי מנהג ישראל (מכמה וכמה דורות) הוא "חג הפסח" ולא "חג המצות" (כפי שנקרא בתורה שבכתב (שמות כג, טו. לד, יח. ויקרא כג, ו. דברים טז, טז)) – אף על פי שהחיוב ד"פסח" אינו שייך אלא בזמן הבית (ובזמן הזה ישנו רק זכר לפסח), ואילו החיוב ד"מצות" הוא מן התורה גם בזמן הזה?!

ומהביאורים בזה – ביאורו של הרה"צ ר' לוי יצחק מבארדיטשוב (קדושת לוי פ' בא עה"פ יב, כז), הידוע ומפורסם בגודל "אהבת ישראל" שלו, שהשם "חג המצות" קורא הקב"ה (בתורה) "על שבח ישראל", כמו שכתוב (בא שם, לט): "ויאפו את הבצק גו' עוגות מצות גו' וגם צדה לא עשו להם", "מגיד שבחן של ישראל שלא אמרו היאך נצא למדבר בלא צדה כו'" (פרש"י עה"פ), ואילו השם "חג הפסח", קורין אנו (בני ישראל) "על שם שבח השם יתברך, ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח גו', שהוא שבח השם יתברך".

ויש לומר ביאור נוסף בטעם דיוק השם "חג הפסח" דוקא – שהכוונה היא להדגיש שהעבודה צריכה להיות באופן של דילוג וקפיצה, "ואתם עשו כל עבודותיו לשם שמים דרך דילוג וקפיצה, זכר לשמו שקרוי פסח (פרש"י שם, א).

ועל פי זה מובן גם הדיוק ד"אחרון של פסח" – שהתיקון והשלימות דכל שבעת הימים שלפני זה (התוכן ד"אחרון", "מאסף לכל המחנות") צ"ל (לא רק ב"כל עבודותיו", אלא) גם בענין הדילוג וקפיצה ("פסח"), היינו,

שאפילו אם החסיר רק בתנועת הדילוג והקפיצה שבעניני העבודה, צריך לתקן ולהשלים גם ענין זה...

(תורת מנחם-התוועדות¹² תשמ"ח ח"ג ע' 110)

ל"ג בעומר

ל"ג בעומר במידון

הרבי מוהרי"צ מספר:

"פלוני סיפר לאבי (מוהרש"ב), שיש יהודים שהולכים לקברו של רשב"י במירון, אך אינם מניחים תפילין. ענה אבי: אם הרב הקדוש רבי לוי יצחק מברדיטשוב חי היום, חי היום, חי עושה מזה "היינג לייכטער" [=נברשת (דבר המאיר)]."

(ספר השיחות (לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ) תרצ"ט ע' 331)

שבועות

שבועות - עצרת

ענין זה - השייכות של חג השבועות לעבודת התשובה - מרומז בכך שחג השבועות נקרא בשם "עצרת" (ביכורים פ"א מ"י. וראה שו"ע אדה"ז או"ח רסתצ"ד, וש"נ):

בביאור הטעם שחג השבועות נקרא בשם "עצרת", איתא בספר קדושת לוי [דרוש לשבועות בתחלתו] (להאזהב ישראל הרה"צ לוי"צ מבארדיטשוב), שזהו לפי שאין בו מצוה חיובית, כמו מצה בחג הפסח וסוכה בחג הסוכות, אלא רק ענין שלילי - שביתה ממלאכה, וענינו בעבודה - ביטול מציאותו, שזהו תוכן ענין התשובה.

וענין זה מתבטא גם בכך שחג השבועות קשור עם ספירת העומר (כנ"ל) - כידוע מ"ש בזהר (ח"ג צז, סע"א) שענין ספירת העומר במשך ז' שבועות הוא

ענין של טהרה על דרך ספירת ז' נקיים, כמו שכתוב (מצורע טו, כח): "וספרה לה", שזהו תוכן ענין התשובה.

ויש להוסיף שענין זה מרומז גם בנגלה דתורה – שהרי בימי ספירת העומר נאסרו כמה ענינים שמותר לעשותם במשך כל ימות השנה (ראה שו"ע אדה"ז או"ח סתצ"ג, וש"נ), שזהו בדוגמת בעל תשובה שצריך להתרחק מכמה דברים שמותרים לצדיקים, וכידוע גם מה שכתב הרב המגיד (ראה מגיד דבריו ליעקב בהוספות ס"מ, וש"נ) שמה שאמרו רז"ל (תו"כ ופרש"י קדושים כ, כו): "לא יאמר אדם אי אפשרי כו' אלא אפשרי ומה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי", הרי זה רק בנוגע לצדיקים, אבל בעל תשובה צריך לומר "אי אפשרי", כיון שעבודתו דורשת הרחקה יתירה כו'.

(תורת מנחם-התוועדויות חל"ד ע' 26)

שבת חזון

המשל מהרה"ק רבי לוי יצחק

הרה"צ ר' הלל הלוי מפאריטש מביא את המשל מהרה"ק ר' לוי יצחק מבארדיטשוב על שבת חזון שמראים את בית המקדש השלישי:

ענין שבת חזון, שמעתי מאבי ע"ה שסיפר בשם הרב דברדיטשוב נבג"מ בעת היותו בשבת הנ"ל בק' בראהין אמר משל על זה, מאב שיש לו בן יקר ועשה לו לבוש יקר להתלבש בו ומצד שלא נזהר הבן באותו בגד ועשה מעשים אשר לא יעשו קרע אותו לכמה קרעים, ועשה לו פעם שני לבוש יקר וקרע אותו גם כן, מה עשה האב עשה לו לבוש שלישי ולא נתן לו ללבוש אותו רק גזזו ולפרקים ידועים הוא מראה לו הלבוש ואומר לו ראה שאם תתנהג בדרך הישר ינתן לך לבוש זה ללבוש אותו – הבא במוסגר, הוא הוספת הרב ר' הלל על משל הרב לוי יצחק מברדיטשוב – [ומצד זה מרגילו לילך בדרך הישר עד שיודע בו שנעשה אצלו כמו טבע אז יתן לו הלבוש להלביש אותו כי אז אינו ירא ממנו פן יחזור לסורו מאחר שנעשה כמו טבעית כו'], וזהו ענין שבת חזון לשון מחזה שמראין לכל אחד ואחד מישראל המקדש דלעתיד מרחוק כו' וד"ל.

(ד"ה ענין שבת חזון (להנ"ל) ע' ג.)

ראה גם אור התורה - נביאים וכתובים ח"ב ע' א'צז)

דאיית בית המקדש בשבת חזון

בקשר לשבת הנוכחית (שבת חזון) ישנו פתגם (ראה רשימות הצמח צדק לאיכה עמוד 45) של הרב הקדוש ר' לוי יצחק מברדיטשוב נ"ע שבשבת חזון מראים את בית המקדש השלישי - ["חזון" מלשון ראייה] אלא שזו ראייה מרחוק. וזה תוכן שבת חזון.

לאור האמור יובן הקשר שבין שבת חזון לבין פרשת דברים - שהרי קביעות שבת חזון היא לעולם בפרשת דברים.

ספר משנה תורה נפתח בפרשת דברים. למרות שהכל תורה אחת - שונה (ראה מגילה לא, ב. לקוטי תורה במדבר יז, ג. ושם נסמן) משנה תורה מן החומשים הקודמים בכך שמשנה תורה נאמר לדור שנכנס לארץ ישראל והיה צורך, לכן, להזהיר בקשר לענינים מסוימים שמתחלה לא היה צורך להזהיר אודותם.

השוני שבין דור המדבר לבין הדור שנכנס לארץ הוא בזה שדור המדבר היה דור דעה (ראה לקו"ש (המתורגם) ח"ב ע' 33 הערה 18), ואנשיו היו בדרגתו של משה רבנו, שהיתה לו ראייה באלקות, ואילו אנשי הדור שנכנס לארץ כבר באו כמגע עם גשמיות, ולפיכך חסרה להם הראייה באלקות. לדידם לא היתה אלא שמיעה בלבד, ככתוב: "ועתה ישראל שמע וגו'" (דברים ד, א. ראה לקוטי תורה ריש פרשת ואתחנן: דרגת הראייה שהצליח משה להביא גם לדור שנכנס לארץ - לא היתה אלא בחינת ראייה מרחוק וכו').

ההבדל בין ראייה לשמיעה הוא (וככה תרל"ז פרק לג. ובכ"מ): דאיית דבר מסוים אינה מוגבלת, אין בה מיצרים והגבלות, כלומר: משראה אדם את הדבר שוב לא יזיזו שום דבר ממקומו להחדיר בו ספקות בדבר, כיון שבעצמו ראה אותו. ברם, כשאדם שומע דבר מסוים, אף שהשמועה נקלטת אותה שעה היטב בקרבו - הרי, בכל זאת, עלול הדבר להתערער באמצעות קושיא. פרט זה מוכיח שגם בשעה שהענין נקלט, לכאורה, גם אז הוא בהגבלה.

לפיכך, - ב"משנה תורה", שנאמר לדור שנכנס לארץ, שלא היתה לו אלא בחינת שמיעה באלקות - יש צורך לצוות על מסירת נפש וכדומה, דברים שלדור המדבר לא היה צורך לצוות ולהזהיר עליהם.

עם זאת, למרות שהדור שנכנס לארץ היה בדרגה פחותה מזו של דור המדבר, היה לו גם יתרון שלא היה בדור המדבר - עליו נאמר, לגבי דור המדבר: "כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה וגו'" (דברים יב, ט), והכוונה לשילה ולירושלים (מגילה י, א. זבחים קיט, א. ירושלמי מגילה סוף פרק א. ראה גם זהר חלק ב רמא, א. רמב, א) - לאחר הכניסה לארץ.

הטעם לכך הוא – משום שדוקא מתוך הירידה עצמה, מתוך שהחלו בני ישראל לבוא במגע עם דברים גשמיים, בדרגות נחותות, ניתנה ההזדמנות לביצוע הכוונה האמיתית, בנין מנוחה ונחלה.

נמצא שתוכן פרשת דברים מציין שני ענינים הפכיים: (א) ירידה גדולה. (ב) דוקא מתוך הירידה – באה אמיתיות העליה.

ואותו ענין הוא גם 'שבת חזון', שבה קיימים שני הפכים: מצד אחד חלה שבת זו ב"תשעת הימים", ויתרה מזו – היא השבת שלפני תשעה באב, זמן החורבן, ואילו מצד שני – דוקא על ידי הירידה עתידה לבוא תכלית העליה, כפי שנאמר בשם הרב הקדוש הרלווי"צ מברדיטשוב נ"ע שבשבת חזון מראים את בית המקדש השלישי, זה שנעלה מקודמיו, יבנה במהרה בימינו על ידי משיח צדקנו.

(לקוטי שיחות¹³ (מתורגם) ח"ב ע' 61)

...וכן יש להזכיר אודות תורת הרה"צ מבארדיטשוב בענין "שבת חזון" מלשון ראי', שבו מראים לכל אחד ואחד המקדש דלעתיד מרחוק (נעתק באוה"ת לנ"ך ח"ב ע' א'צו – בשוה"ג).

ולהוסיף, שגם מי שטוען (או שנדמה לו) שאינו רואה – הרי זה רק מפני ההעלם וההסתר דנפש הבהמית כו', ואין זה משנה את המציאות האמיתית שמראים לו המקדש דלעתיד!

ומצוה לפרסם דבר זה. ו"בשם אומרו", אשר, האמירה והפירסום בשם אומרו כשלעצמה קשורה עם הגאולה – "כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם" (אבות פ"ו, מ"ו).

(תורת מנחם-התוועדויות תשמ"ח ח"ד ע' 132)

[וענין זה – שבשבת חזון מראים את בית המקדש השלישי] נתגלה דוקא על ידי ר' לוי יצחק מברדיטשוב (ראה לקוטי שיחות ח"ט ע' 30), שענינו ועבודתו

13. ראה גם לקוטי שיחות ח"ט ע' 24. חכ"ט ע' 17. חל"ט ע' 8. ספר השיחות תשמ"ט ח"ב ע' 608. שם תש"נ ח"ב ע' 595. תנש"א ח"ב ע' 723. תורת מנחם-התוועדויות ח"ד ע' 239. שם חנ"ז ע' 164. תשמ"ב ח"ד ע' 1940. תשד"מ ח"ד ע' 2299. תשמ"ו ח"ד ע' 167. שיחות קודש תשכ"ט ח"ב ע' 341-ג. תשל"ח ח"ב ע' 437. שם תשל"ג ח"ב ע' 310. ח"ג ע' 435. תשל"ד ח"ב ע' 329. תשל"ה ח"ב ע' 357. תשמ"מ ח"ג ע' 727. תשמ"א ח"ד ע' 336.

היתה - לפעול גאולתן של ישראל, הן מגלות פרטית והן מגלות הכללית, וכנרמז גם בשמו "לוי יצחק", המורה על גבורות, שרש ענין הגלות (ראה רשימת אאמו"ר בנוגע לשמו - נדפסה בלקוטי לוי יצחק לתניא בתחלתו. ועוד) - אבל דוקא בגבורות מתלבשים חסדים הנסתרים, שהם למעלה מחסדים הגלויים, ועל ידי זה נעשה "לוי" - על שם "הפעם ילוה אישי אלי" (ויצא כט, לד), שנעשה (ילוה מלשון) התחברות עם אישי, זה הקב"ה, והתחברות של כל הענינים (גם בחי' הגבורות), על דרך הפירוש ב"יוסף (יצחק)", על שם יוסף ה' לי בן אחר (שם ל, כד), שגם מבחי' "אחר" נעשה "בן" לה' (ראה אוה"ת עה"פ - ויצא רכ, א. ועוד), עד ל"בן" שהוא בדרגת לוי, ילוה אישי אלי, ילוו אליו וישרתוך (קרח יח, ב); ובאופן של "יצחק" - מלשון צחוק עשה לי אלקים (וירא כא, ו), הצחוק והשמחה הבאה דוקא על ידי עבודת אתהפכא חשוכא לנהורא (ראה תורה אור ויצא כא, ג. תולדות יז, ד ואילך).

(ספר השיחות תשמ"ט ח"ב ע' 612 הערה 31)
 תורת מנחם-התוועדות תשמ"ט ח"ד ע' 103 הערה 31)

בשיחת ש"פ דברים, שבת חזון תשמ"ז, ביאר כ"ק אדמו"ר בארוכה את פתגם הרה"ק ר' לוי יצחק מברדיטשוב, שבשבת חזון "מראין לכאו"א המקדש דלעתיד מרחוק".

ד. דער ביאור בות:

בנוגע צו די מצוה פון אהבת ה' (ואהבת את ה' אלקיך 24) איז באהאפטן די שטעלען: ווי איז שייך אנהאנגן א ציורי אויף א רגש ומדה עכלב. מ'קען אנהאנגן אויף א מעשית במפעל, א דיבור אדער מחשבת; אבער ווי קען מען אריבער הייסן אז ער זאל האבן א געפיל פון ליבשאפט; אריבער ער האט דעם געפיל - דאריף ער ניט קיין ציור, אריבער ער האט אים גיט - וועט א ציור גיט העלען.

איז מען מבאר, אז דער ציור איז אויף די התבוננות. ער זאל זיך אריינברענגן אין וואס ווייניג מערד פון ברענגען אהבה (נאם הענינים נעמען ער-מען-האבן-אהבה) לערנדיג ניסח איז גאט א דעם ציור גיט און אויף די התבוננות נאר אויף די אהבה (ואהבת'). ווייל דורך די אהבה'ס התבוננות ערס תורה וקעט ער זיכער (ובדרך ממילא) קומען צו אהבה.

יש לומר אז דאס איז אויך דער ביאור בנוגע צו שבת חזון:

בכדי אז די נשמה בנותן לעסח ואל ווען דעם מקדש דלעתיד (וואס מ'באווייזט די נשמה לעמלה) זאריי דער אדם ודן עומבון ויין בשכחו איז דעם גורל העקוץ פון דעם מקדש דלעתיד, און אז מ'באווייזט עס אים בשבת חזון, וועט דאס ברוך ממילא ברענגען און ער זאל טעם זען בעיני (שכל, בין בעיני), כשר, איין אלט א נשמה בגוף, זי מ'זאגט לעצט אלעס, אז ער זאל זיין גיט.

(23) ראה לקו"ת וקרא ב. סעי'ב ואילך. מקומוט שבתערה 12.
 (24) ונתתנו ו' ת. (25) וישא ירש"ב קעט, א. ד"ה ואהבת הש"א נע' (116). וע"ה. וראש בניו ס' השריפים-הב"ד ערך אהבת א' בתחלתו. וע"ה. (26) וראש לקו"ש ח"ט ע' 28 ואילך. שהכה לוח הוא גם מצד הגלוי ומקדש דלעתיד (שמהבר מעלה ומטה).

Handwritten notes on the left side of the page include:

- צו די מצוה פון אהבת ה' (ואהבת את ה' אלקיך 24)
- איז באהאפטן די שטעלען: ווי איז שייך אנהאנגן א ציורי אויף א רגש ומדה עכלב.
- מ'קען אנהאנגן אויף א מעשית במפעל, א דיבור אדער מחשבת; אבער ווי קען מען אריבער הייסן אז ער זאל האבן א געפיל פון ליבשאפט; אריבער ער האט דעם געפיל - דאריף ער ניט קיין ציור, אריבער ער האט אים גיט - וועט א ציור גיט העלען.
- איז מען מבאר, אז דער ציור איז אויף די התבוננות. ער זאל זיך אריינברענגן אין וואס ווייניג מערד פון ברענגען אהבה (נאם הענינים נעמען ער-מען-האבן-אהבה) לערנדיג ניסח איז גאט א דעם ציור גיט און אויף די התבוננות נאר אויף די אהבה (ואהבת'). ווייל דורך די אהבה'ס התבוננות ערס תורה וקעט ער זיכער (ובדרך ממילא) קומען צו אהבה.
- יש לומר אז דאס איז אויך דער ביאור בנוגע צו שבת חזון:
- בכדי אז די נשמה בנותן לעסח ואל ווען דעם מקדש דלעתיד (וואס מ'באווייזט די נשמה לעמלה) זאריי דער אדם ודן עומבון ויין בשכחו איז דעם גורל העקוץ פון דעם מקדש דלעתיד, און אז מ'באווייזט עס אים בשבת חזון, וועט דאס ברוך ממילא ברענגען און ער זאל טעם זען בעיני (שכל, בין בעיני), כשר, איין אלט א נשמה בגוף, זי מ'זאגט לעצט אלעס, אז ער זאל זיין גיט.
- (23) ראה לקו"ת וקרא ב. סעי'ב ואילך. מקומוט שבתערה 12.
- (24) ונתתנו ו' ת. (25) וישא ירש"ב קעט, א. ד"ה ואהבת הש"א נע' (116). וע"ה. וראש בניו ס' השריפים-הב"ד ערך אהבת א' בתחלתו. וע"ה. (26) וראש לקו"ש ח"ט ע' 28 ואילך. שהכה לוח הוא גם מצד הגלוי ומקדש דלעתיד (שמהבר מעלה ומטה).

Handwritten notes on the right side of the page include:

- צו די מצוה פון אהבת ה' (ואהבת את ה' אלקיך 24)
- איז באהאפטן די שטעלען: ווי איז שייך אנהאנגן א ציורי אויף א רגש ומדה עכלב.
- מ'קען אנהאנגן אויף א מעשית במפעל, א דיבור אדער מחשבת; אבער ווי קען מען אריבער הייסן אז ער זאל האבן א געפיל פון ליבשאפט; אריבער ער האט דעם געפיל - דאריף ער ניט קיין ציור, אריבער ער האט אים גיט - וועט א ציור גיט העלען.
- איז מען מבאר, אז דער ציור איז אויף די התבוננות. ער זאל זיך אריינברענגן אין וואס ווייניג מערד פון ברענגען אהבה (נאם הענינים נעמען ער-מען-האבן-אהבה) לערנדיג ניסח איז גאט א דעם ציור גיט און אויף די התבוננות נאר אויף די אהבה (ואהבת'). ווייל דורך די אהבה'ס התבוננות ערס תורה וקעט ער זיכער (ובדרך ממילא) קומען צו אהבה.
- יש לומר אז דאס איז אויך דער ביאור בנוגע צו שבת חזון:
- בכדי אז די נשמה בנותן לעסח ואל ווען דעם מקדש דלעתיד (וואס מ'באווייזט די נשמה לעמלה) זאריי דער אדם ודן עומבון ויין בשכחו איז דעם גורל העקוץ פון דעם מקדש דלעתיד, און אז מ'באווייזט עס אים בשבת חזון, וועט דאס ברוך ממילא ברענגען און ער זאל טעם זען בעיני (שכל, בין בעיני), כשר, איין אלט א נשמה בגוף, זי מ'זאגט לעצט אלעס, אז ער זאל זיין גיט.
- (23) ראה לקו"ת וקרא ב. סעי'ב ואילך. מקומוט שבתערה 12.
- (24) ונתתנו ו' ת. (25) וישא ירש"ב קעט, א. ד"ה ואהבת הש"א נע' (116). וע"ה. וראש בניו ס' השריפים-הב"ד ערך אהבת א' בתחלתו. וע"ה. (26) וראש לקו"ש ח"ט ע' 28 ואילך. שהכה לוח הוא גם מצד הגלוי ומקדש דלעתיד (שמהבר מעלה ומטה).

בהרצאת הדברים בהרשימה (כפי שתפסו הרושמים את הכוונה), נתבאר, שההתבוננות כדבעי בענין ראיית המקדש בשבת חזון, מביאה בדרך ממילא את ראיית המקדש בעיני השכל, ועד בעיני בשר. והוא על דרך הביאור בחסידות בענין "ואהבת את ה' אלוקיך", שהציווי אינו על רגש האהבה (כי לא שייך לצוות על רגש), אלא על ההתבוננות בדברים המביאים לידי אהבה. אמנם, אף על פי כן נאמר הציווי על האהבה, לפי שעל ידי התבוננות אמיתית בודאי יבוא האדם לידי אהבה.

ועל זה כתב רבינו בצד הגליון: "כנראה "תפסו" שנאמר שרוב בני ישראל בפועל בש"ק חזון דתשמ"ו, תשמ"ה וכו' בית המקדש הג' !!! וחזרין על זה ריבוי פעמים !!! [בפשטות כותב הרושם שראה בשבת חזון בית המקדש הג' למטה]".

רבינו שינה את הסברת הדברים, וביאר את פתגמו של הרב מברדיטשוב באופן חדש, שאותן התוצאות שהיו נפעלות מראיית בית המקדש השלישי בגשמיות – רגש השמחה, רגש ההתפעלות והרגל הליכה בדרך הישר – הנה אותן תוצאות עצמן נפעלות על ידי ההתבוננות בענין ראיית המקדש בשבת חזון, כמו שנתבאר בארוכה בהשיחה.

(ספר השיחות תשמ"ז ח"ב ע' 500.)

וראה בהיכל רבינו (יעקבסאהן, תשנ"ט) ע' 34)

תשעה באב – מי יכול לאכול ביום זה?!

ראה לעיל (בפרק זה) קטע: "ביום הכיפורים – מי רוצה לאכול".

פרק רביעי

סניגורן של ישראל

סניגורן של עם ישראל

דומה שמאז משה רבינו עליו השלום, לא ירדה לעולם נשמה כה גבוהה, כה טהורה, נשגבה ומזוככת אשר כל ענינה ויעודה בעולם הוא לסנגר על עם ישראל, כל היום והלילה ללמד זכות על הכלל ועל הפרט. בחגים ובשבתות, בראש השנה לפני תקיעת שופר, ביום כיפור לפני "כל נדרי" ולפני "נעילה" רק זכויות! זכויות! עשרות ומאות סיפורים מתהלכים על דמות מיוחדת זו.

רגיל היה ר' לוי יצחק ל"שוחח" עם הקדוש ברוך הוא כמי שמשוחח עם חברו. הוא טוען למען בני ישראל ומוכיח את צדקתם לפניו במלים פשוטות, בהוכחות ברורות, כמו סניגור לפני השופט.

גדולי צדיקי דורו כינוהו בכינויים נעלים כמו: "קדוש עליון" ו"קודש הקדשים". עד היום מזכירים את שמו בשמחה, ברתת ובגעגועים עזים. "אילו רבי לוי יצחק היה חי בדורנו היה אומר..."

תוארו 'אוהב ישראל' ו'מליץ יושר'

ועל דרך זה השתדלו גדולי ישראל בכל הדורות ללמד זכות על בני ישראל, כמו הרב הצדיק ר' לוי יצחק מברדיטשוב, המפורסם בתפוצות ישראל (ובכל העולמות) בתואר "אוהב ישראל" ו"מליץ יושר", בגלל גודל מעלת עבודתו באהבת ישראל ולימוד זכות על בני ישראל.

(ספר השיחות תנש"א ח"א ע' 373)

ראה לשון הרבי:

ידוע ומפורסם בכל העולמות דהרב לוי יצחק ז"ל הי' אוהב ישראל ומליץ יושר על כל אחד ואחד מישראל ומכריע את כל אחד ואחד מישראל לכף זכות ובאופן דמלכתחילה אריבער.

(תורת מנחם-התוועדיות תשמ"ג ח"א ע' 27)

וראה גם לשון הרבי:

“אוהב ישראל הידוע ומפורסם”.

(תורת מנחם - ספר המאמרים מלוקט ח"א ע' נו.)

(תורת מנחם-התוועדות תשמ"ג ח"ב ע' 640)

רועה ישראל

הרב הצדיק מבארדיטשוב אמר פעם שאם יעמידו בפניו ברירה: להיות לבדו בגן עדן, או להיות בגיהנם, אבל, יחד עם עוד יהודים – יבחר להיות בגיהנם, העיקר להיות יחד עם עוד יהודים...

זוהי תכונתו של רועה ישראל – שכל עצמותו ומהותו הוא תפקידו ושליחותו בתור רועה ישראל, ובמילא, לא איכפת לו (“עס גייט אים ניט אן”) עניני גן עדן וכיוצא בזה; איכפת לו (“אים גייט אן”) להמצא יחד עם יהודים, כיון שזהו תפקידו ושליחותו.

(תורת מנחם-התוועדות ח"ז ע' 337. שיחות קודש תשכ"ו ע' 161)

אהבה מקרבת

נעם לי לקרות בהמכתב אודות גזעו וצור מחצבתו שהוא הרה"ג הרה"ח הרה"צ כו' רבי לוי יצחק מברדיטשוב.

שאם בענינים גשמים באים לידי החלטה שאין דבר בעולם שיאבד מיש לאין, על אחת כמה וכמה שכן הוא בענינים ורחנים, ומהם מורשת אבות, שנצחית היא ועומדת לעד, זאת אומרת, שפועלת פעולתה בבנים ובני בנים וכו', ובפרט שהרה"ג הרה"ח הרה"צ כו' רבי לוי יצחק מברדיטשוב היתה מדתו אהבת ישראל, אשר האהבה היא מקרבת, מקרבת אפילו רחוקים, ועל אחת כמה וכמה קרובים בגוף וקרובים בנפש.

מובן שבכל הנ"ל לא לדרשה קאטינא, כי אם לתוספת זירוז להשתדלות בהפצת היהדות והחזקתה בכל סביבתו מתוך אהבת ישראל, וזכות אבות מסייעתו להצליח בזה, והשכר בזה הוא כדבר משנה שכר מצוה מצוה, סיפוק נפשי הכי אמיתי והכי עמוק מהטוב והחסד שעושה על ידי זה, נוסף על

הברכה להמשתדל בזה, ברכת אוהב ישראל הוא השם יתברך בורא העולם, שמדתו היא מדה כנגד מדה אלא שכמה פעמים ככה.

(אגרות קודש חי"ד ע' תלח)

התעסקות ב'אהבת ישראל'

כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר על שלש "תורות" ששמע הרה"ק מברדיטשוב מן הבעל שם טוב, ואחת מהן:

"כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטילה" (אבות פרק ב משנה ב). משמעותה של "מלאכה" היא התעסקות באהבת ישראל. כדי שיהיה קיום לתורה חייבת להצטרף אליה התעסקות באהבת ישראל.

"תורה" זו השפיעה על הברדיטשובי שהתנהגותו בכל ימיו תהיה התעסקות באהבת ישראל.

(לקוטי שיחות¹⁴ (מתורגם) ח"א ע' 238)

שלוש דרגות באהבת ישראל

מרגלא בפומיה דר' מענדל (פוטרפס): שלושה צדיקי עולם היו מצוינים במיוחד באהבת ישראל שלהם, אך ביניהם עצמם יש הבדל עצום.

"הרה"ק ר' זושא מאניפאלי, לא היה מסוגל לראות דבר רע על יהודי, כאשר יהודי התנהג שלא כראוי, ר' זושא פשוט לא ראה זאת, ולכן אהב כל יהודי בשלימות".

"הרה"ק ר' לוי יצחק מברדיטשוב, גם כאשר היה רואה דבר בלתי רצוי על יהודי, היה תמיד מלמד זכות ומליץ טוב על אותו יהודי – וכפי שידוע הסיפור, אודות יהודי, שהתפלל תוך כדי משיחת גלגלי עגלתו בזפת [בשמן], ור' לוי יצחק נשא עיניו למרום ואמר: "איזה יהודים נפלאים יש לך, ריבוננו של עולם, אפילו בשעה שהם מושחים את גלגלי עגלתם בזפת [בשמן], גם אז הם אוהבים אותך ומתפללים אליך"..." וכך היתה אהבתו לאותו יהודי מלאה ושלימה".

14. ראה גם תורת מנחם-התנוועדיות חכ"ג ע' 61. חל"ט ע' 204. שיחות קודש תשל"ה ח"א ע' 518.

תורת מנחם-ספר המאמרים (תשכ"ח) ע' רמה.

”ואילו מורנו הבעל שם טוב הקדוש, ראה בכל יהודי את כל החסרונות והוא נתן לו מוסר על כך, ועבודתו הקדושה, לא היתה דווקא בלימוד זכות אלא, שהבעל שם טוב אהב כל יהודי עם כל החסרונות שלו כפי שהם, גם בלי לימוד זכות. זהו ”ואהבת לרעך כמוך”. כמו את עצמך, ב”אהבה עצמית”. כשם שאדם אוהב את עצמו כמות שהוא, למרות חסרונותיו, כך צריך יהודי לאהוב את רעהו ”כמוך”, עם כל החסרונות.”

(ר' מענדל (פוטרכס) ע' 217)

ולא אבה ה' אלקיך לשמוע אל בלעם - זו דרגתו של הרב הקדוש רבי זושא מאניפולי, שלא ראה שום רע ביהודי.

ויהפוך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה - זו דרגתו של הרב הקדוש רבי לוי יצחק מברדיטשוב, שראה בכל דבר את הטוב שבו.

כי אהבך ה' אלקיך - זו דרגתו של הבעל שם טוב, שאהב כל יהודי מצד הנשמה האלוקית שבו.

(מהנ"ל. נדפס בגליון "אהבת ישראל" מס' נו ע' 6)

מקרב רחוקים

ר' לוי יצחק מבארדיטשוב הלך ברחוב ופגש אפיקורס (כופר) בתורה ומצוות, אמר לו: עשה תשובה כי תשובתך תהיה נעלית מאוד, מאחר שבידך הרבה עבירות ועל ידי תשובה זדונות נעשות לו כזכיות (יומא פו, ב). והורה לו דרך תשובה קלה, שהיא: חרטה על העבר וקבלה על העתיד, לימוד וקיום המצוות, הנחת תפילין ועוד דברים כיוצא בהם.

הלה הגיב: רבי, אכן בעוד ימים ספורים אתם תקנאו בי - הכוונה היתה שכבר נתעורר לצאת ממצבו, אמנם חפץ היה בעוד כמה ימים כדי ליהנות מעולמו - התשובה תהיה נעלית יותר.

ר' לוי יצחק מבארדיטשוב השיב לו: זה נקרא "אחטא ואשוב" (שם פה, ב), ו"אין מספיקין בידו לעשות תשובה", ואמר לו: התבונן בזה! ור' לוי יצחק הלך לדרכו. לאחר זמן אותו אחד נהיה מגדולי התורה והמצוה בבארדיטשוב.

(ספר השיחות (לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ) [בתרגום] תרצ"ט ע' 331)

מלמד זכות ומסנגר על עם ישראל

והנה, ידוע פתגמו של הרה"צ ר' לוי יצחק מבארדיטשוב, שטען כלפי הקב"ה: אילו היית מעמיד את ה"גן עדן" וה"גיהנם" באופן שיוכלו לראותם לעיני בשר, ואילו אודות התאוות ותענוגי העולם הזה היית כותב ב"ספרים" . . . היתה זו דרך ישרה וקלה לעבוד את השם יתברך; אבל עכשיו, שהסדר הוא באופן הפוך – העבודה היא קשה ביותר!

ובכן: אף על פי שהסדר צריך להיות באופן שהאלקות הוא בהעלם והסתר כו', וכמבואר לעיל (בשיחה - ס"ג) בענין "כי מנסה הוי' אלקיכם אתכם גו'", שענין זה גופא שהיצר הרע מונע מעבודת ה' הוא מצד "טבע הטוב להיטיב", כדי לעזור ולגלות את רצונו העצמי של כל אחד ואחד מישראל בקדושה – הרי אף שזהו אמנם "הסבר" ("א הסבר איז דאס טאקע"), ולא עוד אלא שהוא מפורש בפסוק "כי מנסה גו'", אבל בכל זאת הרי זה העלם! ...

(תורת מנחם-התוועדיות¹⁵ חל"ה ע' 139. ראה שם ע' 176)

הרה"ק ר' לוי יצחק נ"ע מברדיטשוב בהגאון מוהר"מ זלה"ה. נולד בשנת ת"ק. ושמענו שרבינו הבעל שם טוב נ"ע נתן לתלמידיו משקה עם לעקיך ב' פעמים עבורו שאמר שבא לעולם נשמה שתמליץ טוב עבור אחינו בני ישראל. מליצותיו הטובות עבור אחינו בני ישראל ידוע ומפורסם לכל.

(בית רבי ח"א פרק כה ע' סג)

הקים את 'היכל הזכות'

ראה לשון כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ:

על ידי עבודתו הקדושה במסירת נפש להמליץ טוב על כל בן ובת ישראל, זכה להעמיד היכל חדש – "היכל הזכות".

(ספר השיחות (לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ) קיץ ה'ש"ת ע' 116)

אדמו"ר הזקן אמר פעם לבנו אדמו"ר האמצעי:

15. ראה גם תורת מנחם-התוועדיות ח"ב ע' 20. ח"ט ע' 295. חמ"ב ע' 98. חמ"ג ע' 226. חמ"ט ע' 354.

חנ"א ע' 152. חנ"ה ע' 323. שיחות קודש תשל"ט ח"ג ע' 388. שם תשמ"א ח"ב ע' 321.

”מלאך מיכאל יש לו להתבייש בלימוד הזכות שלו על עם ישראל בפני מחותני הרבי מבארדיטשוב (רבי לוי יצחק)!”

”שלימוד הזכות על ישראל של מחותני, הרבי מבארדיטשוב, גבוה הוא מלימוד הזכות של מלאך מיכאל – אין בזה שום חידוש, מכיון שהמחותן הרי הוא נשמה, ואילו מלאך מיכאל הוא מלאך; ונשמה הרי גבוהה וחכמה מאשר מלאך.”

”מלימוד הזכות של המחותן, הרבי מבארדיטשוב, בנה השם יתברך למעלה ”היכל הזכות”. כל יהודי המלמד זכות על נשמה יהודית הנמצאת באיזה גוף שלא תהיה ואומר פרק תהילים כיאות – נכנס הוא ל”היכל הזכות”, ונושעים השנים גם יחד, כל אחד בהמצטרך לו.”

”את לימוד הזכות שלו על עם ישראל לקח מתוך שלושה-ארבעה דרושים אשר שמע מפי רבינו הרב המגיד ממעזריטש בשם הסבא הבעל שם טוב בענין זה של אהבת ישראל.”

(אגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ [בתרגום] ח"ה ע' פח)

לימוד זכות אמיתי

זה שהרב הקדוש מבארדיטשוב נ"ע לימד זכות על בני ישראל אינו 'אימרה' בעלמא. הוא ראה בכל אחד את הטוב שקיים בתוכו.

(ספר השיחות (להנ"ל) תרצ"א [בתרגום] ע' 203)

מסר את נפשו למצוא זכות

רבנו הזקן שיבח מאד את הרב מברדיצ'וב על עבודתו במסירות נפש למצוא זכות על כל בן ובת ישראל, והרבי אמר: כשיהודי אומר תהילים ומזכיר את הרב מברדיצ'וב, מגיעות האותיות להיכל הזכות ומעוררות רחמים עליו ועל בני ביתו.

(ספר השיחות (להנ"ל) קיץ ה'ש"ת ע' 116)

מליץ טוב על כל הדורות

ראה לשון הרבי:

”דער מליץ טוב על כל ישראל פון כל הדורות ביז צו אונזער דור”
 [=ה'מליץ טוב' על כל ישראל שבכל הדורות עד לדורנו זה].

(שיחות קודש תשמ"א ח"ד ע' 336)

גודל פעולת ה'לימוד זכות'

ויש לומר, שה"לימוד זכות" פועל פעולתו (לא רק למעלה, לבטל קטרוג וכיו"ב, אלא) גם על אלה שעליהם נאמר הלימוד זכות – שה"זכות" תבוא ותתגלה בפועל ממש.

ולדוגמא: תורתו הידועה בפירוש הכתוב "עם כבוד עון" – שתמורת "עם כבוד עון" כפשוטו חס ושלום, נעשה ה"עם" במעמד ומצב שענין ה"עון" (אפילו המחשבה על זה, ועל אחת כמה וכמה העשי' בפועל חס ושלום) הוא "כבוד" אצלו, היינו שקשה (כבוד) לו להבין איך יתכן מציאות של עון בעולם.

ומזה יכול וצריך ללמוד כל אחד ואחד מישראל בדורות שלאחרי זה עד לדורנו זה – שעוד לפני (ועל אחת כמה וכמה ביחד עם) הפעולה להשיב ה"אובדים" ו"הנדחים", צריך להסתכל עליהם בעין טובה וללמד זכות עליהם (החל מהלימוד זכות שסיבת היותם "אובדים" ו"נדחים" אינה באשמתם, להיותם תינוקות שנישבו (רמב"ם הל' ממרים פ"ג ה"ג)), ומה גם שהלימוד זכות כשלעצמו פועל שיהיו "כאבידה המתבקשת (ונמצאת) (מכות כד סע"א ובפי' רבינו גרשון) דכתיב תעיתי כשה אובד" (תהלים קיט, קצו), שיחזרו למקומם (מעמדם ומצבם) האמיתי באופן ד"תשא את ראש" – "והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים", על שם יראה ועל שם שלם, שלימות היראה.

(ספר השיחות תנש"א¹⁶ ח"א ע' 373)

16. ראה גם תורת מנחם-התוועדיות תשמ"ז ח"א ע' 232. שם ח"ב ע' 747. תשמ"ט ח"ד ע' 107 הערה 68. שיחות קודש תשל"ג ח"ב ע' 310. שם תשמ"א ח"ד ע' 336.

לימוד זכות - כלפי הקב"ה

לימוד הזכות של ר' לוי יצחק מבארדיטשטוב היה [רק] כלפי הקב"ה.

וכפי הסיפור הידוע, שראה מאן דהו שמושח גלגלי מרכבתו ב'משחת עגלות' (גריז), וקורא בשעת מעשה קריאת שמע. הגיע ר' לוי יצחק מבארדיטשוב לבית הכנסת ואמר להקב"ה: "געוואלד" (מילת זעקה באידיש) - איזה עם יקר יש לך! אפילו כשמושח הגלגלים אומר הוא גם "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד".

ר' לוי יצחק מבארדיטשוב לא הלך לבית הכנסת כדי להכריז שיש לקרוא קריאת שמע (לא בשעה שנמצאים בבית הכנסת אלא) בשעה שמושחים 'משחת עגלות', מפני שלא זהו ענינה של קריאת שמע, בשעה שקוראים קריאת שמע יש להתבונן ב"שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד".

כי אם בשעה שבאים ללמד זכות על יהודי "לאחר מעשה", יש להדגיש שאפילו בשעה שמושח 'משחת עגלות', אומר הוא גם "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד", אבל אין לצאת ולהכריז שאין זה "נורא" כל כך אם יקרא קריאת שמע בשעה שימשח 'משחת עגלות'.

(שיחות קודש תשל"א (בתרגום) ח"א ע' 446)

מעולם לא השתתף במריבה

כ"ק הרה"צ ר' לוי יצחק אמר, שמעולם לא היתה לו מריבה עם מי שהוא, ושאלו אותו: הלא בהיותו רב בפנינסק הי' לו ריב עם המתנגדים שבעיר, עד שנשלח משם?

ויען כ"ק: הלא מצדי לא הי' לי ריב עם המתנגדים, המתנגדים נטפלו עלי ורדפו אותי עד ששלחו אותי משם.

(רשימות דברים (חיטריק) [הוצאה חדשה] ע' 211)

השכינה ובנסת ישראל

סיפר הרה"ח ר' דוד אוקינב: בשנת תר"צ השתתף בהתוועדות י"ט כסלו בביתו של רבי לוי יצחק, אביו של הרבי, ביקטרינוסלב. בין השאר, ניגנו את הניגון הידוע של הרה"ק ר' לוי יצחק מברדיטשוב: "מזרח דו, מערב דו,

צפון דו, דרום דו". לאחר שסיימו לנגן, אמר רבי לוי יצחק: אתם חושבים ש"דו" (אתה) הכוונה על עצמות בלבד – "דו" פירושו שנים, על דרך מה שנאמר בגמרא "טב למיתב טן דו", היינו, השכינה הקדושה וכנסת ישראל.

(תולדות לוי יצחק (גוטליב) ח"ג ע' 846)

גם אומות העולם הבחינו במידת רחמנותו

אין לך אדם אפילו הפושע הגדול ביותר שרבי לוי יצחק לא לימד עליו סניגוריה ואין פלא ששם משפחתו היה "דרברמדיקר" כלומר – "רחמן". בשם זה קרא ר' לוי יצחק גם להקב"ה.

וראה לשון הרבי:

ר' לוי יצחק מבארדיטשוב . . התעסק באהבת ישראל, כולל אהבת ישראל בין היהודים להקב"ה – הוא היה מליץ יושר, והמשיך מלמעלה למטה באופן של רחמים.

עד כדי כך ששמו, כפי שאומות העולם נהגו לכנותו (וכך מכונים גם יוצאי חלציו), היה "דערבארעמדיקער" (רחמן), מאחר שידעו שהוא יהודי שפועל וממשיך רחמים מהקב"ה ליהודים.

שזה מראה שפעולתו להמשיך רחמים מהקב"ה ליהודים, היתה באופן שאפילו גוי ב'עיני בשר' שלו יכל להבחין בכך].

(שיחות קודש תש"מ (בתרגום) ח"ג ע' 727)

פרק חמישי

ביאת המשיח

הציפיה לביאת המשיח

כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ רושם ביומנו:

יום ג' מנחם אב בעת טיול המשך הדבורים ממאורעי היומי, אמר [אביו כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב] כי הרב ר' לוי יצחק ז"ל מברדיטשוב חיכה על משיח, והי' שולח בכל עת את משמשו לראות אם הולך משיח, ואומרים העולם וכן מפורסם, אשר בהיכל שהשיג הוא (רלו"י הנ"ל זצ"ל) כבר הלך משיח להתגלות.

(ספר השיחות - תורת שלום - ע' 203)

הרבי כותב ביומנו:

ר' לוי יצחק מבארדיטשוב, הי' מרבה לספר ולדבר אודות ביאת המשיח.

(תורת מנחם-רשימת היומן ע' רלד)

ויהי רצון אז דער אויבערשטער זאל העלפן אז משיח זאל קומען, און ווי ר' לוי יצחק בארדיטשעווער האט געזאגט, רבונו של עולם ברענג שוין משיח אין גיכן ווארום באלד וועסטו שוין ניט האבן צו וועמען צו ברענגען. [בתרגום חופשי: ויהי רצון שהקב"ה יעזור שמשיח יבוא, וכפי שר' לוי יצחק מבארדיטשוב היה אומר: "רבונו של עולם! הבא את משיח במהרה, מאחר שעוד מעט לא יהיה לך עבור מי להביאו".]

(שיחות קודש תש"ל ח"ב ע' 436)

הצדיק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב הי' נתון כל ימיו בציפייה עמוקה ובהכנה מתמדת לקראת בואו של משיח צדקנו.

לקראת החתונה הגדולה בז'לובין בה נישאו צאצאיהם של רבי שניאור זלמן, בעל התניא, והרב הקדוש רבי לוי יצחק מבארדיטשוב, הביאו לפני רבי לוי יצחק את נוסח ההזמנה, וכשראה את מקום החתונה המתוכנן, קרע את ההזמנה וציוה לכותבה מחדש בזה הלשון:

– "החתונה תתקיים אם ירצה השם בירושלים עיר הקודש ובבית המקדש תובכ"א, ובאם משיח צדקנו לא יבוא ח"ו עד אז – תתקיים החתונה בעיר ז'לובין...".

הבטחתו שלא יבנס לגן עדן עד שיפעל ביאת המשיח

א. הרבי סיפר אודות הרה"צ ר' לוי יצחק מבארדיטשוב שלפני הסתלקותו אמר:

היו צדיקים שלפני הסתלקותם הבטיחו שלא יכנסו לגן עדן עד שיפעלו ביאת משיח, ולבסוף, הערימו עליהם ושיחדו אותם על ידי "צוקער-לעקאח" [=תופין]... אבל אני – סיים הרה"צ מבארדיטשוב – לא אתן שיערימו עלי ("איך וועל זיך ניט לאזן נארן").

אבל לבסוף – סיים הרבי – הערימו גם עליו. אמרו "קדושה" בגן עדן, ומיד קפץ הרה"צ מבארדיטשוב לגן עדן... (וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א):

כיון שהרבי (כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ) ידע וסיפר זאת, בודאי הבחיר והבטיח ("ער האט באווארנט") שאצלו לא יהי' כן.

הרבי בודאי יביא את המשיח.

ב. החילוק שבין שאר הצדיקים להרבי – יש לבאר על דרך המבואר בחסידות (ד"ה בראשית, וירח ה', החודש הזה ה'ש"ת), החילוק שבין המסירת נפש דרבי עקיבא להמסירת נפש דאברהם אבינו:

רבי עקיבא חיפש וביקש מסירת נפש, כאמרו "כל ימי הייתי מצטער... מתי יבוא לידי ואקיימנו" (ברכות סא, ב), מה שאין כן אברהם אבינו לא חיפש מסירת נפש, אלא, עבודתו היתה לפרסם אלקות בעולם, ועסק בזה מתוך מסירה ונתינה לגמרי, עד כדי כך, שכשהי' צורך בדבר הי' מוכן למסור נפשו.

כלומר: רבי עקיבא חיפש טובתו הוא ("וואס אים איז גוט"), אלא, שאצלו הי' הענין הכי טוב העילוי דמסירת נפש, ובמילא, אין זו מסירת נפש לאמיתתה. מה שאין כן אברהם אבינו לא חיפש לעצמו מאומה (אפילו לא מסירת נפש), אלא הי מסור ונתון בכל עצמותו לפרסם אלקות בעולם, וזוהי מסירת נפש לאמיתתה.

ועל דרך זה בנידון דידן:

אצל כל הצדיקים שהבטיחו לפני פטירתם שלא יכנסו לגן עדן עד שיפעלו ביאת משיח – הי' הדבר בבחינת מסירת נפש: הם היו מוכנים לוותר אפילו על גן עדן בשביל טובתם של ישראל. אבל הרבי – כיון שאינו מציאות לעצמו כלל, אלא מסור ונתון בכל מציאותו לכלל ישראל, הרי, פעולתו להביא את המשיח לטובת כלל ישראל אינה "מסירת נפש", אלא זוהי כל מציאותו.

ולכן: שאר הצדיקים – היו יכולים "לקנותם" ("אפקויפן") עם עניני "גילויים", מה שאין כן הרבי – אותו אי אפשר לקנות עם גילויים, ולכן, בודאי שהרבי יביא את המשיח.

(תורת מנחם-התוועדויות ח"א ע' 11)

פרק ששי

יחס אדמו"ר הזקן להרה"ק רבי לוי יצחק

התארים¹⁷ שאדמו"ר הזקן כותב
להרה"ק לוי יצחק מבארדיטשוב

ראה מכתבו של אדמו"ר הזקן שכתב לנחם את הרה"ק ר' לוי יצחק אחרי פטירת בנו הרב החסיד מו"ה מאיר נ"ע [כסלו תקס"ו] (נדפס באגרת הקודש סי' כח), וז"ל:

"מה שכתב למחותנו הרב הגאון המפורסם איש אלקים קדוש ה' [ע"ד לשון הכתוב מלכים-ב ד, ט], נר ישראל עמוד הימיני פטיש החזק [ע"ד לשון חז"ל ברכות כח, ב], מורינו ורבנו הרב לוי יצחק אב"ד דק"ק בארדיטשוב".
ובמכתב אחר כותב [אחרי י"ט כסלו תקנ"ט], וז"ל:

"הנה ברך לקחתי ובירך אשיבנו, לכבוד אהובי הרב הגאון הגדול בוצינא קדישא חסידא ופרישא פאר הדור עמוד הימיני נר ישראל כמוהר"ר לוי יצחק, ולכל המסתופפים בצלו צל החכמה תחי' וחיים עד העולם, ובפרט לבניו המסולאים שיחיו".

מצטט אותו בלקוטי תורה

ראה לקוטי תורה (שיר השירים יח, ג). וז"ל:
"כן פי' הגאון החסיד ר' לוי יצחק מבארדיטשוב".

(ראה תורת מנחם-התוועדויות ח"ח ע' 194)

17. וראה לשון הרבי: "מחשובי תלמידי המגיד" (ראה שיחות קודש תשל"ט ח"א ע' 251).

צדיק למעלה וצדיק למטה

רבנו הזקן היה גם כן רועד לשמו ולזכרו [של ר' לוי יצחק] והיה מזכירו בחרדת כבוד. מסופר שבחתונה בזלאבין אמר רבנו הזקן דרוש, וסיים: "צדיק ה' בכל דרכיו" הקב"ה צדיק למעלה ור' לוי יצחק צדיק למטה.

(ספר התולדות אדמו"ר הזקן (גליצנשטיין) ח"ד ע' 1205)

בדוגמת מלאך מיכאל

לחתונה הגדולה שהיתה בעיר ז'לאבין באו כמה קדושי עליון ובתוכם גם הרה"ק ר' לוי יצחק מבארדיטשוב וגם אדמו"ר הזקן עם כמה חסידים, ותבואנה כמה נשים להרה"ק מבארדיטשוב להתברך, והניח ידו על ראשן ובירך אותן. כאשר ראו זאת חסידי אדמו"ר הזקן שלא הורגלו בזה, שאלו לאדמו"ר הזקן מה זה? והשיב להם אדמו"ר הזקן בזה הלשון: "וואס מלאך מיכאל איז אויבן איז ער אונטען" [=מה שמלאך מיכאל בעליונים, ר' לוי יצחק הוא בתחתונים].

לאחד האברכים אמר: מיין מחותן זאגסטו א עבירה?! מלאך מיכאל איז עפעס שייך צו א עבירה? אזוי איז ער שייך! [=על מחותני הנך מספר עבירה?! וכי מלאך מיכאל שייך לעבירה? כך גם הוא!].

(צדיקים וידידים (גורארי) ע' עב)

התכתבות הלכתית

בין הצדיקים היה קשר מכתבים בנושאים הלכתיים, ובשו"ת אדמו"ר הזקן ישנה אגרת הלכתית שהיא התשובה הארוכה ביותר שנדפסה בשו"ת זה, ובה מבוארים יסודות ההלכה של צירוף סימנים בינוניים בענין עגונה. מתשובת אדמו"ר הזקן מובן, כי השאלה על התרת העגונה הגיעה אל רבי לוי יצחק והוא שלח את השאלה עם ביאורים הלכתיים אל אדמו"ר הזקן אשר השיבו בארוכה.

(שם ע' לב)

גאון כמו התבואות שוד

שוחט אחד (או שמא היה זה הרב) שהי' לו שאלה בהלכות טריפות בעיר ברדיטשוב והורה הרב לוי יצחק מבארדיטשוב להתירה, ורב אחר שם פסק

לאיסור. שאל השוחט את אדמו"ר הזקן אודות המחלוקת בפסיקה, והשיב אדמו"ר הזקן "מדוע הוא אוסר, הוא סומך על התבואות שור, תאמינו לי שהרב (היינו רלי"צ) איז געווען אזא גאון ווי דער תבואות שור" [רבי אלכסנדר שור מחבר ספר "תבואות שור" – הלכות שחיטה וטריפות, זאלקווא תצ"ג. נפטר כ"ז שבט שנת תצ"ז].

(רשימת סיפורים (חיים אליהו מישולובין, תשורה גלובוסקי, תשע"ב) ח"ב ע' 16)

משיח כבר בא

מעמד החופה (בחתונה הגדולה בזלאבין) עמד להתחיל. המחתנים כבר הגיעו וגם אדמו"ר הזקן כבר הגיע למקום בו אמורה לעמוד החופה, אלא שרבי לוי יצחק לא הגיע. הלכו אליו וסיפרו לו שכולם כבר הגיעו, כולל אדמו"ר הזקן, וממתנים רק לו. אמר להם רבי לוי יצחק: "הרי נכתב שהתונה תתקיים "פה ירושלים עיר הקודש", ומאחר שמשיח עדיין לא הגיע, איך אפשר ללכת לחופה?..."

חזרו השלוחים לאדמו"ר הזקן ומסרו לו את תשובתו של רבי לוי יצחק. אמר להם אדמו"ר הזקן שילכו בשמו לרבי לוי יצחק שאצלו – זאת אומרת, אצל רבי לוי יצחק – משיח כבר בא.

כשהשלוחים הגיעו אל רבי לוי יצחק ומסרו את תשובת אדמו"ר הזקן, הלך לחופה.

(תשורה (חתונת רייכמן) ע' 76)

חוש הריח

אדמו"ר הזקן אמר אודות מחתנו הרה"ק ר' לוי יצחק מבארדיטשוב, שיש לו חוש ריח טוב, באמרו, שפולין "לקחו" במעזריטש את חוש הריח.

(תורת מנחם-התוועדויות חל"ו ע' 306)

כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ מסביר:

ישנו מאמר מהרבי ה"צמח צדק" בשם סבו רבנו הזקן בנוגע להפרש שבין חסידות חב"ד לחסידות פולין, שזה מקיף ופנימי. דבר זה שייך לענינינו שפולין "לקחה" ממעזריטש את חוש הריח.

(ספר המאמרים (לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ) תשי"א ע' 240)

מניין נוטלים יצר הרע

סיפר כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ למשפיע הרב שמואל לויטין: ר' לוי יצחק מברדיטשוב התרוצץ בחתונה (בזלאבין) ואמר: איי, רבוננו של עולם, מניין נוטלים יצר הרע? אמר לו אדמו"ר הזקן: מחותן! כזה יצר הרע כמו שאתם רוצים, לא יכול הקב"ה לתת לכם. וביאר אדמו"ר מוהריי"צ לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו כי כאשר נתן הקב"ה יצר הרע לר' לוי יצחק, הי' היצר הרע גם כן בעניני אלקות, שלא הי' יצר הרע כלל.

(ניצוצי אור (רשימות אברהם ווינגארטען) ע' 215)

שאבו מהנהר דליים מלאי דגים

מסופר בקשר להחתונה בזלאבין:

החופה נועדה - כנהוג - לערב שבת קודש, ובבוקר יום נכנסה הרבנית לבעלה רבנו הזקן בקובלנא שצרכי הכנת הסעודה מוטלים עליה (כנהוג שצד הכלה מכין את הסעודה) אך מה תעשה ואין בנמצא לקנות דגים בשוק, ויתירה מזו, שנראה שאם למחותן רבי לוי יצחק לא יהיו דגים לסעודת השבת קודש ימשוך ידו לגמרי מכל שאר המאכלים. אם כן, הורה לה רבנו, לכי וטעני באזני המחותן, כי אין אני מתערב בכגון דא.

רבי לוי יצחק שאל בקול רם, האין נהר בעירכם? וכשהשיבו שהדניפר עובר בסמוך ציוה לקחת בעל עגלה ולקרוא למחותנו רבנו הזקן שיצטרף אתם לנסיעה לנהר. בהגיעם אל הדניפר הוציא הרה"ק מבארדיטשוב מטפחתו מכיסו ויסובכה במים כמה פעמים עד שנתקבצו אליה דגים רבים מכל עבר, ולא נותר אלא למלאות מהם דליים וחביות למכביר.

(מגדל עז¹⁸ (מונדשיין) ע' קסה)

לא כל מה שיש ביכולת לעשות צריך להראות

ידוע בין חסידי חב"ד החתונה הגדולה שנערכה בעיר זשלאבין, שבתו של כ"ק אדמו"ר האמצעי, נכדת כ"ק אדמו"ר הזקן, נשאה לנכד כ"ק הרה"צ ר' לוי יצחק מבארדיטשוב.

18. וראה צדיקים וידידים (גורארי') ע' נה הערה 69 (נוסח אחר).

לשמחת החתונה באו אלפי חסידים משני הצדדים, וכן הרה"צ מטשערנאבל עם הרבה חסידים, ועוד אדמו"רים עם חסידים. האולם שבו נתקיימה החתונה הי' מלא עד אפס מקום, ממש מפה אל פה.

כ"ק אדמו"ר הזקן והרה"צ ר' לוי יצחק מבארדיטשוב היו צריכים לצאת מהחדר לאכסניא שלהם, אך נתקלו בקשיים, כי החסידים הרבים שבאו לחתונה עמדו צפופים, והדוחק הי' גדול, וקשה לעשות דרך לצאת מהאולם.

ויאמר כ"ק הרה"צ ר' לוי יצחק מבארדיטשוב לכ"ק אדמו"ר הזקן: מחותן! הלא יש דרך לצאת ישר, דרך הכותל, שהגשמי הוא רק העלם, ולנו אין מעלימים.

וענה לו כ"ק אדמו"ר הזקן: "ניט אלץ וואס מען קען דארף מען באווייזן" (לא כל מה שיש ביכולת לעשות צריך להראות). ויצא דרך הדוחק.

(רשימות דברים (חיטריק) [הוצאה חדשה] ע' 96)

עין הרע מזיקה ברוחניות

כ"ק אדמו"ר האמצעי היה אומר שעין הרע מזיקה ברוחניות יותר מאשר בגשמיות.

וסבי נ"ע [הרה"ח מרדכי יואל] היה מספר, שבחתונה הגדולה בז'לובין, לא רצה אדמו"ר הזקן שרבי לוי יצחק זי"ע מברדיטשוב יאזין כיצד אדמו"ר האמצעי חוזר חסידות.

פעם נכנס לשם רבי לוי יצחק, אולם תיכף בא אדמו"ר הזקן במרוצה ואמר: "מחותן. מה מעשיכם כאן"? והוציאו משם.

(לשמע און דוכמאן) [מהדורה חדשה] ע' 89)

הסכמה על הדפסת הש"ס

בשנת תק"ס, שלח רבינו הזקן את אחיו הרב מרדכי וחתנו הרב שלום שכנא אל הרב לוי יצחק לברדיטשוב בכדי לקבל ממנו הסכמה על הש"ס שמסר לדפוס בסלאוויטא.

(צדיקים וידידים (גוראריי) ע' לב. וראה מסע ברדיטשוב ע' 75 ואילך)

הזכרת שמו ועירו

אמר אדמו"ר הזקן: כשמזכירים לא רק את שמו של הרב הצדיק ר' לוי יצחק מברדיטשוב, אלא אפילו רק העיר ברדיטשוב זה יגן וימתיק הדינים.

(רשימת סיפורים (חיים אליהו מישולובין, תשורה גלובסקי, תשע"ב) ח"ב ע' 18)

קברי צדיקים אינן מטמאים

רבינו הזקן הגיע לחג הפסח בשנת תק"ע לברדיטשוב, אחרי פטירתו של הרה"ק לוי יצחק (הסתלק כ"ה תשרי תש"ע) לנחם בני ביתו של הרה"ק, והי' על מקום מנוחת קדשו, כשנסע רבינו מבית החיים הי' מזמר ניגון בפ"ע, ובבואו לבית הרב הביאו לו קאווע, וגם הביאו לו מים לרחוץ ידיו, והשיב רבינו אין נצרך לי מים, קברי צדיקים אינם מטמאים כו'.

(בית רבי ח"א פרק כה ע' 126 והערה ח)

לא על כל "קדוש" צריכים לרקוד

בעת שהיו אדמו"ר הזקן והרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטוש על החתונה הגדולה, ופתאום התחיל הרה"ק רבי לוי יצחק לרקוד (כמו לאמירת קדוש), כי שמע איך שהמלאכים אומרים קדוש - אמר אדמו"ר הזקן: לא על כל קדוש צריכים לרקוד.

(ספר השיחות (לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ) תרפ"ז ע' 112)

ר' לוי יצחק מבארדיטשוב יכול לעזור

בעיר טשאשניק גר אחד ממקושרי אדמו"ר הזקן, חשוך בנים, ובכל עת בואו לרבי, היה מזכיר ומבקש שיפקד בזרעא של קיימא, אך האדמו"ר דחהו בכל פעם. פעם אחת לא זו מפתחו, עד שאמר לו אדמו"ר שיסע לבארדיטשוב למחותנו, ויבקש בשמו. האיש לא היה עשיר, אך היה נחשב לבעל הבית חשוב, ויעש כן.

ויהי היום ויקרא לו ר' לוי יצחק מברדיטשוב, ויאמר לו היות כי מחותני שלח אותך אלי, תן לי היום סך ת"ק רובל כסף ותקבל ברכתי לזרעא חי' וקיימא.

כאשר שמע את הסכום הנקוב נבהל וניסה לעמוד על המקח, אבל ר' לוי יצחק מברדיטשוב פסק ולא וויתר אפילו על פרוטה אחת. כל אותו היום התהלך בסחרחורת, וכאשר התחיל להחשיך החליט ללוות מכל מכריו עד שיאסוף את הסכום הגדול הזה, העיקר שיפקד בבן זכר, כאשר בא לר' לוי יצחק וסיפר לו החלטתו, ומה השתומם לשמוע שאינו מסכים לקבל כעת שום כסף, ולא עזרו לו תחנוניו ותחינותיו.

כאשר חזר לאדמו"ר הזקן שפך את מר שיחו, וענה לו אדמו"ר מדוע היית שוטה גדול, היה לך לסלק את כל הסך שנדרש באותו יום, דע שיש עליך חטא גדול, פעם אחת ביזית תלמיד חכם גדול, והעונש על זה מלמעלה לילך ערירי, ורק הרמב"ם מקיל בזה לפדות נפשו בככר זהב¹⁹, ועל כן ביקש ממך סך ת"ק רובל כסף, שהוא חשבון ככר זהב, ובדיוק ביום זה היה יום היארצייט של הרמב"ם ובאותו יום פוסקים כמוהו בכל העולמות, ועל כן היה באפשרותו באותו היום לעשות עמך טובה, לקבל הכסף מידיך, ואתה החמצת את ההזדמנות, ושאל האיש ומדוע לא רציתם אתם לעזור לי באופן זה, ויען אדמו"ר הזקן אני תלמידו של תלמיד חכם זה ואין ברשותי למחול על כבוד רבי [הרה"צ יששכר בער מקאבילניק ומליובאוויטש].

(שמועות וסיפורים (כהן) ח"ב ע' 126. המשפיע (הבלין) ע' קכו)

אחד מחסידי אדמו"ר הזקן היה חשוך בניס ר"ל. מדי פעם בפעם היה מזכיר את מבוקשו לאדמו"ר הזקן, אבל לא נענה.

בחתונת ז'לובין, הידועה בשם "די גרויסע חתונה", היו צדיקים רבים וחסידיים רבים. ויסע לחתונה גם החסיד הזה באומרו אל לבו – אולי בשעת שמחה – אוושע.

בחתונת ז'לובין ערכו בחוץ את השולחנות. כל צדיק ישב בשולחן נפרד ושם קיבל את חסידיו ליחידות. היו שורות שורות של חסידים, אשר חיכו בתור כדי לדבר עם רבותיהם, כל חסיד לרבו.

19. ראה הלכות תלמוד תורה להרמב"ם פ"ו ה"ב: "המבזה את החכמים . . קונסין אותו ליטרא של זהב", וצ"ע. המו"ל.

כשבא החסיד הנ"ל לאדמו"ר הזקן לבקש ממנו את מבוקשו - בנים, אמר לו אדמו"ר: אינני יכול לעזור לך, אולי מחותני יוכל להושיעך, דהיינו: ר' לוי יצחק מברדיצ'וב. הלך החסיד ונעמד בשורת החסידים הנכנסים לר' לוי יצחק. כשביקש את מבוקשו, ענה לו הצדיק בפשטות: סע לביתך בעוד שנה יוולד לך ילד. עמד החסיד משתומם, ויהיה לו הדבר לפלא. זה זמן רב נוסע הוא לרבו ולא השיג אצלו מאומה, ואילו כאן מיד הבטיח לו ר' לוי יצחק בפשטות כזאת, הרגיש ר' לוי יצחק בהרהוריו של זה ויאמר לו בזה הלשון:

יונגער מאן, יונגער מאן, טראכט ניט קיין סאך, קענסט נאך קאלע מאכען [=אברך, אברך, אל תרבה בהרהורים משום שיכול אתה לקלקל].

(שמועות וסיפורים (כהן) ח"א (מהדורה ג') ע' 28)

אחר מחסידי אדמו"ר הזקן נתמנה לבורגמיסטר (ראש העיר), לאחר תקופה הלשינו עליו שעשה איזה פשע או זיוף, ובעקבות כך הוא הועמד למשפט והיה בסכנה מפני כך. נסע החסיד לאדמו"ר הזקן, וסיפר לו כל מה שקרה לו, ענה אדמו"ר הזקן "איך קען דיר גארניט העלפען, פאר צו דעם מחותן (הר' לוי יצחק זצ"ל מבערדיטשוב) אפשר וועט ער דיר האלפען" ("אינני יכול לעזורך בכלום, סע למחותני, אפשר שהוא יעזרך").

קם ונסע לעיר זלאבין, לראות את ר' לוי יצחק מברדיטשוב, שהי' צריך לבוא ל"חתונה הגדולה" בזלאבין. כשהגיע, הגבאי לא הניחו להיכנס, באמרו כי פה אין זה מקום מגוריו של ר' לוי יצחק ולא יקבל כל איש. הפציר החסיד בגבאי בדמעות שלישי, והסביר לו את מצבו האומלל, ושהוא צריך את עזרת ר' לוי יצחק בדחיפות. ריחם עליו הגבאי, וגילה את אוזנו, שאף על פי שאין ברשותו להכניסו אל ר' לוי יצחק, אך במוצאי שבת קודש כשהוא יוצא ממשרתו, והגבאי השני עוד לא ניגש לתפקידו הרי ישנו פרק זמן שאפשר ליכנס, וכך עשה תיכף אחרי ערבית כשלא הי' כל שומר על הפתח נכנס לתוך חדרו של ר' לוי יצחק. ראה החסיד האיך ר' לוי יצחק עושה הבדלה, ומרוב דבקותו נשפך היין מן הכוס, ובכדי שתשאר הכוס שהיא מלאה וגדושה, עומד המשרת ומחזיק בבקבוק ושופך ברציפות כל זמן הבדלה לתוך הכוס. אחרי הבדלה הלך ר' לוי יצחק לישון מעט וכשהוא ישן ישבו על ידו משני צידי שני אנשים אחד מהם לומד משניות והשני ספר הזוהר וכשאחד מהם טועה בלמודו אז תיכף הר' לוי יצחק מתקנו (מגיהו) מתוך השינה. כעבור שעה קלה קם ר' לוי יצחק משנתו, והנה רואה הוא איש בחדרו, שאל אותו ר' לוי יצחק סערצע! (אהובי!) מה אתה צריך פה? ויספר לו את כל צרתו,

ויאמר הברדיטשעווער מי הרשה ליהודי להיות בורגמיסטר (ראש העיר), ויען האיש המחותן שלכם (אדמו"ר הזקן), ויען בקול ר' לוי יצחק: "אה, דער מחותן! אויב אזוי וועסט שוין גאנץ זיין, וועסט שוין גאנץ זיין" ("אה, המחותן! אם כך הכל יהיה בסדר, הכל יהיה בסדר"), [המעשה הנ"ל שמעתי מר' דוד איטקין מנעוועל].

(רשימת סיפורים²⁰ (חיים אליהו מישלובין, תשורה גלובסקי, תשע"ב) ח"ב ע' 17)

בנוסח אחר:

במשך ימי המשתה הגיע לזלאבין החסיד המפורסם ר' מרדכי מליעפלא שהיה נודע בגלילות וויטעבסק כמתעסק בפדיון שבויים ובשחרור אברכים מגיוסם לצבא הצאר. אך נמצאו מלשינים שמסרוהו למלכות ונודע לו כי בקרוב יאסרוהו ויעלוהו בנחושתיים לפטרבורג. ובידעו כי רבנו נמצא בזלאבין נסע לשם ונדחק להכנס לאדמו"ר הזקן לקבל הוראתו וברכתו, אך רבנו שלחו להתייעץ במחותנו ר' לוי יצחק.

גבאי הרה"ק לא הניחוהו להכנס אליו מאחר ואין שעתו פנויה לקבל אנשים ואין כלל אפשרות לראות פניו. אך בשמעם את ספורו ובהודיעו אותם כי רבנו עצמו שלחו אל ר' לוי יצחק, יעצוהו להסתתר אחר הוילון בחדר ר' לוי יצחק, ויספר כל ענינו.

ויעש ר' מרדכי כעצתם, וממקום סתרו ראה סדר אכילתו של הרה"ק ר' לוי יצחק, עיניו נשואות כלפי מעלה וגבאיו עומדים מימינו ומשמאלו ונותנים המזון בפיו, זה בכף וזה במזלג, רוב האוכל אינו זוכה כלל להכנס לפי הצדיק, ומיעוטו נבלע, וכך במהרה נגמרה סעודתו, אחר כך הפשיטוהו מבגדיו ומפרוותיו (כי היה זקן לימים וסבל מהצינה) השכיבוהו על מטתו: נתיישבו האחד למראשותיו קורא משניות בקול רם, ורעהו למרגלותיו קורא בזוהר הק' והרבי ישן בחזקה אך מדי פעם קורא מתוך שנתו לתקן טעות הקורא במשניות או בזוהר. תוך שעה קצרה נסתיימה עבודת השינה, ור' לוי יצחק קם ונטל ידיו.

מיד נגש אליו ר' מרדכי לשפוך שיחו לפניו, אך ר' לוי יצחק שאלו מדוע תקע עצמו בכלל בעסק מסוכן זה! ורק כששמע כי היתה זו פקודת מחותנו רבנו הזקן שציוה לר' מרדכי להתעסק בהצלת נפשות, אמר, אם כן זכאי אתה בדינך ויכול אתה לילך לשלום. וכך הווה.

(מגדל עוז (מונדשיין) ע' קסז)

פרק שביעי

יחס הרה"ק רבי לוי יצחק לאדמו"ר הזקן

גודל הידידות עם אדמו"ר הזקן

הגאון האלוקי, רבי לוי יצחק מבארדיטשוב, מגדולי חבורת אריות היכל הקודש, היה ביחסים הדוקים ביותר עם רבינו שהיה רעו וידידו והי' מאוהבי אדמו"ר הזקן עד למסירת נפש, ואף באו בקשרי חיתון, כי בנו של רבינו כ"ק אדמו"ר האמצעי הי' מחותנו.

ידוע שבשנת תקס"ג התחיל הפילוג בין הרה"ק רבי אברהם מקאליסק ורבי ברוך ממעזיבוז לרבינו, והתנגדותם לשיטתו, שיטת חב"ד, ולעמידתו בראש ארגון מעות ארץ הקודש (ראה באגרות כ"ק אדמו"ר הזקן). הרה"ק ר' לוי יצחק מבארדיטשוב התאמץ להשכיח שלום ביניהם (ראה בארוכה בספר "תולדות חב"ד ברוסיא הצארית" (לוי'ן) פרק ז' ע' כא ואילך).

וראה לשון הרבי:

"וכידוע . . . גודל הידידות שהיתה לו [=לר'] לוי יצחק מבארדיטשוב לרבינו הזקן בעל התניא".

(אגרות קודש ח"ד ע' תלט)

הליך טוב עבודו

...מובן שבקבלת הספר [=שלוחי ארץ ישראל], מאת מר אברהם יערי' עיינתי שם בפרק המדבר בתולדות עלית החסידים ובפרט עלית החסידים חברי רבינו הזקן בעל התניא, וחבל אשר אחיו שי' הושפע מכתבי בעלי מחלוקת רבינו הזקן בהסכסוך עם הרב מקליסק, כי אף שמביא גם תוכן מכתב רבינו הזקן נשאר הרושם שמצדיק הוא את בעלי מחלוקתו, למרות אשר, נוסף על זה שאין השכל מקבל ההאשמה על רבינו הזקן בענינים כאלו, הרי יש גם מכתב מצד שלישי ניטראלי והוא הרב ר' לוי יצחק מבארדיטשוב

שנתפרסם בכמה מקומות ושנותן הצדק כמילואו לרבינו הזקן, ולעת עתה לא מצאתיו אפילו מוזכר בספר אהיו.

(שם ח"י ע' רעז²¹)

שייכותו לאדמו"ר הזקן ולחסידות חב"ד

...וזהו הטעם הפנימי שענין שבת חזון, דמראין בו את בית המקדש דלעתיד לכל אחד ואחד, נתגלה על ידי הברדיטשובער – שהיתה לו שייכות מיוחדת לרבינו הזקן ולחסידות חב"ד (ראה מכתביו וכו' – נדפסו בספר התולדות אדמו"ר הזקן ע' רנז) ...

(לקוטי שיחות ח"ט ע' 30)

להעיר, גם משייכותו להמגיד ורבינו הזקן – להיותו מתלמידי המגיד וחבירו (ומחותנו) של רבינו הזקן, ועד כדי כך, שחסידים מספרים שלאחרי הסתלקותו נסע רבינו הזקן לבארדיטשוב לנחם בני המשפחה, והתעכב שם משך זמן, ואמר מאמרי דא"ח – כמצויין בהכותרת דכמה מאמרים משנת תק"ע שנאמרו בבארדיטשוב.

(תורת מנחם-התוועדויות תנש"א ח"ב ע' 362)

אדמו"ר הזקן לקח חלק המובחר

ידוע מה שאמר הרב מבארדיטשוב:

"כולנו אכלנו מקערה אחת והליטאי (הכוונה לאדמו"ר הזקן, כי כן הי' נקרא בפי תלמידי הרב המגיד ממעזריטש, על שם מוצאו מליטא), לקח חלק המובחר [החלק השמן והעיקר]".

(לקוטי שיחות²² ח"י ע' 102)

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב מוסיף:

21. ממכתב למר משה יערי אחיו של מר אברהם יערי.

22. ראה גם תורת מנחם-התוועדויות תשמ"ח ח"א ע' 311 (הערה 105). וראה תורת שלום ע' 47.

שכן, הוא – רבנו הזקן – קיבל אמיתת תורת הבעל שם טוב. ענינו של הבעל שם טוב הוא שמות עצמיים, העצמיות של אין סוף, לפעול בגשמיות הן ולא שוין – זאת קיבל רבנו הזקן, ומשום כך אומר הסבא הרבי ה"צמח צדק" ב"קצורים" [בקיצור של ויגבה לבו בדרכי הוי'] כל החסידות – להפוך המדות הטבעיים – כוננת החסידות להפוך את המדות הטבעיים, להפוך את הגשמי, זהו עיקר הכוונה.

(תרגום מתורת שלום ע' 47. וראה שם ע' 48)

פתגמו – "זלמן" אותיות "לזמן"

...ידוע פירוש שמו של רבינו הזקן, שניאור זלמן, בנוסח הרגיל – שני אור, אור דחסידות ואור דנגלה, אבל חסידים מפרשים גם כן שני אור – ברוחניות וגשמיות, ועל דרך פתגמו של הברדיטשבי – זלמן אותיות לזמן, שממשיך כל זה בזמן ומקום מסויים.

(אגרות קודש ח"ב ע' תמט)

וראה רשימות חוברת א ע' 6. שם חוברת כב ע' 174 :

...ושמו השני של אדה"ז – "זלמן" – רומז שכל זה צריך להמשיך לזמן, אותיות זלמן. וכמעשה דר' לוי יצחק מבארדיטשוב שצריך עליו "שהחיינו וגו' לזמן הזה", אותיות זלמן [לברר אמיתתה]²³.

תארים מיוחדים

ממכתב שכתב הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב לאדמו"ר הזקן (ל"ג בעומר שנת תקל"ב שפיטאווקא²⁴), וזה לשונו :

"ישפות ה' חיים ושלום אל כ"ק ידיד ה' וידידי בלו"נ (בלב ונפש), ה"ה מחות'²⁵ הרב הגאון הק' איש אלקים שר התורה עמוד הימיני וכו' מוהר"ר שניאור זלמן נ"י.

23. הרבי מציין לעצמו שיש לברר אמיתות השמועה.

24. נדפס בספר התולדות – המגיד ממעזריטש - (גליצנשטיין) ע' 163. אגרות בעל התניא (הילמן) ע' רנב.

25. צ"ע הלשון מחות', הרי אדמו"ר האמצעי נולד רק בשנת תקל"ד, והחתונה בזלאבין ה' בשנת תקס"ז, ועד"ז צ"ע במכתב של אדמו"ר הזקן להרה"ק ר' לוי יצחק מבין המצרים תקנ"ח (נדפס באגרות קודש אדה"ז ע' רז), וז"ל: "ישפות ה' חיים ושלום אל כ"ק מחות' וכו'". וראה באגרות בעל התניא ע' רע

ובסיום מסיים, וזה לשונו:

"ד' מחות' אוהבו בלתי מוגבלת, הק' לוי יצחק בהגאון מוהר"מ ז"ל".

צדיק למעלה וצדיק למטה

בחתונה הגדולה בזלאבין רקדו ה"קדושת לוי" ו"בעל התניא" יחד לפני הכלה, והרה"ק מברדיטשוב שהיה זקן יותר מ"בעל התניא" הפסיק מפעם לפעם מלרקוד כדי לנוח קצת, ו"בעל התניא" המשיך בריקוד בלי להפסיק כלל. אחרי הריקודים התבטא הרה"ק מברדיטשוב: "רבונו של עולם, דו ביסט א צדיק און מיין מחותן איז אויך א צדיק" ["רבונו של עולם, אתה צדיק והמחותן שלי צדיק"].

(פניני אור (ווילהעלם) ח"א ע' 66. תולדות שמואל מונקעס (גורארי') ע' 82)

תנא ונביא

כידוע מה שאמר הרב לוי יצחק מברדיטשוב (באופן דשבועה) אודות אדמו"ר הזקן – שאם הי' בדור התנאים הי' תנא. ואם הי' בדור הנביאים הי' נביא!

[ואלו שתואנה הם מבקשים – הנה מצינו זאת גם בנוגע לר' יהודה החסיד, שאמר שאם הי' בדור התנאים הי' תנא, ואם הי' בדור הנביאים הי' נביא].

(תורת מנחם-התוועדויות תשמ"ב ח"א ע' 463)

מימות הרי"ף והרמב"ם לא קם כמוהו

הרה"ק ר' לוי יצחק מברדיטשוב כותב על אדמו"ר הזקן: תדקדקו בדבריו כבדברי הראשונים, כי מימות הרי"ף והרמב"ם לא קם כמוהו. ובמקום אחר כתוב בלשון אחר, וזה לשונו: מעיד אני עלי שמים וארץ שאילו הי' הרב הגאון אלקי ר' שניאור זלמן מלאדי בימי הרי"ף והרמב"ם הי' כאחד מהם.

(אגרות בעל התניא²⁶ (הילמן) ע' קעב)

הערה 14, שהקשה על זה. ואולי היא הוספת המעתיק (ראה בענין זה באגרות קודש אדה"ז ח"א ע' תלט וע' תפד).

26. ראה גם לקוטי ספורים (פרלוב) ע' עו. שיחות קודש תש"ל ח"א ע' 78.

המגיד הפליג מאד בשבחו

ראה מכתב הרב לוי יצחק מבארדיטשוב: "ואת אשר כתב אלי בשם המנוח מ' מנחם מענדל זלה"ה, אשר הי' יקר בעיני מורנו [המגיד] נ"י, הנה את זה לא שמעתי, אך את זה אני מעיד בעדות גמורה, שמאד הי' יקר כבוד הרב מחותני הגאון נ"י בעיני מורנו נ"ע עד אין שיעור, והי' מפליג אותו תמיד עד אין שיעור מאוד".

(אגרות קודש אדמו"ר הזקן ע' תקח (הוצאה חדשה - תשע"ב).
וראה גם תורת שלום ע' 47)

תורת הבעל שם טוב והמגיד

[ר' לוי יצחק מבארדיטשוב] הי' בקירוב ביותר עם רבנו הזקן (ועמד לצדו בעת המחלוקת עם הרב אברהם מקאליסק), ואמר שתורתו של רבנו הזקן היא המשך של תורת הבעל שם טוב והמגיד.

(תורת מנחם-התוועדות חנ"ז ע' 164. ראה גם שיחות קודש תשכ"ט ח"ב ע' 341-334)

יודא כי יש שבר במצרים

קודם שנלקח אדמו"ר הזקן למאסר, שלח פדיון נפש להרה"צ ר' לוי יצחק מבארדיטשוב על ידי ר' יעקב סמיליאנער - והוא הי' פון די בעלי דעת'ן [=מה'בעלי דעת'] - בזה הלשון: "לעורר רחמים ולהשתדל אז אלע זיינע מחשבות זאלן ארויס מן הכח אל הפועל בלי היזק גופני ונפשי" [=שכל מחשבותיו יצאו (יתגלו) מן הכח אל הפועל בלי נזק גופני ונפשי].

וצוה את ר' יעקב שיקרא את הפ"נ, און זאל זיי (התיבות) חוקק זיין [=שיחקוק את התיבות (בזכרונו)].

כשבא ר' יעקב לבארדיטשוב, ראה, והנה אבד את הפ"נ. ובא אל ר' לוי יצחק, ואמר לו את הפ"נ כפי שנחקק בזכרונו כציווי אדמו"ר הזקן.

וישאלהו ר' לוי יצחק, מה שם אמו (של אדמו"ר הזקן), ולא ידע ר' יעקב סמיליאנער.

וידליק ר' לוי יצחק את הלילוקע [=מקטרת] – כל זה הי' קודם התפלה – ויאמר: מיט דער לילוקע וואלט איך געקאנט פארברענען גאנץ פטרבורג [=מקטרת זו הייתי יכול לשרוף את כל פטרבורג].

ויענה ר' יעקב סמיליאנער – ולא קראו בשם "רבי" – ויאמר: בארדיצעווער רב, דער רבי (אדמו"ר הזקן) איז א רייסעשער (ממדינת רייסן) רבי. דער רבי איז חכמה בינה דעת [=רבה של ברדיצוב: הרבי (אדמו"ר הזקן) – הוא רבי ממדינת רייסן, הרבי הוא חכמה בינה דעת] (היינו, שאינו נוהג בדרכי פולין בעניני מופתים כו').

ער האט אף איהם א קוק געטאן. ויאמר: וואס א רייסעשער חסיד איז, עם איז גוט א רבי אן א מאמע [=הוא (רב לוי יצחק) העיף בו מבט ואמר: (ראה) מהו חסיד מרייסן – טוב לו (גם) רבי ללא אם...]

הלך ר' לוי יצחק למקוה, ור' יעקב סמיליאנער הולך אחריו. כשיצא ר' לוי יצחק מהמקוה ונטל ידיו, אמר, שעתה יודע הוא: "כי יש שבר במצרים". שבר הוא במצרים (מקץ מב, א-ב) (שב"ר ראשי תיבות שניאור בן רבקה²⁷. כנראה זהו הוספת מי שסיפר לכ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א – לביאור הדברים. מ"מ²⁸. והיינו, שרבינו הזקן – ששמו מרומז בראשי תיבות ד"שבר" – הוא במאסר). אחר התפלה אמר ר' לוי יצחק: יש שבר (היינו שיש תקוה וכו').

– מען זאגט אז [=אומרים ש] למאסר השני (בשנת תקס"א) הובא גם ר' לוי יצחק לפטרבורג.

(תורת מנחם-רשימת היומן²⁹ ע' שב)

27. יש לשאול, הרי מתיבת "שבר" אין הוכחה דוקא על השם רבקה, כי יכול להיות גם השם רחל וכדומה?

בבית רבי אידיש (ע' 44) כתוב: זכרני ששמעתי שנשאל הרב מבארדיטשוב אולי בן רחל? וענה שהי' בתיבת "שבר" ישנן שתי אותיות משם רבקה ה-ב' וה-ר', ואילו משמות אחרים כגון רחל וכדומה יש רק אות אחת, ולכן הבין הר"ר לוי יצחק שהכוונה לשם "רבקה" דוקא (ספר הצאצאים (הלפרין) ע' 42 (הערה 24). ראה בענין זה בהתמים חוברת ב' ע' צד (נדפס גם בספר צדיקים וידידים ע' ל (הערה 31). ראה ביאור הר"ג על התניא (נחום גולדשמיד) ע' שפה).

28. ראשי תיבות שמו של הרבי – מנחם מענדל. כלומר כאן הרבי מעיר על מה שממע מחותנו.

29. ראה גם שערי המועדים – י"ד י"ט כסלו ע' קמ. ראה בית רבי ח"א פרק טו (כח, ב, ובהערה שם).

יסורי המאסר

המאסר [=י"ט כסלון] הי' מלווה ביסורים רבים וגדולים. וכידוע שהרב לוי יצחק מבארדיטשוב תבע מאדמו"ר בהזקן בנוגע למאסרו: מדוע לקח כל כך הרבה על כתפיו - "כל כך הרבה יסורי כלל ישראל, יסורים של מעלה, יסורי הנפש ויסורי הגוף שלכם, הרי הי' אפשר לפעול ("דורכפירן") זאת על ידי מקיפים". דברים אלו אמר הרב לוי יצחק מבארדיטשוב בנוגע ליסורי המאסר גופא.

(לקוטי שיחות³⁰ ח"כ ע' 169)

הרה"צ ר' לוי יצחק מבארדיטשוב תבע מאדמו"ר הזקן - בשנת תקס"ט או תקס"ח - היתכן שלקח על עצמו היסורים של כמה יהודים, והיסורים והצער שלמעלה, וגם שריפת השולחן ערוך שלו.

- כי, לענין שריפת השולחן ערוך, כל מנהיג ונשיא בישראל קאסט עס, קאסט בגוף בנפש ובנשמה [=עולה לו הדבר, עולה לו בגוף וכו'] - והרי הי' יכול לעשות כל זה במקיפים.

ואמר לו ר' לוי יצחק: דער רבי האט געוואלט און געדארפט דורכפירען דעם ענין [=הרבי (אדמו"ר הזקן) רצה והוצרך לפעול את הענין]... [..]. נאך מער ווי דער רבי האט געמיינט [=יותר ממה שהרבי (הרב המגיד) התכוון].

...ענהו אדמו"ר הזקן - שהוא פנימי. האם אפשרי אמת וואס איז ניט אמת [=שאינו אמת], אמת שהוא דמיון.

...ר' לוי יצחק אמר: מיט [=עם] מקיפים, אפשר באופן זה.

ויענהו אדמו"ר הזקן: נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, עצמות זאל זיין בתחתונים, און דאס מאכט מען מיט פנימים, ניט מיט מקיפים [=שהעצמות יהי' בתחתונים, וזאת עושים על ידי (כחות) פנימיים, ולא על ידי (כחות) מקיפים].

(תורת מנחם-רשימת היומן ע' שח)

מסופר בספר בית רבי שכשנלקח אדמו"ר הזקן למאסר לפטרבורג שלח פ"ג להרה"ק ר' לוי יצחק מבארדיטשוב, בבוא האיש לברדיטשוב וסיפר להרה"ק [על מעצר אדמו"ר הזקן], נפל הרב על הארץ והתגולל וצעק צעקה גדולה ומרה כו'. אחר כך שאל מהאיש: אם רבינו הי' טרוד מזה, ואמר לו האיש, הן. ושאלו הרה"ק: האם הי' טרוד בחיצוניות או בפנימיות. והשיבו האיש: שהי' טרוד רק בחיצוניות ולא בפנימיות, כי ראיתי שהפאנטאפיל [=נעלי בית] שכח ליקח והטלית ותפיליו לא שכת. ונתפעל הרה"ק מתשובת האיש, ואמר בלשון אידיש: דער ליטוויק קיקט גוט כו' [=ה"ליטאי" מביט טוב].

(בית רבי³¹ פרק טו (כח, ב) בהערה)

בזה הדרך ישכון אור ה'

וזה אשר כתב רבי לוי יצחק מבארדיטשוב אל רבי אברהם מקאליסק:

הנה מאשר מתרעם מעלתו על הנהגותיו ואומר שאינו כפי דרך אדמו"ר המגיד זצלה"ה נ"ע. הנה קודם כל אשתמיטתי ש"ס ערוכה בכמה מקומות שלאחר מעשה אינו נאמן להעיד. אך אח"ז מאד יפלא בעיני איך יעלה על הדעת להיות מתרעם על הנהגותיו אשר כל עסקיו ללמד לעמו תורה ומצוות אשר זה היה עיקר הנהגותיו של כבוד אדמו"ר הרב המגיד זצלה"ה נ"ע וזהו עיקר העבודה כפי אשר קבלנו ממורינו נ"ע והנהגותיו הוא גם כן על דרך זה. וזהו דרך הקדש תורתנו הקדושה. ובזה הדרך ישכון אור ה'. והלואי מי יתן והיה כל עמו צדיקים שינהגו כולם כן. ואדרבה מי שאיננו נוהג על פי דרך זה אינו לפי דרך מורינו נ"ע וכל המתרעם על זה הדרך כאילו מתרעם חס ושלום על כבוד אדמו"ר נ"ע כי עיקר הנהגתו ועבודתו הי' רק על דרך זה. ומאד יפלא בעיני עליו אשר הי' באמנה אתנו אצל אדמו"ר נ"ע שיפלא ממנו דרך זה כו'. כי לפי דעתי הוא דרך אדמו"ר המגיד נ"ע וזה הדרך ישכון אור ה' כו'...

(ספר התולדות אדמו"ר הזקן (גליצנשטיין) ח"ד ע' 1020)

מבזין אל האמת

הרה"ק ר' יצחק מנשכיז מספר בשם הרה"ק ר' לוי יצחק מבארדיטשוב מה שאמר על הלכות ברכת הנהנין של אדמו"ר הזקן: שהוא קילס מאוד מאוד, ושמוכזין הדין לאמיתו.

(מסע ברדיטשוב (מונדשיין) ע' 77)

רועד לשמו ולזכרו

"רבי לוי יצחק היה באהבה רבה מאוד עם רבנו הזקן והיה רועד לשמו ולזכרו. . וגם רבינו הי' רועד לשמו ולזכרו והי' מזכירו בחרדת הכבוד מאוד, ויש הרבה מעשיות שהי' לרבינו עמו ואכ"מ. כשנלקח רבינו לפטרבורג [למאסר] צוה רבינו שישלחו פ"נ אליו".

(בית רבי ח"א פרק כה ע' 126)

אדמו"ר הזקן סובל הכל

אברך אחד הי' אצל רבי לוי יצחק, ואמר לו רבי לוי יצחק: מיין מחותן קען אלץ פארטראגן און איך קען ניט פארטראגן [=מחותני יכול לסבול הכל, אבל אני אינני יכול לסבול].

(רשימות (ח"ה) רמ"ח אותיות (ר' גרונוס) אות רג.
למען ידעו . . בניס יולדו (שוסטערמאן) ע' 263)

ראה גם בספר שמועות וסיפורים (כהן) ח"א ע 38 [שייך לפתגם הנ"ל],
וז"ל:

פעם בא איש אחד אל רבי לוי יצחק מבארדיטשוב לבקש תיקון על עבירה שעבר, ואמר לרבי לוי יצחק שהעבירה איננה חמורה כי הי' זה רק איסור פנוי'ה אבל איסור נידה לא הי' כאן, והוסיף: ואף אמרתי לה לספור ז' נקיים ולטבול.

לאחר כששמע זאת רבי לוי יצחק גער בו ואמר: שבעה ימים חיכית לעבור את עבירה? אין שום תיקון עבורך.

הלך ממנו החוטא ובא לאדמו"ר הזקן. סידר לו אדמו"ר הזקן תיקון תשובה. אמר האיש לאדמו"ר: הייתי אצל מחותנו רבי לוי יצחק והוא אמר

לי ששום תשובה לא תועיל לי. אמר לו אדמו"ר הזקן: מחותני הריהו המלאך מיכאל, והמלאך מיכאל איננו יכול לשאת עבירה... אחר כך הזדמן שוב אל רבי לוי יצחק וסיפר לו שמחותנו סידר לו תיקון תשובה. אמר לו רבי לוי יצחק: מחותני הריהו שר התורה, הוא מסוגל לשאת הכל.

בנוסח אחר מסופר:

מעשה בא' שנתן עינו בפנוי' אך חשש מאיסור נדה ואמר לה שתספור ז' נקיים ונכשל ר"ל. אחר כך בא לפני הבערדיטשאווער לבקש דרך תשובה, ויאמר רבי לוי יצחק "אה! איך זה יהודי מחכה ז' ימים לעשות עבירה, אין לי עצה לזה, אולי תסע למחותן", ויסע לאדמו"ר הזקן ויספר לו הכל, ויאמר אדמו"ר הזקן "ער גייט דערציילען א מלאך וועגען א עבירה" ("הוא הולך לספר למלאך על עבירה") ויאמר לו שיקנה נרות לבית הכנסת סכום מסוים (ועוד איני זוכר, מפי ר' בער איטקין).

(רשימת סיפורים (חיים אליהו מישולובין, תשורה גלובסקי, תשע"ב) ח"ב ע' 18)

מוזן ומזומן לתפילה

הבדחן ב"חתונה הגדולה" בזלובין, שבה נישאו בתו של אדמו"ר האמצעי ונכדו של רבי לוי יצחק מברדיצ'וב, היה החסיד המפורסם בפקחותו ר' שמואל מונקס, שכוחו רב היה שלא לירא מלבדו במעמד קדושי עליון אל.

עם בוקר יום השישי הרהר בלבו ר' שמואל, כי אם יניחו למחותנים להתפלל כדרכם בקודש, הרי יקצר היום ויוכרחו לקצר במשך החופה הנוראה. משום כך החליט ר' שמואל שעליו לזרז את המחותנים לקצר בתפילתם.

נכנס ר' שמואל לחדרו של רבינו הזקן ולהפתעתו גילה כי הרבי כבר סיים את תפילת שחרית!

"מה יאמרו עלינו המחותנים הנכבדים"? טען ר' שמואל, "הם מאחרים ומאריכים בתפילתם עד אחר חצות היום ועלינו יאמרו כי מתפללים אנו כמנהג המתנגדים: לדייק בזמן התפילה ולא לאחרה..."

"האל מחותני הקדוש תדמני"? ענה רבנו: "הרי הוא בטוח ששערי תפילה יפתחו לפניו בכל עת שידפוק עליהם, אך אני מתיירא מנעילתם ומתפלל בשעה שהשערים פתוחים לפני כל ישראל".

פנה ר' שמואל ונכנס לדירתו של רבי לוי יצחק מברדיצ'וב, ואמר: "היודעים אתם כי מחותנכם גאון הדור הוא, ומדקדק במצוות שלא לנטות מן ה"שולחן ערוך" ושלא לאחר מזמן התפילה"? ! אמר ר' שמואל.

"כיצד אוכל להידמות למחותני הקדוש", התנצל רבי לוי יצחק. "הרי הוא קדוש ועומד, ומוכן הוא להתפלל עוד מיום האתמול. אך אני מוכרח להתחיל ההכנה מחדש מאור הבוקר...".

(מגדל עוז (מונדשיין) ע' קסה)

בנוסח אחר מסופר:

החסידים היו הולכים מאדמו"ר הזקן לרבי לוי יצחק.

פעם שאל אדמו"ר הזקן: היכן אוחזים אצל המחותן? והשיבו לו: אשר שם כבר לאחר התפלה. אמר רבינו, איני יכול להדמות למחותני שהנהגתו כרבנו הקדוש מעביר ידיו על עיניו והוא כבר מוכן. אבל אנו זקוקים להכנה.

פעם שאל רבי לוי יצחק: היכן אוחזים אצל המחותן? והשיבו לו: עוד קודם התפלה. אמר רבי לוי יצחק אי אפשר להדמות למחותני, שכן הוא כל אימת שיגיע [להיכלי מרום] יכניסוהו, ואילו אני נאלץ להכנס כשהדלת פתוחה.

(צדיקים וידידים (גורארי) ע' מט הערה 62)

דו-שיח בין רבנו הזקן לרב הקדוש מבארדיטשוב

מספרים: הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב נ"ע אמר פעם לכ"ק אדמו"ר הזקן נ"ע: אילו הייתי אני - כביכול - הרבנו של עולם הייתי מנהיג העולם באופן אחר.

נענה רבנו הזקן נ"ע ואמר: באם הייתם אתם - כביכול - הרבנו של עולם, הייתם מנהיגים את העולם ממש כמו שמנהיגו הרבנו של עולם!...

(ספר הצאצאים (הלפרין) ע' 62)

בנוסח אחר:

פעם ישבו הני תרי צנתרי דדהבא, רבנו הזקן והרה"ק מבארדיטשוב, בשבת אחים גם יחד ושוחחו על ענינים העומדים ברומו של עולם.

פתח רבי לוי יצחק ואמר:

– רבונו של עולם ! לו היית מוסר בידי את הנהגת העולם, הייתי צובר כל כסף וזהב ומטמוניות שבעולם, והייתי נותן הכל בידי אחינו בני ישראל שלא יצטרכו לאומות העולם !

נענה לעומתו רבנו הזקן ואמר :

– ולו קבלתי אני לידי את הנהגת העולם – הייתי מנהיגו דוקא כפי רצונו יתברך !...!

(מגדל עוז (מונדשיין) ע' קע. פניני הכתר (גוטליב) ח"ג ע' 526)

בנוסח אחר :

פעם ישבו החברייא קדישא מתלמידי המגיד זצ"ל, ובתוכם גם הרה"ק ר' לוי יצחק זצ"ל. נענו איזה מהתלמידים : לו הייתי במקומו (במקום השם יתברך) הייתי עושה ומנהיג כך וכך.

נענה ואמר ר' לוי יצחק : לו הייתי במקומו – הייתי מנהיג בדיוק כמו שהוא עכשיו. ואם יש איזה קושיות לשאול, הייתי יודע לתרצם.

(לקוטי ספורים (פרלוב) ע' תה)

שולח לאדמו"ר הזקן אתרוג

מתוך איגרת אחת שכתב רבינו הזקן לרבי לוי יצחק, מסתבר שר' לוי יצחק היה שולח לרבינו הזקן אתרוג כל שנה, וכלשונו : "מאוד נפלא בעיני על אשר לא שלח לי אתרוג כדרכו בקודש".

(אגרות קודש אדמו"ר הזקן ח"א ע' ריג)

אמירת "ושמרו" בליל שבת

ידוע שר' לוי יצחק מבארדיטשוב שאל פעם את אדמו"ר הזקן : מחותן, מחותן, מדוע אתם לא אומרים "ושמרו", הרי ידוע שכאשר אומרים "ושמרו" נעשה יריד גדול למעלה. ענה לו אדמו"ר הזקן : מחותן, מחותן, מי אמר שבכל הירידים אני צריך להיות. ומזה מוכח ששיטת הרה"ק רבי לוי יצחק היא שיש לומר "ושמרו", "ובודאי" במקומו נהגו כמותו.

(ראה בספר "חקרי מנהגים" (גורארי) ח"ב ע' קכא)

בנוסח אחר :

מרגלא בפומא דאנ"ש שהרה"ק ר' לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א מחותנו של אדמו"ר [הזקן] שלח אליו (או הגיד לו) היות ובשעה שישראל אומרים ושמרו בליל שבת נעשה יריד בשמים ומדוע הנהיג אדמו"ר שלא לאמרו, והשיב לו אדמו"ר כי גם מסמיכת גאולה לתפלה נעשה יריד בשמים, ואי אפשר להיות על כל הירידים, על כן מפני כבודו של הרה"ק ר' לוי יצחק נ"ע שהי' אומר ושמרו כתב אדמו"ר בסידור ושמרו ולא השמיטו לגמרי, אך הקדים שאלו שאין אומרים ברוך ה' בחול לא יאמרו ושמרו, כן שמעתי הסיפור בנוסח זה, והתוכן של הסיפור שמובן ממנו שהה"ק מבארדיטשוב נ"ע היה חובב מאוד את אמירת ושמרו והדבר הי' נודע ומפורסם הוא בודאי אמת.

(פסקי הסידור³² (אברהם חיים נאה) ע' לב)

”על הארץ ועל המחיה”

שמעתי, שגם בברכה מעין שלש גם כן היו מחולקים, שאדמו"ר הזקן בסידורו מסיים בה ”על הארץ ועל המחיה”, והרה"ק ר' לוי יצחק מסיים ”ועל המחיה ועל הכלכלה”, והי' [אדמו"ר הזקן] מסיים ומוסיף: ”ועל הכלכלה הייסט דער מחותן ניט זאגען”. וכך היו נוהגים יהודי בארדיטשוב עד חורבנה, לסיים, כדעת הרה"ק ר' לוי יצחק, ולהוסיף: ”הייסט דער רב ניט זאגען”.

(צדיקים וידידים³³ (גורארי') ע' סה הערה 90)

32. ראה בזה נודע בשיעורים (על אברהם חיים נאה, ברגר) ע' 462. למען ידעו . . בנים יולדו (שוסטערמאן) ע' 262. מסע ברדיטשוב (מונדשיין) ע' 55. וראה רשימות דברים (חיתריק) [הוצאה חדשה] ע' 97, בנוסח: ”בשבת קודש אסור לנסוע לירידים”.

33. ראה בענין זה בשער הכולל פרק לד סעיף יט.

פרק שמיני יחסו לספר התניא

א-ל גדול בספר קטן

שמענו שכשהגיע להרה"ק [רבי לוי יצחק מבארדיטשוב] ספר התניא של רבינו נתלהב מאוד ואמר: "זהו פלא להעמיד אל גדול ונורא בספר קטן כזה" (בלשון אידיש: "א קונץ אריין שטעלין אזא גרויסן גאט אין אזוי א קליינעם ספר"). [כמה גדול כוחו של המחבר, שהשכיל לצמצם את האין סוף על פני שטח מצומצם וקטן כספר ה"תניא"].

(בית רבי³⁴ ח"א פכ"ה ע' 126)

ב"מעין החסידות"³⁵ כותב:

שכאשר קיבל את ספר התניא, ישב ולמד אותו מראשיתו עד סופו, ואז קרא בהתלהבות כנ"ל.

וכמודגש בנוגע לספר התניא – עליו אמר הרה"צ ר' לוי יצחק מבארדיטשוב שזהו דבר פלא שלקחו והכניסו את הקב"ה בספר קטן ("גענומען אזא גרויסן אויבערשטן און אריינגעשטעלט אין אזא קליינעם ספר'ל") – שניתן לכל ישראל כדי שיגיע עד לפשוט שבפשוטים.

– וכפי שכותב כ"ק מו"ח אדמו"ר באחד ממכתביו (אג"ק שלו ח"ד ס"ו; ע קסז), בנוגע ללימוד ספר התניא, שאפילו גדול שבגדולים לא הגיע עד תכליתו, ולאידך, גם קטן שבקטנים יכול ללמוד וליקח משהו מספר התניא.

(תורת מנחם-התוועדויות חט"ו ע' 269)

34. ב"רשימות" חוברת קעב ס"ע 228 הלשון: "רבונו של עולם גדול שכזה – להכניסו בספר קטן שכזה".

35. בעריכת הרב מנחם גוטמן (גליון יג, תשל"א) ע' 12.

פתגם זה נאמר לא כ"דבר צחות" על ידי אחד מיושבי קרנות חס ושלום – זהו פתגם של רבי לוי יצחק מברדיצ'וב, מחשובי תלמידי המגיד, בנוגע לספר התניא שחובר על ידי אדמו"ר הזקן.

לאחר מכן ביאר הרבי את האמרה עצמה:

על התורה נאמר "ארוכה מארץ מידה ורחבה מני ים" (איוב יא, נט), עד שהיא "שעשועים גו' לפניו" (משלי ח, ל), ומה עוד כשמדובר בפנימיות התורה, "נשמתא דאורייתא" ו"נשמתא לנשמתא דאורייתא".

ובפנימיות התורה, רזין דתורה עד רזין דרזין דתורה מצוי ה"אנא נפשית כתבית יהבית" (שבת קה, א) בגלוי.

...וזהו היתה פליאתו של רבי לוי יצחק – שאדמו"ר הזקן (נשמה בגוף) לקח בורא כה גדול – על ידי זה שנטל את פנימיות התורה. . והכניסו בספר קטן – בעניין של הבנה והשגה בחכמה בינה דעת. . והרי זה צמצום הכי עצום, אפילו עבור עצם הנפש של יהודי, על אחת כמה וכמה כשמדובר בפנימיות התורה, בה נמצא "אנא נפשי כתבית יהבית" בגלוי.

(שיחות קודש תשל"ט ח"א ע' 651)

באופן נעלה ביותר

הרה"ק רבי לוי יצחק אמר על ספר התניא:

"המחבר שכותב בעצמו את ספרו הוא באופן נעלה יותר כו'" (כנראה הכוונה שתורתם של הבעל שם טוב והמגיד נדפסה מרשימות התלמידים, אך התניא כתבו רבינו בעצמו).

(בית רבי פרק כה ע' 126 בהערה ג)

חושך שלמעלה מאוד

החווה מלובלין כתב לר' לוי יצחק מבארדיטשוב, כשפותח ספר התניא ווערט אים פינצטער אין די אויגן [=חושכות עיניו], והשיב לו הרה"צ מבארדיטשוב שהוא על דרך "יוצר אור ובורא חושך" [היינו, שדרגת החושך היא (בבריאה) למעלה מהאור (שביצירה)].

("רמ"ח אותיות" אות נט. "למען ידעו. . בני ילודו" (שוסטערמאן) ע' 244)

התניא צמוד אליו

סיפור המשפיע ר' שמואל גרונם ז"ל אסתרמן: הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיצ'וב זצ"ל לא היה הולך ארבע אמות בלי ספר התניא. גם כשהיה הולך מהבית לחצר, היה לוקח עמו את ספר התניא.

(³⁶"תפארת התניא" (גריץ) ע' 31)

מאיר, מאיר

מסופר, שכששלח אדמו"ר הזקן את המדפיס ר' ישראל יפה עם ספר ה"תניא" כדי לקבל "הסכמות" להדפסתו, ציוה עליו שבעברו דרך נסיעתו בברדיטשוב (בדרכו לאניפולי) לא יטה שם לנוח [נוסח אחר: לא יטה לנוח אצל הרב ר' לוי יצחק], כי אינו רוצה שידבר איתו בענין זה. אך הוא הי' אצל הר"ר לוי יצחק, שאמנם שאל אותו: וואס פארסטו, סערצע? [=לשם מה הנך נוסע, "לבבי"?]. ור' ישראל השיב לו משהו כתירוץ. בשעת הסעודה שאל אותו שוב: וואס פארסטו? והוא השיב לו בתירוץ. כך שאל אותו שלוש פעמים, ולא גילה לו את האמת.

אליבא דמספר אחר, השלוחים לא צייתו לאדמו"ר הזקן והראו את כתב היד לרב מברדיטשוב, והוא העביר את ידיו עליו ואמר: "ליכטיק, ליכטיק" ["מאיר, מאיר"].

(צדיקים וידידים (גורארי) ע' כג. לשמע און דוכמאן) [הוצאה חדשה] ע' 74)

36. ראה גם "אוצר סיפורי חב"ד" (גליצנשטיין), חט"ו ע' 280. "למען ידעו . . . בנים יולדו" (שוטטערמאן)

פרק תשיעי תורותיו

”והי' עקב תשמעון”

בהתחלת פרשת השבוע נאמר: ”והי' עקב תשמעון”:

הפירוש ד”עקב” כפשוטו הוא – העקב שברגל. הרגל הוא האבר היותר תחתון, הן בגשמיות והן ברוחניות. וברגל גופא – העקב הוא החלק היותר תחתון, הן בגשמיות והן ברוחניות.

ומפרש רש”י ”והי' עקב תשמעון” – ”אם המצוות קלות שאדם דש בעקביו תשמעון”.

...והנה, ישנו גם הפירוש של הרה”צ מבארדיטשוב (בספרו קדושת לוי) על הפסוק ”והי' עקב תשמעון”:

”עקב” – ”העקב וסוף (תכלית) הדבר” – הוא: ”אשר תשמעון”, ”עשיית רצון בוראו” (האפשרות לשמוע את המצוה ולקיימה), כי, ”מה שהקב”ה נותן שכר בעד המצוה”, גן עדן ועולם הבא, ש”י עולמות וכו’, ”זה הפחות שבתענוגים”, ואילו ”עיקר התענוג” והשכר הוא ”המצוה גופא, מה שהאדם עושה רצון הבורא”, ”כמו שאמר התנא (אבות פ”ד מ”ב): שכר מצוה מצוה, דגופא של מצוה הוא התענוג והשכר בעד המצוה”.

וענין זה מבואר בחסידות בארוכה:

כל הענינים דגן עדן ועולם הבא הם רק הארה בלבד, ורק על ידי ענין המצוות לוקחים עצמותו יתברך.

...ופירושו של הרה”צ מבארדיטשוב – קשור עם פירוש רש”י:

כדי לקבל את ה”עקב” שלמעלה, שזהו עצמותו יתברך – הרי זה על ידי קיום ה”מצוות קלות שאדם דש בעקביו”.

כאשר יהודי מבטל את כל ה”ציור” שלו, את שכלו, את הרגש הלב, ואפילו את ציור ה”עקב” שבאדם, והיינו, שמתבטלים כל הגילויים שבנפש

– אזי מתגלה עצם הנפש, שקשור (לא עם הגילויים שלמעלה, אלא) עם עצמותו יתברך...

(תורת מנחם-התוועדויות חכ"ג ע' 257. 259)

החומה מימות יהושע בן נון

...בהמשך להמדובר לעיל בנוגע לענין החומה בעבודת האדם, יש לבאר גם הלימוד וההוראה משייכותה של החומה לימות יהושע בן נון – כפי שמצינו בעיר מוקפת חומה לדינא (לגבי מכירת בית, מקרא מגילה, ועוד) שצריכה להיות מוקפת חומה מימות יהושע בן נון (עירובין לב, א ואילך. ריש מס' מגילה (וראה ירושלמי שם ה"א)):

– הטעם הפשוט שקובעים על פי המצב בימות יהושע בן נון, ולא על פי המצב בימות משה – דלכאורה, ממה נפשך: או שקובעים לפי המצב בהוה, עיר שמוקפת חומה בהוה, או שקובעים לפי המצב שהי' בימות משה רבינו, בזמן מתן תורה – מפני שהעיקר בענין זה הוא המצב שהי' בעת הכניסה לארץ ישראל, שהיתה על ידי יהושע בן נון, ולא על ידי משה.

ובביאור הענין בעבודת האדם, יש לומר, שבימות משה לא הי' צורך בענין החומה, ורק לאחר הסתלקותו של משה, בימות יהושע בן נון, נתחדש צורך בענין החומה:

ובהקדם הפתגם הידוע של הרה"צ ר' לוי יצחק מבארדיטשוב: רבונו של עולם, אילו היית מעמיד לנגד האדם את העולם הבא והגן עדן (ולהבדיל את הגיהנם), ואת תאוות העולם הזה היית כותב ב"ראשית חכמה" – בודאי לא הי' אף אחד מישראל עובר עבירה: אבל עכשיו שהעמדת לנגד האדם את תאוות העולם הזה, ואודות הגיהנם כתבת ב"ראשית חכמה" – אזי כו'.

ועל דרך זה יש לומר בנידון דידן: בזמנו של משה – שהוא בעצמו נתן לבני ישראל "את לוחות האבן והתורה והמצוה" (משפטים כד, יב) – ראו בגלוי שדרך התורה והמצוה היא הדרך היחידה שעל ידה זוכים לכל טוב ברוחניות ובגשמיות בכל המצטרך, לחם מן השמים, מים מבארה של מרים, וענני הכבוד שהיו שפים בכסותם ומגהצים אותם (נוסף לכך שהי' גדל לבושן עמהם (פרש"י עקב ח, ד)), ולאידך גיסא, ראו בגלוי את העונש הניתן על זה שלא הולכים בדרך התורה, ולכן לא הי' צורך להוסיף שמירה וזהירות מיוחדת בהליכה בדרך התורה על ידי חומה; מה שאין כן לאחר הסתלקות משה, שאז נפסקו המן הבאר וענני הכבוד וכו' (תענית ט, א) – אזי נתחדש הצורך

להוסיף שמירה וזהירות מיוחדת בהליכה בדרך התורה על ידי חומה, שזהו
ענין החומה מימות יהושע בן נון.

(תורת מנחם-התוועדות ח"ב ע' 19)

מנחה - עת דין או עת רצון

במענה על מכתבו השואל בזהר ח"ב קנו, א: בחול בשעתא דמנחה תליא
דינא בעלמא ולא אויבו עת רצון, עכ"ל. ולכאורה הוא היפך מרז"ל (ברכות ו,
ב) לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת
המנחה.

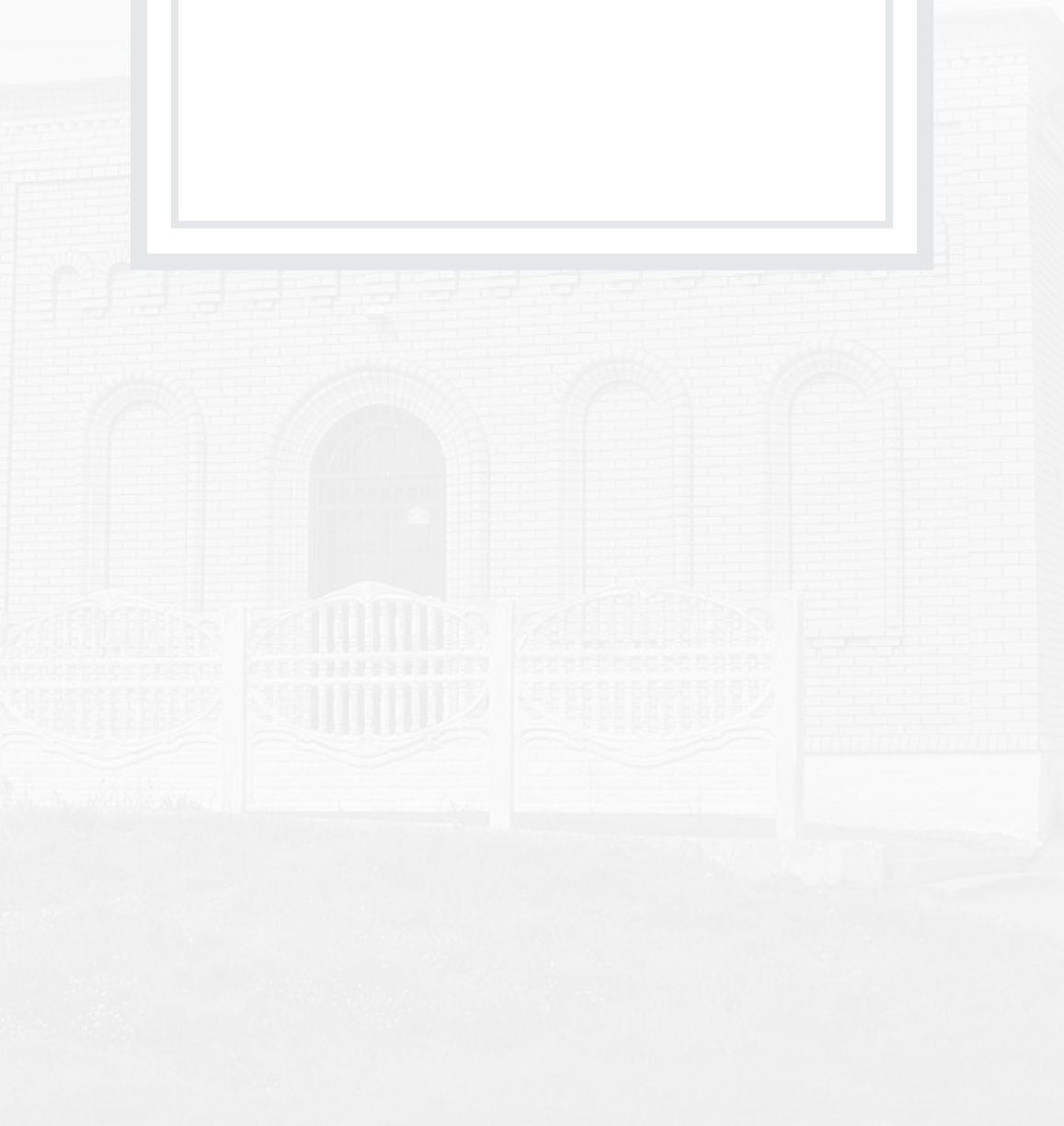
מענה:

מובאת קושיא זו בדא"ח, בצירוף עוד קושיא ממרז"ל (עבודה זרה ג, ב) ג'
שעות רביעיות הקב"ה יושב ומשחק. וקוטב התירוץ הוא: עת מנחה הוא
עת דין, ואם האדם מתפלל אז, היינו שהוא מנצח בבית דין של מעלה בעת
שהגבורה שולטת, ולכן יכול לפעול גדולות, כי אין עוד מנגד, ואדרבה גם
המנגד עונה אמן. מה שאין כן בתפלתו בשחרית. כשמדת החסד שולטת,
יפעול אז בתפלתו, אבל אין זה עדיין אתהפכא, ולכן כשתבוא מדת הדין
בתוקפה, כשינטו צללי ערב, אפשר שתוכל למצוא קטרוג חדש. ולכן
באליהו כשהיו פוסחים על שתי הסעיפים בעיקר הדת, והוצרך לאתהפכא -
נענה בתפלת המנחה. - ותפלת המנחה מהפכת עת ישיבת בית דין, כי דוקא
אז י[ו]שב הקב"ה ומשחק. וזהו גם כן מה שכתוב בקדושת לוי סוף פרשת
חיי שרה שבתפלת מנחה דיצחק, והנה גמלים באים, הקב"ה גומל חסד עם
ישראל, וכמו שהעתיק במכתבו, גמלים דוקא, על פי מאמר רז"ל (ברכות נו, ב)
הרואה גמל בחלום מיתה נקנסה לו מן השמים והצילוהו, אתהפכא מן הקצה
אל הקצה.

ויובן גם כן בעבודה. שנתבארה מעלת תפלת מנחה, שאז הוא באמצע
עסקיו בעניני העולם (דינים, בירורים, נפש האלוקית נמצאת במיצר), ודוקא
אז מפסיק ומתפלל ומתייחד עם קונו, אתהפכא מן הקצה אל הקצה. ומזה
יש ראי' שמילי דעלמא לא יעבירוהו על דעת קונו, ונפש האלוקית נצח,
מה שאין כן תפלת שחרית שמתפלל קודם הליכה לעסקיו, אפשר שבצאתו
לרחוב וכו' יכשל, חס ושלום, בדרכו ויפול ממדריגתו.

(אגרות קודש ח"ד ע' קפב)

צילומים

RABBI I. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
HOTEL GREYSTONE
161 ST. AT BROADWAY
NEW YORK

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

ב"ה, י"ד סיון, ת"ש
נויאק.

ידידי ר"ח אי"ה מוה"ר משה טיי
הכהן.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, ת"ל שהוטבה בריאות ורגתו תהיה, יחזק
הש"ת בריאותה ובריאותו ויזמין לו פרנסתו בלילה ובסנוחה שיוכל
לשקוד בתורה ועבודת הצדקה להיות עושה ומעשה, והש"ת יתהי' בעזרו
בגו"ר.
המענגתי לשמע מפי ידידי מר ר"י שי" כ"ץ אדות חברי עדת
ישראל שי' השומרים ללמוד שיעור הגמרא, וואיל נא לפרוש גיבני בשלוטם
ולמסוד להם את ברכתי שיהיה הש"ת בעזרם בשמיות וברוחניות.
בדבר החולה מר בנימין שי' שנחלה במחלת הפאראליז, ת"ל
אשר הרגל התחילה להרפא ובדבר היד הנה יראה שלא לבטל מצות הכתח
תפילין ומי שהוא מבני ביתו או מקרוביו ואוהביו יחזקו יעזרו לו
להגיש תפילין בכל יום והש"ת ישלח לו רפואה ויחזקוהו בגושם וברוח.
הוד כ"ק אדמו"ר הזקן בעל התניא אמר פעם אחת לבנו הוד
כ"ק אדמו"ר אדמו"ר האמצעי וצוקלה"ה נבג"מ זי"ע בזה הלשון;
מלאך מיכאל מעו זיך שמעון מיט זיין מלמד זכות זיין
אויף אידן לגבי דעם מלמד זכות זיין אויף אידן פון דעם מחותן
דער בארודיטשובער רב.
עס איז קיין חידוש ניס וואס דעם מחותני'ס, דעם בארודיטשובר
רב'ס לימוד זכות אויף אידען איז העכער פון דעם לימוד זכות אויף
אידן פון דעם מלאך מיכאל. ווייל דער מחותן איז א נשמה און מיכאל
איז א מלאך. א נשמה איז העכער און קליגער פון א מלאך.
פון דעם מחותני'ס, דעם בארודיטשובער רב'ס לימוד זכות אויף
אידן האט הש"ת אויסגעבויט לעעלה א ניעם היכל הזכות, און יעדער
איד וועלכער איז מלמד זכות אויף א אידישער נשמה אין וואס פאר א
גוף זי זאל ניס זיין און זאגט א קאפיטל תהלים ווי עס בעדארף צו
זיין, קומט אריין אין דעם היכל הזכות און זיי ווערן ביידע געהאלפן
יעדער פון זיי אין וואס ער בעדארף.
דעם מחותני'ס לימוד זכות אויף אידן האט ער גענומען פון
דריי-פיר תורות וועלכע ער האט געהערט פון רבי'ן- הרב המגיד
טעזריטש- בשם דעם זיידן-דעם בעל זם טוב- אין דעם פנין פון אהבת
ישראל.
די גרויסע אהבת ישראל וואס דער מחותן האט געהאט איז
ניט בערך צום אהבת ישראל וואס דער זיידע האט געהאט. דער זיידע
זאגט אז מען דארף האבן מסירת נפש אויף אהבת ישראל אפילו צו א
אידען וועלכען מען האט קיין מאל ניט געזעהען.
כן הדבר, גודל ענין אהבת ישראל וזכות המצוה הלזו אי
אפשר לשער ושריי האיש השוקד במצוה זו.
ידידו הדו"ט ומברכו

צילום מכתב כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ - ראה לעיל ע' נד

תשובה

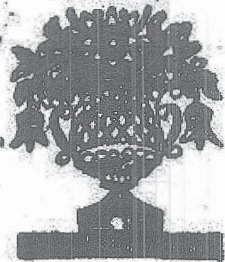
אדם יוד בנאון לחמי הספד וקדוש המפורסם נאון הספרות ישראל פטר מרמל
ודפגל קדוש ה' מו' שג' יאור ולמן נשמתו פגמי תחמים :

אשר השיב לשרב המלח'נ המפורסם מרין ופקי במאון האמתו איש חלק קדוש יאמר
לו כשר שיש מו' לוי יצחק לז' דק'ק בארדיטשוב . על אהות
אשה שגנה דין שומא :

הבטחה וברחה של כל הדומים חף שמוץ למוימה שיסו לאורין מלחמים לו מינה ואלו תקסמו
על רשין קנני כר' ע' : גרמסו על ע'פ סלגוח פמח :

וינן כי קורה וערסה ככל היא לו הדפסו פה הסכמה מיוחדת : אבל דבר שיהיה לו
ככל מתני קדש של ארמו'ר כ'ע והיה גם היא גרמסה גדיעמס וחלילה לחרמס
אותה חסך שלשה אים משהו דלמנטה בלעזרי ידעמס המדעיסים :

ברשין האנמור דאקדעמיו דוילגל :

נרפס
בקק קאפוסמ

לפי

חכמה

משה

הסכמות הרבנים הגאונים המפורסמים

הסכמת

הרב המאור הגדול המפורסם
החרוץ ובקי הגאון האמתי
איש אלהי קדוש יאמר לו כבוד
שמו מוהר"ר יעקב שמשון אב"ד ר"ק מלאוויטא
ומצ"פ בק"ק שופטיווקא ובק"ק באר ובק"ק אומן
והגליל אשר לע"ע מקום ישיבתו בארץ הקדושה
טבריא חוב"בא :

הסכמת

הרב המאור הגדול המפורסם
החרוץ ובקי הגאון האמתי
איש אלהי קדוש יאמר לו מוהר"ר לוי יצחק אב"ד
ר"ק פארהיטשוב :

הסכמת

אזכיר תהלות האב על כלל אשר גמלו ה' ורבי
עובד לבית ישראל וכן קוב אלה תורה ליאודים
היתה תורה בפעור ה' את רוח עברה להני עלי

כבר

נודע בשערים את יקר ונאמרת הספרים שנדפסו
ב"ק סלאוויטא אשר כל חתימם נמראה
עיינס יסעו ויעלו ויגידו מהם בחכמת היופי
הבאותיות הן ב"ד הן ב"ב ה' תחייק' הדק
היטיב לוח ז'ו חיון עמם חרועי תחמלם עלה יגיע להם ח'
טוב היות מתכונתם בבול ותוקף בוירת' בגויר' שגורו רבין קששתי
אכל שפר אשר יעלה על מכש הדפוס ב"ק ה"ל אסו' לטוב אדם
להשיג גבולם בשם ערמה עד משך רצון התלפית' וזכפת התחלנו
מ"ס בכל המעלות שדפסו בחמש' עוריים בכל המעלות
שדפסו בדיהר' ערטע ב"ק מי אשר יעלה על לבו להדפיס הספרי'
הקדושים ההם הן בחכמת הוה הן בשאר ערמה עד מן' ב"ה שנים
מיס כלות הדפוס בלתי רשות המדפיסים ורבה זו כל האלה
שכתובה ונ' לכל השומע ינעם ותבוא עליו בר' טוב כ"ד המדב'
ששם כפי' הספרי' יעקב שמשון מעי' הקדוש' עבדי' חוב"בא :

אנשים אשר הם ה' רבינו המופלג החוקי מוה' ב"ר ר' ב"ר
ברוך מאורש ועיימיה ה"ה הרב' המופלג החוקי מוה'
ש"רם ירנא במוה' ב"ר תפלאון ר' על מכש הדפוס
כסליו ויח' ויח' ויח' והמשנה שכלל השפוס' שבעד' יח' ויח'
תלמוד בבב' ע"ד ה' ויח' נדפסו בחמש' עוריים וז' ויח' ויח'
רבינו יעקב' ע"ד ה' ע"ד ב"ר ויח' ויח' ויח' ויח' ויח'
לשני הקופים ה' ל כוה' הקופים הדפוס' ח' ויח' ויח' והנה
יפה חף נעם לילית יופי בלתי יופי בלתי יופי ויח' ויח' ויח'
ורו' לוחם בעקב ולהפילם בשר' ל' גלל הקניס אותם לירית'
במק' הזה לכ' גש' ולסלק' ז' בחר ז' בחר' ויח' ויח' ויח'
ישר כח' חילם לחורית' ב"ר ה' חילם ויח' ויח' ויח'
הארץ נעה לבד' ל' את החור' ול' החור' בשית החור' ח' ויח'
ללוח' ויח' ויח' ויח' ויח' ויח' ויח' ויח' ויח' ויח'
קששתי על' יח' ויח' ויח' ויח' ויח' ויח' ויח' ויח' ויח'
או ע' ז' ויח' ויח' ויח' ויח' ויח' ויח' ויח' ויח' ויח'

רשון מהקנינים ה"ל בשם החוליה וערמה בעולם ורצה בו כל
עליהם ברכת טוב כ"ד המדבר בנדק לכבוד חכמתו של תורה יוס' ח'
מאור' ויח' :

הסכמה על הדפסת הש"ס בשנת תק"ס - ראה לעיל ע' סו

בנביב עלינו

ה' חנף אמת צדקו יגב'א מורה וועיר נוח נ'יב'ה ה'ה ה'רב

האזהר ^{ה'פ'יב'ס} ה'ש'ל'ג'תורה עראמה' אצ'רו נ'מ'ן ס'א'ע'נ'ט' ב'ג'ל'ט' ע'ו'ה'ר'ד'

ע'ה' ל' א'כ'ר' ב'ג'ל' ס'ל'א'ע'ט'א' א'ח'ו'ר' ל'ה'ב'כ'י'ס' ה'ל'ס' ב'ג'ל' ו'ר'ט' ב'פ'ר'ס'
^{א'ש'ר' ע'ב'ד'א'ק'ו'ל'ה'}

ה'ט'ו'ב'ח' ש'ל'ו' ה'ע'ו'ל'ה' ע'ל' ה'ד'ב'ר'ו'ט'י'ם' ע'ב'א'פ'י'נ'ו'ת' א'לו' נ'מ'ב' ע'ג'א'ש'ר' נ'ע'ל'ו'
ס'ק'ר'ו'ב' ע'י' ש'ו'מ'י' א'ה'י'ע'ט' ב'י'ב'י' ה'ה' ה'א'ת'ר' ו'ש'ו'מ'ר' א'ת'י' ה'ר'ב'ל'ט' ה'ע'ו'ל'

ה'ע'י'ב' מ'ו' ע'ר'ב'ב' ל' ו'ח'ר' ב'ע'י'ה' ה'ר'ב'ל'ט' ה'ע'ו'ל' ה'א'ע'נ'ח' ע'ו'ה'ר'ד'ג' ז'א'
כ'י'ו'ט' א'ל' ו'ב'ש'ר' י'ס' ב'י'ב'י' כ'מ'ו'ב' ו'ח'ת'מ'ק' ש'ה'יו' ש'ו'מ'י'ם' ו'כ'ל' ל'א'ג'ו'ר'א'מ'י'ע'ל'

א'ק'ל'א' ע'ב'א' י'י'ש'ר' מ'י'א' א'א'ו'ר'י'י'ת'א' ו'ה'נ'ט' נ'ע'ת'מ' כ'ר'ח' א'רו'ת'ה' א'כ'ב'ו'
ה'ר'ב' ה'ל'ט' ב'ג'ר' ש'ב'ר'ו' ל'א'ו'ט' ב'ו'ר'י'ת' ב'י'ס' ע'פ'ו'ת'ה'ם' ע'ל' ה'ד'ב'ר'ס' ע'ג'ל'ט'ס'

ו'ר'ט' ה'ל'ט' ש'נ'כ'ט'ו' ס'ק'ר'ו'ב' ב'ג'ל' ה'ל'ט' ש'נ'י'ח' ו'נ'ג'ח' ב'ג'ז'ת' ע'י'ר'י'ן' ע'ל' א'ש'ר' ל'
ה'י'ר'כ'י'ס' ו'ע'ל' ל'א'ו'ר' ע'י'פ'ה' ש'א'ן' א'ח'ו'ר' ל'ה'ב'כ'י'ס' ה'ל'ט'ס' א'ו' ה'ר'ט' ע'ר' ת'ו'ם' ע'ש'ק'

כ'ה' ש'ל' ע'ה'ת'ל'ת' ה'ד'ב'ר'ס' ה'ל'ט' ו'ס'ע'ר'ה' ל' י'ת'י' נ'י'ב'א' א'ה'ס' כ'י'ו'ט' ה'ת'ו'ת' ה'ל'ט' ע'ט'מ'ת'
נ'ע'מ'ת' ה'ע' א'כ'ב'ו' ה'ר'ב' ה'ל'ט' ו'ב'ג' ש'ח'ל'ה' מ'א'ל'ה' ל'ס'ו'ם' ב'ר' י'ס'ר'א'ל' א'ה'י'ן' ג'ב'לו'ה'ו'

א'ח'ו'ר' ל'ה'ב'כ'י'ס' ה'ל'ט'ס' א'ו' ה'ר'ט' ב'ש'ו'ם' מ'ח'ב'ר'ה' ו'ע'ר'י'ה' ב'ש'ו'ם' ע'ב' ל'ו'ת' ה'נ'ע'ן'
א'ש'ר' ג'ב'ל'ו' ה'ת'ו'ת' ה'ל'ט' ב'י'ס' כ'צ'ע'ת'ה'ם' ה'ל'ט' ו'ל' ה'ש'י'ן' ג'ב'לו' ה'ו' י'ה'ה' נ'י'ת'

ב'ג'ל' א'ח'ו'ר' ע'י'ן' ג'ב'ל' י'ע'ה' ו'א'ח'ו'ר' ב'ק'ל'ה' ב'ו' ו'כ'ל' ה'ו' כ'נ'ו'ע'ס' מ'י'א'ר'ה'
ו'ל'ש'ו'ע'י'ם' י'ו'ט'ע'ם' ו'פ'ק'א' ב'ר'כ'ת' ט'ו'ב' ב'ג'ל' ע'י'א' ב'ע'ט'י'ב' מ'ה' ה'ט'ו'ב' כ'ה'

ה'י'ס'ד'ר' א'כ'ב'ו' ה'ל'ט' ו'ת'ו'ת'ו'ת' ה'ת'ו'ת' ה'ל'ט'ס' א'ח'ו'ר' ו'א'ן' ב'א'מ'ו' ה'ו' ב'ר'ו'ק' י'ל'ל'ה'
כ'ח' ע'נ'ו'ת' ש'ב'י'ן' ה'ש'י'ט'י'ן' כ'ה'ק' א'ח'ו'ר' ה'ל'ט'ס'

אדמו"ר הזקן מודיע - בכת"ק - שהדפסת הש"ס בסלאוויטא נעשתה בשליחותו - ראה לעיל ע' 30

מח ברכת הנהנין

יען כי רבים הלכות הן וביטוי הנכשרם טרם וזה היום שפנינו
מצאנו ראינו קוננו ט מוקמ מפ' פסקים ראשוני ואחרונים
ומסד ומלבן דרך הישרה והעמידן כלשון צח ונקי וכשמה בחדשי
הלבט קבועות שנה כאן בלשון המשנה ולהקל ונהל הקרא
העתקנו בקצרה הלכות הצרכות ושכיחות כמדינתנו וחקקנו
לפרקים י' למען יחז' כל הקרא בו ומלאה הארץ דעה וחי'

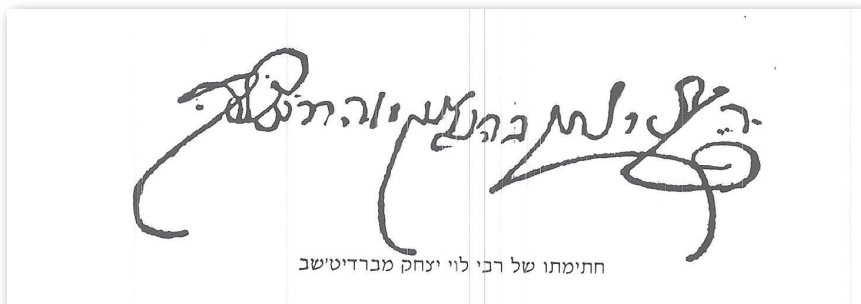
פרק א דיני ברכות ראשונות והחזקות על כל המיד' בכלל'

מצות עשה מן החובה לברך אחר אכילת מנוח שאמר ואכלת ושבעת
וצרכת את ה' . ומד"ס לברך לפני כל אכילה ושתייה . וכל
הנהנה מה' צריך לברך כאלו נהנה מקדש שמים שנאמר לה' הארץ ומלאה וגו' :
ב על כל האוכלין ומשקן חברכי' ברכה כוללת לכתובימיים : בפה"א לכל מיני
פירות הארץ וצפה"ע לכל מיני פירות האילן ושכ"ב לשאר כל אוכלין ומשקן
וכמו שית' לקמן ברטוי דריס אלו) חוץ מן היין והסת' שגבני השיבוס קבשו להם
ברכה טרטוי' מיוחדת להם כפ"ע שהיין הוויחו מכלל פירות האילן לברך עליו כפה"ב
מפני השיבוסו שנתמח אלב ע"א' ויין ישמח לבב הטע' ואם בירך כפה"ע לא יא' .
והסת' הוויחו מכלל פירות הארץ מפני השיבוסו שכועד אלב שנתמי' ונחם לבב הטע'
יסעודאם בירך כפה"א לא יא' : ג וכל שהוא מתוך דגן וז' עשאו פת אע"פ שאינו
נק' להסת' הוא חשוב ונק' ואף לסיכך מיני תבשילין של קמח או דייסא מצרכים
עליהם כמ"מ (אם אין בהם מורק ואם יש בהם מרק ית' לקמן) ואם בירך עליהם
כפה"א לא יא' ואם בירך כמ"מ על"הסת לא ית' : ד בירך על פירות האילן
כפה"א יא' אבל אם בירך על פרי הארץ כפה"ע לא יא' : ועל כולם אם בירך שכ"ב
יא' אפי' על פת ויין . לסיכך כל כר' שהוא ספק ע' אם הוא פה"ע או פה"א מברך
כפה"א ואם אינו יודע כלל מה הוא אם הוא פרי או לא עברך שכ"ב : ה וכן
כשסתפק ע' ונודע הדין (וכמו שית' לקמן) דבר שהוא ספק ברכה) מחמת מחלוקת
הפוסקים . וכל זה כשטלבו ע' ספק אחר שלמד או עדיעבד אבל לכתחלה אסור ללאת
בברכת שכל אלא נרדך לברך על כל דבר ברכה דאפויה לו ואם הוא ע"ה לך חל
חכם וילמדו הלכות ברבות : ו על כל האוכלין ומשקן מברכין אחרים כנד'
פוך מן הפת שמברכין אחריו כהת"ו' וחזן מן ו' המינים אשתכחה ססת ת"י שהם
חטה ושורה וגסן ומלאה ורמח ויית ותמרה שזכרנו עליהם ברכה אף כפיין ב' ברכות
וכן על היין הנוגף מן הבגין - וכוסמין מין חטה וש"ס וששן מין ששורה : ז אף
מברכין כמ"מ על הדגן אלא כשאוכלו בדרך אכילתו כגון חבשי' ה' וכן תלמידי
ע"ה שחלק לגבי אלו ג' אלו וזמר ונתכסל' במין או בשד משק' ונהגה' הקב"ה יא' :
זלמקום (שקורין ראש"ע) או אפי' לא נחלק רק שאסורין לקיימו' ולהיס' לכתוב' כפ'

ה

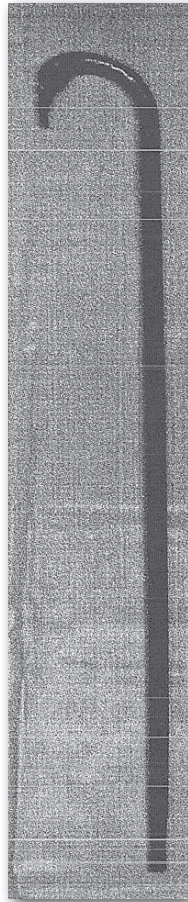
צילום מהל' ברכת הנהנין (לאדמו"ר הזקן), הוצאה ראשונה שקלאו שנת תק"ס - ראה לעיל ע' עט

מצינו כמה פעמים בש"ס שהודיעו לנו איך היה חתימת יד של איזהו אמוראים (עיין בבא בתרא קסא וגיטין לו), על כן לגודל חיבת הקודש הצגנו כאן תבנית חתימת יד (פאקסומיל מעצם הכתב יד קדשו). גם יודע על ידי זה איך הרב הקדוש היה סופר נפלא בכתב נאה מאוד ובכתב יד קדשו ההדור כתב בעצמו ספרו הקדוש קדושת לוי (מתוך הספר "שלוש קדושות").

המטה שלפנינו נמצא בגנוך הספריה (של הרבי) עם ידית של פח בצורת נשר.

רגיל היה הרבי לשמרו בהיכל קדשו, תלוי על שלחנו של כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע. מספרים, שלפי הידוע, המטה הוא של הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב (מתוך הספר "מבית הגנזים" ע' עדר).

הגדה
השנה
החדשה

כיצד אשתדלתי? אהרר קולעם"

The story we have just told was told by a wise Rabbi to help us understand the meaning of blowing the Shofar, the special Mitzva of Rosh Hashanah.

The sounds of the Shofar remind us, among other things, ^{of} a happening similar to that of the king and shepherd. When G-d was about to offer His Torah to people on earth, He offered it first to the children of Esau, and the children of Ishmael, and to other nations, but none wanted to accept it and to recognize HaShem as their King. Finally G-d offered it to the Children of Israel, the Jewish people, and all of them accepted it eagerly and joyfully, exclaiming na'aseh v'nishma! - "we will do and listen!" This greatly pleased the Al-mighty and He made a covenant - an everlasting bond - with the Jewish people and made them a "Kingdom of Kohanim (G-d's servants) and a Holy Nation," while the Jewish people solemnly promised to ~~xx~~ fulfil G-d's commandments, study the Torah, and devote their whole life to it.

Comes Rosh Hashanah - the Day of Judgment - when G-d judges the ~~who~~ whole world and everyone individually.

We look back on the past year and review our conduct - the record isn't all that good. We could have surely paid more attention to Torah and Mitzvos in our daily life. Not surprisingly we feel apprehensive as we appear before the King of Kings for judgment. We firmly resolve to improve our life and conduct in the next year, and we pray that G-d forgive us and enable us to start the New Year with a clean slate.

So we sound the Shofar on Rosh Hashanah to "remind" HaShem of the great day when we -all our Jewish people - stood at Mount Sinai and ~~and~~ played that delightful "melody" - na'aseh v'nishma, which

ר' ניסן מנדל כתב בשיחות לנוער (באנגלית) סיפור שדומה למשל של ר' לוי יצחק מבארדיטשוב על תקיעת שופר, הרבי ציין לו בסימן שאלה האם זה לא המשל של ר' לוי יצחק? ובאם כן אז שיכתוב את השם שלו. (כך לכאורה)

לזכות

החתן הת' **מנחם מענדל** והכלה מרת **מוסקא** שיחיו

אלפערין

לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

ביום הרביעי שמנה ימים לחודש שבט ה'תשע"ח

יה"ר שיזכו לבנות בית בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה

ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' **יוסף יצחק אלחנן** וזוגתו מרת **חנה** שיחיו **אלפערין**

הרה"ת ר' **שלמה** וזוגתו מרת **אסתר** שיחיו **וילהלם**

ולזכות זקניהם

הרה"ת ר' **שבתי** וזוגתו מרת **יעל** שיחיו **אלפערין**

הרה"ת ר' **יחיאל ירחמיאל** וזוגתו מרת **לאה גיטל** שיחיו **נפרסטק**

הרה"ת ר' **דוד משה** שיחי' **ליברמן**

מרת **שולא שפרה** תחי' **קייזן**

לזכות

יוסף יצחק אלחנן בן מיניא אסתר

זוגתו **חנה** בת **לאה גיטל**

בתם **חיה** בת **חנה**

בעלה **מנחם מענדל** בן **חיה** בתיה

נכדתם **מושקא** בת **חיה**

בנם **מנחם מענדל** בן **חנה**

זוגתו **מושקא** בת **אסתר**

בתם **בלומא** בת **חנה**

בעלה **חיים** בן **טובה איטא שינדל**

בתם **מוסיא** בת **חנה**

בנם **יעקב שלום** בן **חנה**

בתם **מיניא אסתר** בת **חנה**

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות

אלפערין

להצלחה רבה ומפלגה בטוב הנראה והנגלה

בכל אשר יפנו בגשמיות וברוחניות

ולנחת רוח יהודי חסידותי מתוך שמחה וטוב לבב

לעילוי נשמת

מרת **מיניא אסתר** בת הרה"ת ר' **שלמה שניאור זלמן** ע"ה

נלב"ע ה' מנחם אב ה'תשס"ב

ת'נ'צ'ב'ה'

לזכות

שלמה בן זיסל חנה

זוגתו **אסתר** בת **חיה**

בנם **מנחם מענדל** בן **אסתר**

זוגתו **נחמה פרידא** בת **וודא גיטל**

בנם **אשר** בן **אסתר**

בתם **מושקא** בת **אסתר**

בעלה **מנחם מענדל** בן **חנה**

בנם **שניאור זלמן** בן **אסתר**

בנם **בנימין** בן **אסתר**

בנם **שלום דב בער** בן **אסתר**

בתם **דבורה לאה** בת **אסתר**

בתם **שרה הינדא** בת **אסתר**

בתם **רבקה** בת **אסתר**

בתם **קיילא** בת **אסתר**

בנם **יחיאל יהודה** בן **אסתר**

בנם **יוסף יצחק** בן **אסתר**

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות

וילהלם

להצלחה רבה ומפלגה בטוב הנראה והנגלה

בכל אשר יפנו בגשמיות וברוחניות

ולנחת רוח יהודי חסידותי מתוך שמחה וטוב לבב

לעילוי נשמת

הרה"ת ר' **אשר** ב"ר **חיים דוד** ע"ה

וזוגתו מרת **זיסל חנה** בת ר' **יחיאל יעקב** ע"ה

וילהלם

מרת **חיה** בת הרה"ת **יהודה** ע"ה **ליברמן**

לזכות משפחות השלוחים ואנ"ש

זיטאמיר – בארדיטשוב

מנחם מענדל בן שושנה יפה זוגתו חיה ליבא (אהובי) בת פרומה לאה ליכטשטיין	שניאור זלמן בן פייגא ברכה זוגתו מלכה בת צביה בוקיעט דוד בן אורה
גבריאל בן ליאורה חיה זוגתו חנה בת מרינה מסקביץ	זוגתו אניטל בת שרה בושמה
עקיבא שניאור זלמן בן שרה זוגתו רבקה בת שרה נימוי	אברהם ברוך בן אסתר זוגתו פרומא מלכה בת מינא דייטש
נחשון בן ארלין פאי זוגתו חנה שושנה בת נעמי זיסל רובין	שלמה בן זיסל חנה זוגתו אסתר בת חיה וילהלם
אלכסנדר בן חנה זוגתו הדסה בת שרה רובינוב	אורי ישעיהו בן קלארה זוגתו אהובה בת מאריה מוסיג זייצוב
מיכאל בן פנינה אלישבע זוגתו ענבר בת סמדר רוז שטארקס	משה שמואל בן לאה חנה זוגתו חנה בת יהודית טאלער
נחום בן גולדה זוגתו סטישיא ברכה בת העניא תמרין	דניאל בן ליאורה זוגתו קיילא בת סביטלנה טוטבא מרת רחל בת ליאורה טוטבא

לאריכות ימים ושנים טובות
להצלחה רבה ומפלגה במילוי השליחות
ובכל פעולותיהם בטוב הנראה והנגלה
מתוך בריאות והרחבה בגשמיות וברוחניות
ולברכה בכל המצטרך בבני חיי ומזוני רוויחי
שיזכו לגרום אך ורק נחת רוח
למשלח כ"ק אדמו"ר תמיד כל הימים